

TAIVALKOSKEN KUNTA

TILINPÄÄTÖS 2020

TAIVALKOSKI
Tuhansien tarinoiden pitäjä

Kunnanhallitus 29.3.2021 § 91
Valtuusto 29.6.2021 § 34

Sisällysluettelo

1. TOIMINTAKERTOMUS.....	1
1.1 Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa	1
1.1.1. Kunnanjohtajan katsaus.....	1
1.1.2. Kunnan hallinto.....	2
1.1.3. Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys.....	8
1.1.4. Olennaiset muutokset kunnan toiminnassa ja taloudessa	11
1.1.5. Kunnan henkilöstö	12
1.1.6. Ympäristöasiat.....	16
1.1.7. Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä	19
1.1.8. Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä	20
1.2. Selonteko kunnan sisäisen valvonnan järjestämisestä	21
1.3. Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus.....	27
1.3.1. Tilikauden tuloksen muodostuminen.....	27
1.3.2. Toiminnan rahoitus	31
1.4. Rahoitusasema ja sen muutokset	33
1.5. Kokonaistulot ja -menot	36
1.6. Kuntakonsernin toiminta ja talous	37
1.6.1. Konsernitilinpäätökseen sisältyvät yhteisöt	37
1.6.2. Konsernin toiminnan ohjaus.....	38
1.6.3. Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat	38
1.6.4. Selonteko konsernivalvonnasta	38
1.6.5. Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut.....	39
1.7. Tilikauden tuloksen käsittely	45
2. TALOUSARVION TOTEUTUMINEN	46
2.1. Käyttötalouden toteutuminen	46
2.2. Keskusvaalilautakunta	46
2.3. Tarkastuslautakunta.....	47
2.4. Valtuusto.....	49
2.5. Kunnanhallitus	50
2.6. Sosiaali- ja terveystalouden lautakunta	57
2.7. Sivistyslautakunta	72
2.8. Tekninen lautakunta.....	87
2.9. Tytäryhtiöt.....	94
2.10. Tuloslaskelmaosan toteutuminen.....	96
2.11. Investointiosan toteutuminen	98
2.12. Rahoitusosan toteutuminen	102
2.13. Yhteenveto sitovien erien toteutumisesta.....	103
3. TILINPÄÄTÖSLASKELMAT	104

3.1. Tilinpäätöslaskelmia koskevat säännökset ja ohjeet	104
3.2. Tuloslaskelma.....	104
3.3. Rahoituslaskelma	105
3.4. Tase	106
3.5. Konsernilaskelmat.....	108
4. TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT	112
4.1. Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot	112
4.2. Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot	114
4.3. Tasetta koskevat liitetiedot.....	116
4.4. Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot.....	120
4.5. Henkilöstöä koskevat liitetiedot	121
5. ERIYTETYT TILINPÄÄTÖKSET	122
5.1. Vesihuoltolaitoksen erillistilinpäätös	122
5.2. Vesihuoltolaitoksen toimintakertomus	124
6. LUETTELOT JA SELVITYKSET	127
7. ALLEKIRJOITUKSET JA MERKINNÄT	128

---

1. TOIMINTAKERTOMUS

1.1 Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa

1.1.1. Kunnanjohtajan katsaus

Maailmanlaajuinen koronapandemia ja siihen liittyvät ilmiöt vaikuttivat laajasti vuoden 2020 toimintaan ja talouteen kansainvälisesti ja kansallisesti. Maaliskuussa Suomessa julistettiin valmiuslain-säädännön mukaiset poikkeusolot, jotka johtivat palvelujen sulkemiseen ja toimintojen uudelleen järjestämiseen. Vuosi sitten totesinkin kunnanjohtajan katsauksessa: ”tällä hetkellä keskitymme siihen, että kunnan peruspalvelut ja kuntalaisten arki sujuisi mahdollisimman toimivasti myös poikkeusoloissa”. Kevään poikkeusolojen jälkeenkin toimintaan ovat vaikuttaneet niin alueellinen epidemiatilanne kuin kansalliset määräykset. Huolimatta koronapandemian synnyttämästä täysin uudentalaisesta tilanteesta niin lakisäätteiset kuin muutkin palvelut pystyttiin tuottamaan tilanne huomioiden hyvin. Tästä kiitos kuuluu koko organisaatiolle. Jokainen meistä oli tässä tilanteessa ensimmäistä kertaa ja yhdessä etsittiin ratkaisuja sekä tapoja tehdä asioita uudella tavalla. Vaikka olemme jälleen poikkeusoloissa, olemme myös valmiimpia toiminnan muutoksiin nopeallakin aikataululla pandemiatilanne huomioiden.

Taivalkosken kunnan vuoden 2020 tilinkauden tulos oli noin 1,68 miljoonaa euroa ylijäämäinen. Tätä voidaan toki pitää hyvänä tuloksena kahden alijäämäisen vuoden jälkeen. On kuitenkin tärkeä ymmärtää, että iso osa tästä tuloksesta selittyy valtion kunnille osoittamista tukipaketista koronaepidemiasta selviämiseen. Valtionosuuksien osuus toteumassa oli 1,18 miljoonaa talousarviossa arvioitua enemmän ja myös verotuloja kertyi 173.000 euroa arvioitua positiivisemmin. Tämän lisäksi aiempina vuosina vaikuttaneita alaskirjauksia ei tullut eikä esimerkiksi OSAO Taivalkosken yksikössä toimintavuonna 2020 syntynyt katettavaa alijäämää. Yhteenvetona voidaan todeta, että ilman pandemiaa toimintavuosi olisi voinut kivuta maltillisesti positiiviseksi tai jäädä nollan tuntuun. Kunnan velkaosuus vuoden lopussa oli 1.525 euroa per asukas ollen edelleen merkittävästi alle kuntien välisen keskitason.

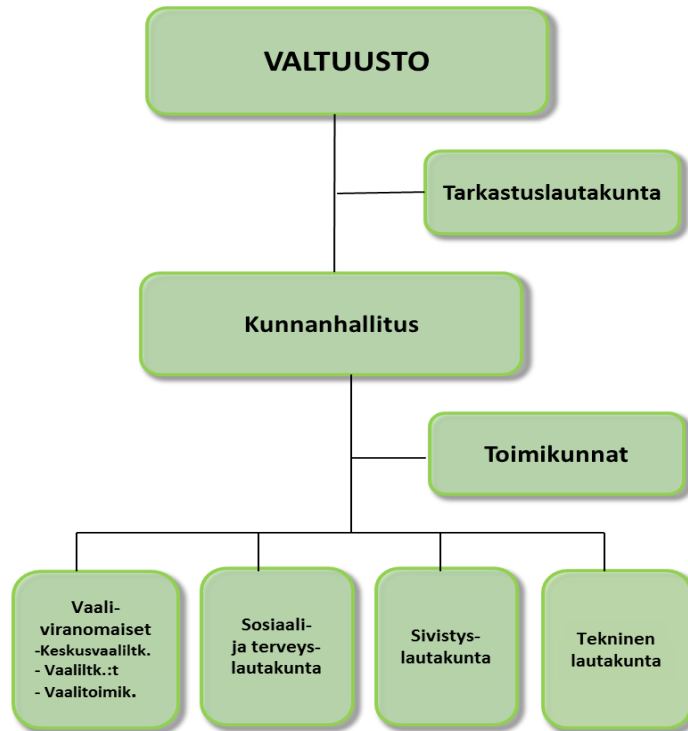
Siitäkin huolimatta, että valtion elvytystoimet jatkuisivat vuonna 2021, niiden varaan ei toimintaa voi pidemmällä aikavälillä rakentaa. Monen muun kunnan tapaan myös Taivalkoskella asukkaiden määrän väheneminen vaikuttaa tulopohjaan ja esimerkiksi sosiaali- ja terveystalouden toimintakulut kasvavat edelleen lisäten painetta toimintamenojen nousulle. Toimintaympäristön muutos sekä elinvoiman lisääminen haastaa kunnan toimintaa kaikilla toimialoilla. Vastuullisen kuntatalous on pitkäjänteistä suunnittelua sekä toiminnan jatkuvaa kehittämistä. Tavoite on rakentaa sujuvaa arkea niin kuntalaisen kuin elinkeinoelämän näkökulmasta myös tulevaisuudessa. Muutos on aina myös mahdollisuus!

Tahdon vielä kertaalleen kiittää henkilöstä, luottamushenkilöitä, kuntalaisia, yrittäjiä ja yhteistyökumppaneita työstänne Taivalkosken kunnan eteen tänä poikkeuksellisena vuonna!

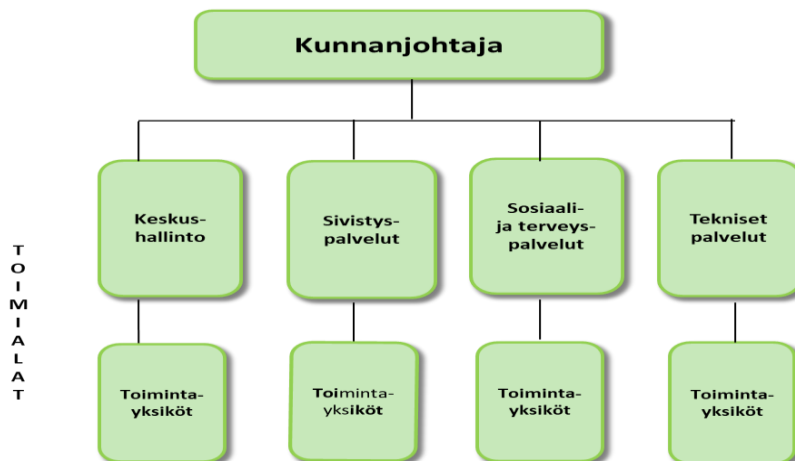
Kaisu Lehtinen-Nevalainen

1.1.2. Kunnan hallinto

LUOTTAMUSHENKILÖORGANISAATIO

HENKILÖSTÖORGANISAATIO

Hallintosäännön 20 §:n mukaisesti keskushallinnon toimialaa johtaa kunnanjohtaja, sivistyspalvelujen toimialaa johtaa kirkonkylän peruskoulun rehtori, sosiaali- ja terveyspalvelujen toimialaa johtaa sosiaali- ja terveysjohtaja ja teknisten palvelujen toimialaa johtaa tekninen johtaja.

Valtuuston kokoonpano 1.1. – 31.12.2020

Jäsenet

Buller Osmo, VAS, pj.
Ervasti Hannu, KESK
Haukivaara Pentti, TkenSityl, 2. vpj.
Hietala Heli, SDP
Horsma Tuomo, KESK, 1. vpj.
Jakkila-Parkkinen Tiina, SDP
Karjalainen Harri, KESK
Keränen Niilo, KESK
Kivimäki Pasi, TkenSityl
Kortetjärvi Urpo, SDP
Kumpumäki Kauko, SDP
Kuukasjärvi Juha, KESK
Lämsä Kerttu, SDP
Nevanperä Ahti, PS
Paloniemi Markku, KESK
Pulkkanen Elsa Anneli, KESK
Ronkainen Pertti, KESK
Tauriainen Aimo, SDP
Turpeinen Aune, KESK
Turpeinen Vesa, KESK
Tyni Kauko, TkenSityl
Virkkunen Juha, KESK (sit)
Vääräniemi Sanna, TkenSityl

1. varajäsenet

Käsmä Pekka, TkenSityl
Parviainen Lilja, KESK
Puolakanaho Raimo, PS
Vähäkuopus Outi, SDP, 16.10.2020 saakka
Pauna Sirpa, SDP, 16.10.2020 alkaen

Tarkastuslautakunnan kokoonpano 1.1. – 31.12.2020

Puheenjohtaja	Ervasti Hannu
Varapuheenjohtaja	Kivimäki Pasi
Jäsenet	Jurmu Anna Pyttyinen Tuula Vääräniemi Turo
Vastuunalainen tilintarkastaja	Lohi Rauno, HT, JHT
Sihteeri	Virkkunen Leena

Kunnanhallituksen kokoonpano 1.1. – 31.12.2020

Hietala Heli, pj.
Karjalainen Harri
Kortetjärvi Urpo
Nevanperä Ahti, 2 vpj.
Pulkkanen Elsa Anneli, 1. vpj.
Virkkunen Juha
Vääräniemi Sanna

Keskusvaalilautakunnan kokoonpano 1.1. – 31.12.2020

Puheenjohtaja	Vääräniemi Terttu
Varapuheenjohtaja	Pitkänen Jyrki
Jäsenet	Jakkila Eeva-Kaisa Jurmu Pirkko Poussu Urho

Sosiaali- ja terveyslautakunnan kokoonpano 1.1. – 31.12.2020

Puheenjohtaja	Tyni Kauko
Varapuheenjohtaja	Kuukasjärvi Juha
Jäsenet	Käsmä Pekka Lämsä Kerttu Pauna Sirpa Tauriainen Irene Turpeinen Aune Kortetjärvi Urpo
Khall edustaja	Taivalkoski Kirsi
Esittelijä, toimialajohtaja, sosiaali- ja terveysjohtaja	Vääräniemi Susanna
Sihteeri, toimialasihteeri	

Sivistyslautakunnan kokoonpano 1.1. – 31.12.2020

Puheenjohtaja	Jakkila-Parkkinen Tiina, 27.4.2020 alkaen
Varapuheenjohtaja	Paloniemi Markku
Jäsenet	Ihme Maaret Kehusmaa Juha Kumpumäki Kauko Majava Tarmo, 27.4.2020 alkaen Tyni Liisa
Khall edustaja	Vääräniemi Sanna
Esittelijä, toimialajohtaja, rehtori	Turpeinen Pekka
Sihteeri, hallinto- ja taloussihteeri	Jokela-Pätsi Irma

Teknisen lautakunnan kokoonpano 1.1. – 31.12.2020

Puheenjohtaja	Tauriainen Aimo
Varapuheenjohtaja	Taivalkoski Maria
Jäsenet	Keränen Terhi Parviainen Lilja Polojärvi Salme Ronkainen Pertti Turpeinen Jouko Virkkunen Juha
Khall edustaja	
Esittelijä, toimialajohtaja, tekninen johtaja	Paakinaho-Heikkinen Varpu, 4.5.2020 alkaen
Sihteeri, toimialasihteeri	Käsmä Liisa

Kuntasuunnittelutoimikunnan kokoonpano 1.1. – 31.12.2020

Puheenjohtaja, valtuuston puheenjohtaja	Buller Osmo
Varapuheenjohtaja, kunnanhallituksen puheenjohtaja	Hietala Heli
Jäsenet	
Kunnanhallituksen jäsen	Karjalainen Harri
Kunnanhallituksen jäsen	Kortetjärvi Urpo
Kunnanhallituksen 2. varapuheenjohtaja	Nevanperä Ahti
Kunnanhallituksen 1. varapuheenjohtaja	Pulkkanen Anneli
Kunnanhallituksen jäsen	Virkkunen Juha
Kunnanhallituksen jäsen	Vääräniemi Sanna
Valtuuston 1. varapuheenjohtaja	Horsma Tuomo
Valtuuston 2. varapuheenjohtaja	Haukivaara Pentti
Teknisen lautakunnan puheenjohtaja	Tauriainen Aimo
Sivistyslautakunnan puheenjohtaja	Jakkila-Parkkinen Tiina
Sivistyslautakunnan varapuheenjohtaja	Paloniemi Markku
Sosiaali- ja terveyslautakunnan puheenjohtaja	Tyni Kauko
Henkilöstön edustaja	Lohilahti Elina
Kunnanjohtaja	Lehtinen-Nevalainen Kaisu
Hallintosihteeri	Haataja Mirva
Toimialajohtaja, sosiaali- ja terveysjohtaja	Taivalkoski Kirsi
Toimialajohtaja, tekninen johtaja	Paakinaho-Heikkinen Varpu, 4.5.2020 alkaen
Toimialajohtaja, peruskoulun rehtori	Turpeinen Pekka
Taloussihteeri	Komulainen Päivi

Kunnan johtoryhmä 1.1. – 31.12.2020

Puheenjohtaja, kunnanjohtaja	Lehtinen-Nevalainen Kaisu
Sosiaali- ja terveyspalveluiden toimialajohtaja	Taivalkoski Kirsi
Sivistyspalveluiden toimialajohtaja	Turpeinen Pekka
Teknisten palveluiden toimialajohtaja	Paakinaho-Heikkinen Varpu, 4.5.2020 alkaen
Taloussihteeri	Komulainen Päivi
Henkilöstön edustaja	Lohilahti Elina
Sihteeri, hallintosihteeri	Haataja Mirva

Ansio- ja kunniamerkkitoimikunnan kokoonpano 1.1. – 31.12.2020

Luottamushenkilöjäsen, puheenjohtaja	Kortetjärvi Urpo
Luottamushenkilöjäsen, varapuheenjohtaja	Pulkkanen Anneli
Viranhaltijajäsen, sihteeri	Hannula Salme

Kunnan edustajat

Kuntayhtymät

Pohjois-Pohjanmaan liiton maakuntavaltuusto 1.1. – 31.12.2020

Karjalainen Harri

Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymän valtuusto 1.1. – 31.12.2020

Keränen Niilo

Hietala Heli

Alueelliset toimielimet

Oulun poliisilaitoksen poliisin neuvottelukunta 1.1. – 31.12.2020

Jäsen

Henkilökohtainen varajäsen

Savolainen Pekka

Käsmä Pekka

Oulu – Koillismaan pelastusliikelaitoksen neuvottelukunta 1.1. – 31.12.2020

Jäsen

Henkilökohtainen varajäsen

Komulainen Päivi

Lehtinen-Nevalainen Kaisu

Oulu – Koillismaan pelastusliikelaitoksen johtokunta 1.1. – 31.12.2020

Jäsen

Henkilökohtainen varajäsen

Haukivaara Pentti

Pulkkanen Anneli

Kuusamon kaupungin yhdyskuntatekniikan lautakunnan ympäristöjaosto 1.1. – 31.12.2020

Jäsen

Henkilökohtainen varajäsen

Turpeinen Vesa

Keränen Oiva

Tiihonen Outi

Hokki Irmeli

1.1.3. Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys

Yleinen taloudellinen kehitys

Talouden selvä toipuminen Covid-19-epidemista siirtyy edelleen tulevaisuuteen, sillä epidemian aallot hidastavat talouskasvua. Kotimaassa palveluiden kysyntä pysyy edelleen heikkona. Vienti ja teollisuustuotanto kärsivät globaalin pandemian jatkumisesta ja kääntyvät kasvuun vuoden 2021 puolella. Bruttokansantuotteen arvioidaan supistuvan 3,3 % v. 2020 ja sen jälkeen kasvavan 2,5 % v. 2021.

Ennuste perustuu oletukselle, että Covid-19-epidemiaan liittyvien tautitapausten ilmaantuvuus painetaan voimakkailla rajoituksilla matalalle tasolle vuodenvaihteen aikana. Jos ilmaantuvuus kääntyy uudestaan nousuun rajoitusten löysentämisen jälkeen, niitä voidaan joutua kiristämään uudestaan vuoden 2021 alkupuolella. Tämä luo taloudenpitäjille epävarmuutta, mikä heikentää talouden palautumista vuoden 2021 keväällä. Rokotteiden käyttöönotto kevään aikana parantaa taloudenpitäjien uskoa tulevaisuuteen ja vähitellen kääntää yhteiskunnan kohti normaaleja aikoja.

Talouden toipumien alkaa pandemiaan liittyvän epävarmuuden hälventyessä vuoden 2021 kuluessa. Vuoden 2021 loppua kohden kiihtyvä kasvu nostaa myös vuoden 2022 talouskasvua. BKT:n arvioidaan kasvavan 2,0 % v. 2022 ja 1,4 % v. 2023. Keskipitkällä aikavälillä kasvu hidastuu, kun työpanoksen kasvu hidastuu. Kuitenkin vajaan 1½ prosentin vauhdissa pysyvä kasvu on potentiaalisen tuotannon kasvuvauhtia nopeampaa.

Julkisen talouden alijäämä pysyy suurena v. 2021, kun vuoden alkupuolelle jatkuvan epidemian hoito ja sen vaikutuksia lieventävät tukitoimet pitävät julkiset menot korkealla tasolla. Tilanteen normalisoituessa alijäämä pienenee asteittain tulevina vuosina. Tulojen ja menojen välinen epätasapaino pysyy kuitenkin niin suurena, että julkinen velka suhteessa bruttokansantuotteeseen näyttää jatkavan kasvuaan koko 2020-luvun alkupuoliskon ajan.

Maailmantalous elpyy Covid-19-pandemian aiheuttamasta syvästä taantumasta vuoden 2021 kuluessa. Elpyminen painottuu vuoden jälkipuoliskolle. Maailmankauppa on kesästä lähtien toipunut pandemian aiheuttamasta syvästä romahduksesta ja maailmankauppa normalisoituu vähitellen.

Kiinan talous on jo lähes palautunut kriisiä edeltävälle tasolle. Vienti vetää hyvin ja vähittäiskauppaakin on piristynyt alkuvuoden romahduksen jälkeen.

Euroopan talous supistuu jälleen vuoden 2020 viimeisellä neljänneksellä edellisneljänneksen nopean kasvun jälkeen pandemian toisen aallon takia. Voimakkaat rajoitustoimet eri maissa vähentävät aktiviteettia ja palveluiden kysynnän näkymät ovat vielä epävarmat.

Myös Yhdysvaltojen talous on kärsinyt pandemian toisesta aallosta. Kokonaistuotanto elpyy v. 2021 työllisyystilanteen kohennuttua ja aktiviteetin lisääntyttyä. Voimakkaat elvytystoimet tukevat kasvua.

Vuonna 2021 BKT:n kasvu kiihtyy 2,5 prosenttiin. Talouskasvu on hidasta vielä alkuvuonna, mutta epidemian hellittäessä kasvu alkaa vähitellen nopeutua. Yksityinen kulutus kasvaa 3,8 % v. 2021, kun tavaroiden kulutus palautuu epidemiaa edeltävälle tasolle jo vuoden alkupuolella. Palveluiden kulutuksen odotetaan palautuvan hitaammin kuluttajien luottamuksen vahvistuessa vähitellen. Yksityisten investointien kasvu jatkuu heikkona vielä vuoden 2021 alussa epidemian ylläpitämisen epävarmuuden vuoksi. Rakentamisen aloitusten ennakoidaan myös lykkääntyvän ja asuntoinvestoinnit vähenevät edelleen.

Lähde: Valtiovarainministeriö, Taloudellinen katsaus, Talvi 2020 17.12.2020

Kuntien ja kuntayhtymien talous

Kuntaliiton kokoamien vuoden 2020 tilinpäätösarvioiden mukaan kuntatalous vahvistui ennätysheikolta tasolta poikkeuksellisen hyviin lukemiin. Kuntien ja kuntayhtymien yhteenlaskettu tulos oli 1,7 miljardia euroa ylijäämäinen. Vuosikatteet vahvistuivat kaikissa kuntakokoryhmissä, eikä syömävelkaa jouduttu ottamaan juuri lainkaan. Kuntatalouden vahvistumista selittävät valtion myöntämät kertaluontoiset koronatuot ja kunnallisverojen odotettua parempi kehitys. Vahvan tulokehityksen ohella menot kasvoivat maltillisesti, sillä koronatilanteen vuoksi useat kuntien toiminnot olivat suljettuina kevään ja syksyn aikana.

Kunnat ja kuntayhtymät saivat koronan aiheuttamiin talousvaikeuksiin valtiolta tukea noin 3,0 miljardia euroa. Ilman valtion koronatukia kuntien syöksykierre olisi jatkunut.

Vuonna 2020 Manner-Suomen kunnista negatiivisen tuloksen teki vain 27 kuntaa, kun edellisellä vuonna tulos oli alijäämäinen 223 kunnassa. Kaikkien vuonna 2020 negatiivisen tuloksen tehneiden kuntien tappiot jäivät muutamia miljooniin.

Kuntien ja kuntayhtymien toimintakulut kasvoivat viime vuonna 2,0 prosenttia, verotulot 4,0 prosenttia ja valtionosuudet 27,2 prosenttia. Kuntien poikkeuksellisen vahvaa kunnallisveroa selittää muun muassa verokortti uudistus, joka lykkäsi noin 350 miljoonaa euroa kunnallisveroa vuodelta 2019 vuoden 2020 puolelle. Yhteisöverotulojen romahdusta paikkaa yhteisöveron jako-osuuden korotus 10 prosenttiyksiköllä. Kiinteistöverotuksen joustava valmistuminen siirtää osan kiinteistöveron tuotosta vuodelle 2021.

Kuntayhtymien tilanne oli kokonaisuutena heikko. Joissakin sairaanhoitopiireissä koronan talousvaikutukset näkyivät selvästi, mikä kiertynee jo piakkoin kunnille yhdeksi uudeksi koronaan liittyväksi menopaineeksi.

Tunnuslukujen taustalla vaikuttaa myös joukko muita tekijöitä, kuten lakisääteiset muutokset, Sanna Marinin hallituksen liikkeelle laittamat kuntien tehtävien laajennukset sekä väestön ikärakenteen muutokset. Vaikka kuntien tulot kasvoivat menoja vauhdikkaammin, investointien ja taloustilanteen epävarmuuden vuoksi kunnat ja kuntayhtymät joutuivat turvautumaan myös lisävelanottoon. Erilaisiin investointeihin, esimerkiksi koulujen ja sairaaloiden rakentamiseen, otettiin lainaa yhteensä 1,5 miljardia euroa.

Pitkällä aikavälillä koronan aiheuttamat kuntien lisäkustannukset ja tulojen menetykset saattavat hyvinkin ylittää valtion myöntämän tuen. Nyt syntynyt ylijäämä puskuu näitä vaikutuksia. Koronakriisi on päällä eikä sen loppulaskua ole näkyvissä.

Hyvästä talousvuodesta huolimatta ikääntyvä väestö ja muuttoliike edellyttävät kunnilta tulevaisuudessa mittavia sopeutustoimia. Väestörakenteen muutokset näkyvät vuosi vuodelta enemmän kuntien talousluvuissa.

Vuoden 2020 vahvat tunnusluvut eivät saa antaa yhdellekään kunnalle mahdollisuutta tuudittautua tilanteen pysyvyyteen. Niin pienissä kuin isoissa kunnissa tulee jatkaa palveluihin liittyvien puutteiden korjaamista sekä painopisteiden suuntaamista tulevaisuuden tarpeiden mukaisiksi. Kuntavaaleissa ei kannata luvata löysiä.

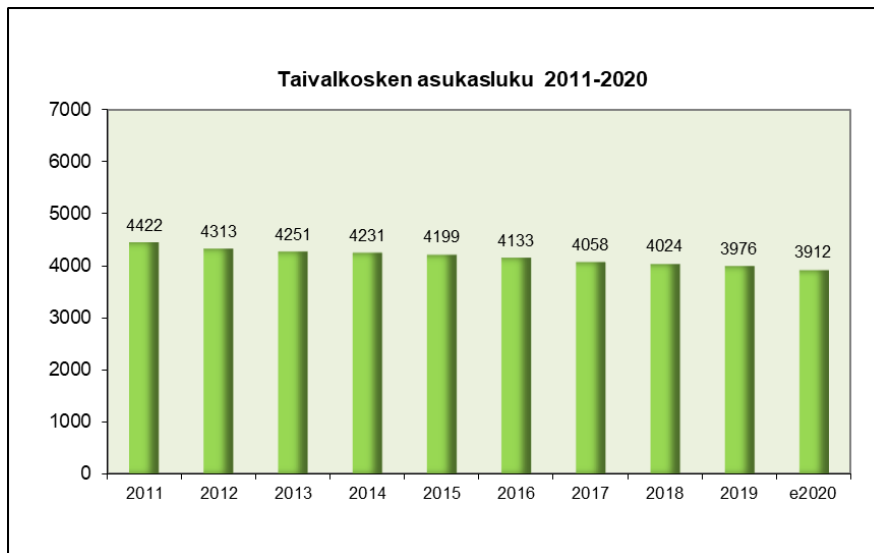
Lähde: Kuntaliitto; Tiedote 10.2.2021, Pääekonomistin palsta 19.2.2021

Oman talousalueen kehitys

Pohjois-Pohjanmaan maakunnan väkiluku oli 31.12.2020 (Tilastokeskuksen ennakkotieto 21.1.2021) yhteensä 413.960. Lisäystä väkilukuun tuli 1.130 henkilöä.

Pohjois-Pohjanmaa on ollut niitä harvoja maakuntia, joiden asukasluku on kasvanut vuosittain useiden vuosikymmenien ajan. Tärkein tekijä väestönkasvussa oli maakuntien välisen muuton pieneneminen lähes puolella edellisestä vuodesta. Maakuntien välinen nettomuutto oli vuonna 2019 negatiivinen 862 henkilön verran, kun viime vuonna luku oli 481 henkilöä. Nettomaahanmuutto pieneni 30 henkilöllä edellisestä vuodesta ollen 949 henkilöä positiivinen vuonna 2020. Kokonaisnettomuutto kasvatti siis maakunnan väkilukua 468 henkilön verran vuonna 2020. Vuonna 2019 muuttoliikkeen vaikutus maakunnan väestönkasvuun oli 117 asukasta. Syntyvyys kääntyi nousuun Pohjois-Pohjanmaalla.

Taivalkosken kunnan asukasluku oli vuoden 2020 lopussa 3.912 (Tilastokeskus, Väestön ennakkotilasto 21.1.2021). Asukasluku pieneen tasaisesti vuosittain.

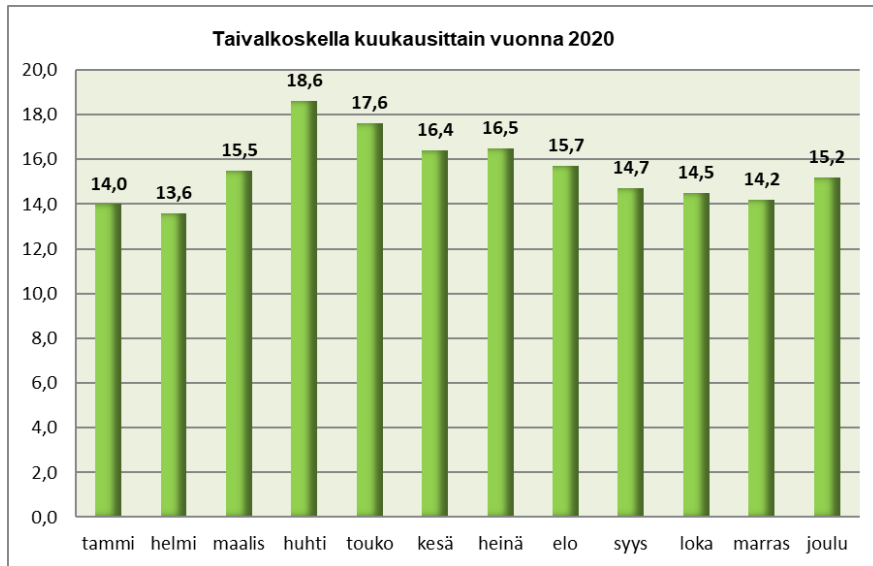

Lähde: Tilastokeskus

Työttömyyden kehittyminen

Vuosi 2020 oli poikkeuksellinen vuosi Pohjois-Pohjanmaan työmarkkinoille. Koronakriisin äkillinen puhkeaminen nosti työttömyyden jyrkkään kasvuun keväällä. Moni työnantaja turvautui vaikeassa tilanteessa henkilöstön määräaikaisiin lomautuksiin. Kesällä lomautettujen määrä alkoi jo selvästi laskea ja moni palasi entisiin tehtäviinsä. Loppuvuoden aikana työttömien määrässä ei ole tapahtunut merkittävää muutosta parempaan tai huonompaan.

Pitkäaikaistyöttömyys (yli vuoden yhtäjaksoinen työttömyys) on ollut maakunnassa nousussa vuoden alusta lukien. Talouden epävarmuus jatkuu lähitulevaisuudessa ja työmarkkinoiden toipuminen kestää pitkään. Ripeää talouden nousua ei ole näköpiirissä – aikaisintaan kasvu käynnistyy loppuvuodesta. Tarve lisätyövoimalle ja työllisyyden kasvulle seuraa viiveellä talouskasvun käynnistyttyä.

Lähde: Työ- ja elinkeinoministeriö, Tilastotiedote 2021

Taivalkosken kunnan työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 15,2 % joulukuun 2020 lopussa. Vuonna 2019 vastaava luku oli 13,8 %. Taivalkosken kunnan keskimääräinen työttömyysaste vuonna 2020 oli 15,5 %. Vuonna 2019 keskimääräinen työttömyysaste oli 12,7 %.

Pohjois-Pohjanmaan keskimääräinen työttömyysaste vuonna 2020 oli 13,3 %. Vuonna 2019 vastaava luku oli 10,1 %.

1.1.4. Olennaiset muutokset kunnan toiminnassa ja taloudessa

Taivalkosken tuloveroprosentti oli 20,50 % eli sama kuin edellisvuonna. Kiinteistöveroprosentit pysyivät myös 2019 tasossa. Verotulot kasvoivat n. 0,5 milj. euroa edellisvuodesta. Verotuloja saatiin hieman enemmän kuin ennakkoon arvioitiin (170.000 euroa). Tulovero ja yhteisövero kasvoivat edellisestä vuodesta, sen sijaan kiinteistöveron tuotto jäi edellisvuotta alhaisemmaksi. Koko maassa kuntien verotulot kasvoivat yhteensä 4 %. Koronan vaikutukset verotuloihin jäivät pelättyä pienemmäksi.

Taivalkosken kunnan valtionosuudet kasvoivat n. 13,3 % eli 2,4 milj. euroa edelliseen vuoteen. Verotulomenetyksen kompensatio oli suuruudeltaan 2,1 milj. euroa. Peruspalvelujen valtionosuudesta kunta sai 7.12.2020 muutospäätöksen, jossa valtionosuutta myönnettiin lisää 998.469 euroa. Tämä oli ns. korona tukipaketti, joka myönnettiin kuntataloudelle koronaepidemiasta selviämiseen. Muutospäätöksiä tuli neljä vuoden aikana. Näiden muutospäätösten myötä Taivalkosken kunta sai valtionosuuksia yhteensä 1.072.514 euroa enemmän kuin mitä ensimmäinen päätös sisälsi.

Sosiaali- ja terveyspalveluiden menot kasvoivat 6,8 % (1,245 milj.) edelliseen vuoteen verrattuna. Sitova toteuma ylittyi n. 279.000 euroa arvioidusta. Koronaepidemian vaikutukset jäivät vuonna 2020 arvioitua maltillisemmaksi. Sosiaali- ja terveydenhuollon osalta kustannukset olivat noin 219.250 euroa.

Vuodelle 2020 on tehty lomapalkkavelan purku vuodelta 2018 yhteensä 158.719 euroa, jonka kirjaus vaikuttaa tulosta parantavasti.

1.1.5. Kunnan henkilöstö

Henkilöstön määrä

Henkilöstön määrä	31.12.2020	31.12.2019
Vakinaiset	251	249
Määräaikaiset	148	150
Työllistetyt	13	13
Yhteensä	412	412

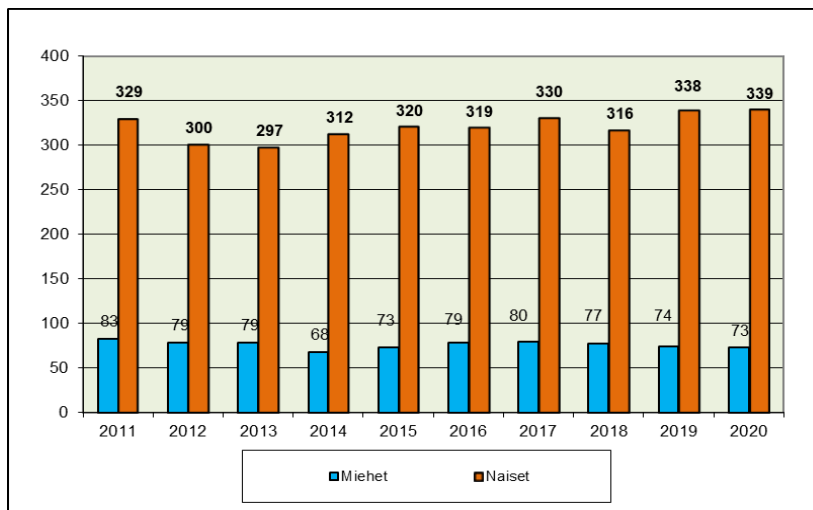
Taivalkosken kunnan henkilöstön määrä 31.12.2020 oli 412 henkilöä, joista vakinaisia 251 henkilöä. Henkilöstömäärien tarkastelu vuoden viimeisen päivän tilanteen mukaisena antaa poikkileikkauskuvan tuon päivän henkilöstöresursseista. Yhteensä luku kuvaa voimassa olevien palvelussuhteiden määrää.

HTV

Henkilötyövuosi	2020	2019
HTV	341,65	349,17

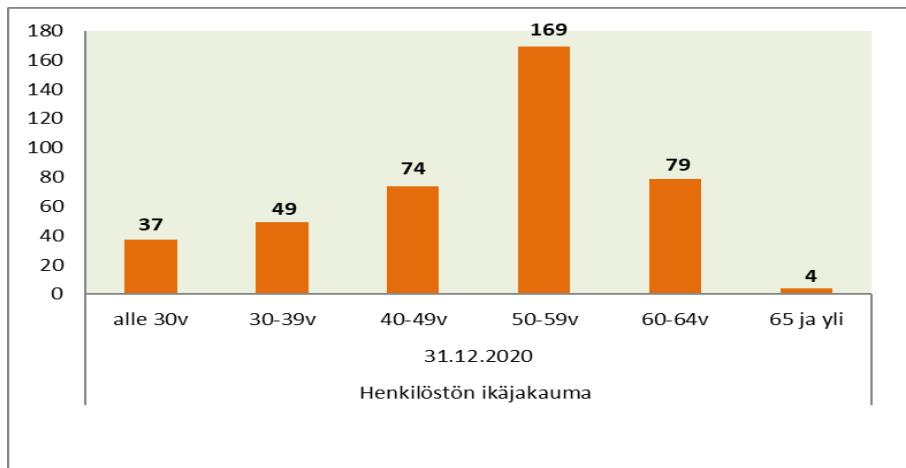
Henkilötyövuodella tarkoitetaan täyttä työaikaa tekevän henkilön koko vuoden työskentelyä. Osa-aikainen henkilö muutetaan henkilötyövuodeksi osa-aikaprosenttiaan vastaavasti (esim. osa-aikaisuus 50 %, koko vuoden työssä = 0,5 henkilötyövuosi). Osa-aikaisuus lasketaan työajasta. Vain osan vuotta palvelussuhteessa olleen työ lasketaan suhteessa koko vuoden työpäiviin (esim. työssä 1.3.-31.5. = $92/362 = 0,25$ henkilötyövuotta)

Henkilöstön jakauma sukupuolen mukaan

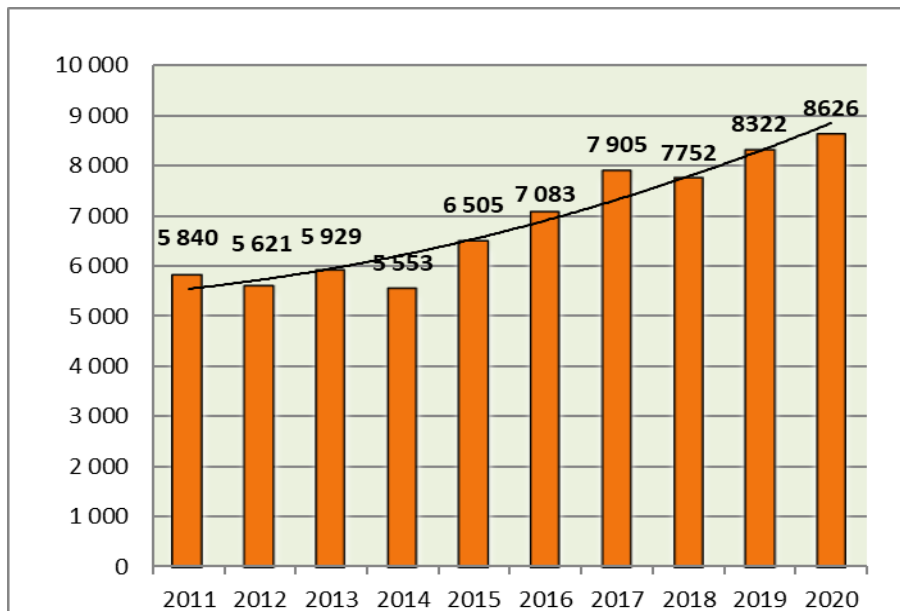

Vuoden 2020 lopussa henkilöstöstä naisia oli 82,3 % ja miehiä 17,7 %. Naisten ja miesten välinen jakauma sukupuolen suhteen on pysynyt vuosien varrella samansuuntaisena.

Henkilöstön ikäjakauma 31.12.2020

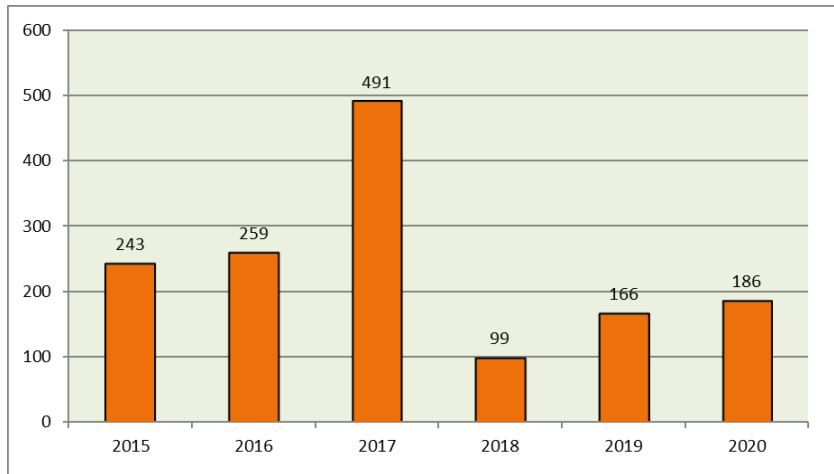
Sairauspoissaolopäivät

Sairauspoissaolopäivien määrä vuonna 2020 oli 8.626 kalenteripäivää; nousua edelliseen vuoteen verrattuna on 3,6 % eli 304 kalenteripäivää. Sairauspoissaolojen määrä on 20,9 päivää/henkilö (2019 20,2 pv/hlö).

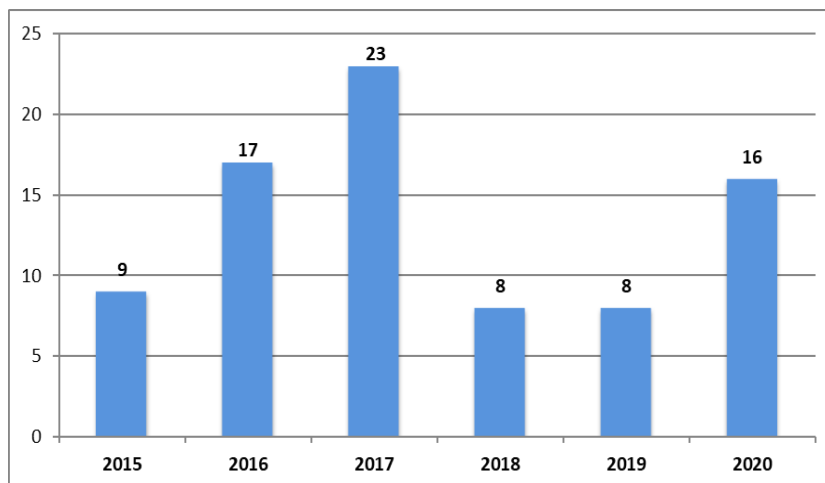

Työtapaturmapäivät

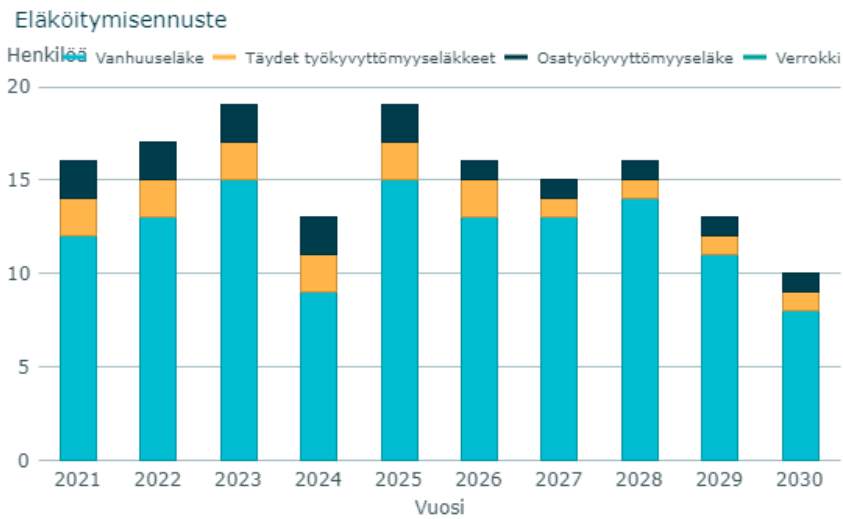
Työtapaturmista johtuvia poissaoloja vuonna 2020 oli 186 kalenteripäivää. Työtapaturmista johtuvat poissaolot lisääntyivät 20 päivällä.

Eläköityminen

Lähde. Kuntien eläkevakuutus (KEVA)

Taivalkosken kunnan palveluksesta siirtyi vuonna 2020 eläkkeelle yhteensä 16 henkilöä. Keski-ikä eläkkeelle siirtyneillä on ollut 60,8 vuotta (2019 62,3 v.).

Lähde. Kuntien eläkevakuutus (KEVA)

Ennusteessa kuvataan vakuutettujen arvioitu eläköityminen aikasarjana vuosittain. Ennuste perustuu vuoden 2019 lopussa vakuutettuna olleiden työ- ja virkasuhteisten tilanteeseen sekä vuoden 2021 alun organisaatiotilanteeseen. Ennusteessa on huomioitu vanhuus-, työkyvyttömyys- ja osatyökyvyttömyyseläkkeelle siirtyvät henkilöt. Kunnan palveluksesta on arvion mukaan jäämässä eläkkeelle vuosien 2021 – 2030 aikana yhteensä noin 125 henkilöä.

Henkilöstökustannukset

	2020	2019
Palkat ja palkkiot	13 209 115,86	12 748 525,71
* Henkilöstökorvaukset	-323 371,35	-165 519,60
Palkat ja palkkiot	12 885 744,51	12 583 006,11
Henkilösivukulut		
* Eläkekulut	2 967 052,60	2 976 855,48
* Muut henkiösivukulut	407 398,78	376 293,26
Henkiösivukulut yhteensä	3 374 451,38	3 353 148,74
Henkilöstökulut tuloslaskelman mukaan	16 260 195,89	15 936 154,85
Henkilöstökuluja aktivoitu aineellisiin hyödykkeisiin	0,00	3 500,11
Henkilöstökulut yhteensä	16 260 195,89	15 939 654,96

1.1.6. Ympäristöasiat

Marraskuun lopussa 2018 tulvi perusvesiä keskustassa sijaitsevan kiinteistön kellariin. Veteen oli sekoittuneena myös öljyä. Oulu-Koillismaan pelastuslaitos suoritti ko. kiinteistöllä äkilliset öljyntorjuntatyöt, jonka jälkeen kiinteistön jälkivahinkojen torjunta siirtyi Öljyvahinkojen torjuntalain (1673/2009) mukaisesti kunnan hoidettavaksi. Kunta käynnisti ko. öljyvahingon selvitystyön joulukuussa. Selvitystyö oli kesken kertomusvuoden lopussa.

Vuonna 2019 jatkettiin edellä mainitun öljyvahingon laajuuden ja aiheuttajan selvittämistä ulkopuolisen konsultin toimesta. Selvitystyö saatiin päätökseen syyskuussa 2019. Laaditun selvityksen mukaan öljyä on maaperässä laajalti kolmen eri kiinteistön alueella. Lisäksi sitä on päässyt myös sekoittumaan pohjaveteen. Selvitystyössä ei saatu selville öljyvahingon aiheuttajaa. Selvitystyöstä aiheutui kunnalle 123.691,10 € (alv 0 %) kustannukset. Kunta jätti marraskuun lopulla ympäristöministeriön öljynsuojelurahastolle korvaushakemuksen em. kustannusten korvaamisesta kunnalle täysimääräisenä. Öljyvahingon kohteena olevien kiinteistön omistajat jättivät myös hakemuksensa öljynsuojelurahastolle kiinteistönsä pilaantuneen maaperän puhdistamisesta. Korvausratkaisuja ei vielä saatu kertomusvuoden aikana.

Kertomusvuonna 2020 jatkettiin em. kiinteistön öljyvahingon jälkitorjuntatöitä suorittamalla pohjaveden suojapumppausta sekä seuraamalla kiinteistön tilaa koko kertomusvuoden ajan. Kertomusvuoden syksyllä kiinteistön kellariin tulvi jälleen öljyistä perusvettä, joka poistettiin erikseen pumppamalla suojapumppaamon öljynerottimeen. Öljynsuojarahastolta ei saatu päätöstä vuonna 2019 jätettyyn korvaushakemukseen. Korvaushakemusta täydennettiin vuoden 2020 aikana syntyneillä kustannuksilla. Korvausta haettiin 190.110 euron syntyneisiin kustannuksiin.

Kertomusvuonna 2020 tuli ilmi toinen maaperän ja pohjaveden pilaantuminen, jonka aiheuttajana on maaperässä oleva öljy. Ko. öljyvahinko tuli ilmi runkovesijohtovuodon esiin kaivamisen yhteydessä. Kunta selvitti öljyvahingon laajuuden kohteelle tehtyjen maaperä- ja pohjavesitutkimusten avulla. Öljyllä pilaantunut maaperä ja pohjavesi saatiin rajattua. Kohteen kunnostuksen suunnittelu ja toteutus siirtyi seuraavalle vuodelle.

Jatkettiin jätevedenpuhdistamon jälkilammikon numero kaksi täyttööä maarakennuskohteista toimituilla ylijäämämailla. Täyttötöytä tehdään sitä mukaan, kun ylijäämä maita saadaan toimitettua lammikolle.

Kunnan jätevedenpuhdistamo toimi kertomusvuoden ajan hyvin ja sieltä vesistöön johdettu jätevesi täytti kaikki sille asetetut lupaehdot.

Kertomusvuoden lopussa kunta jätti Pohjois-Suomen aluehallintovirastolle lupahakemuksen pohjaveden ottamista ja vedenottamon rakentamiseksi Julmaharjun soramonttuun.

Kertomusvuonna kuntaan laadittiin Taivalkosken ilmasto-ohjelma, jonka valtuusto saattoi tietoonsa kokouksessa 16.10.2020. Ilmasto-ohjelman kirjatulla toimenpiteillä kunta pyrkii vähentämään Taivalkosken kunnan hiilijalanjälkeä.

Ympäristötulosalueen (Kuusamo, Posio ja Taivalkoski) toimintakertomus

Toiminta-ajatus

Tulosalue tuottaa yhteistyösopimuksen mukaisesti ympäristöterveydenhuollon (terveysvalvonta ja eläinlääkintähuolto) ja ympäristönsuojelun palvelut Kuusamon, Posion ja Taivalkosken kuntien alueella.

Ympäristötulosalue ja ympäristöjaosto toimivat lakisääteisenä viranomaisena ympäristöterveydenhuollon, ympäristönsuojelun ja maaseutuhallinnon osa-alueilla. Tulosalue tuottaa ympäristön ja maaseudun kehittämiseen liittyviä palveluita. Tulosalue toimii maa-aineslain mukaisena lupa- ja valvontaviranomaisena.

Toiminnan tavoitteena on turvata eläinten hyvinvointi, turvalliset elintarvikkeet ja kuluttajapalvelut sekä terveellinen, turvallinen, viihtyisä sekä luonnontaloudellisesti kestävä ja monimuotoinen ympäristö.

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Praktikkoeläinlääkärin virka on täytetty vakituisena 1.9.2020 alkaen toistaiseksi. Eläinlääkintähuoltoon valittiin klinikkaeläintenhoitaja vakituiseseen toimeen 1.2.2020 alkaen. Ympäristönsuojelun ympäristötarkastajan irtisanouduttua siirtyi henkilö kunnallistekniikan puolelta ympäristötarkastajan virkaan 1.3.2020 alkaen.

Ympäristönsuojelussa on otettu käyttöön YmpäristöFacta, joka vaatii paljon asiaan liittyvää perehtymistä. Samoin kohteiden ja kohdetietojen syöttäminen järjestelmään vaatii panostusta.

Maaseutuhallinnossa asiakkaita on tiedotettu keskeisimmistä tukihakuun liittyvistä asioista. Yhteistoiminta-alueen sopimuksen mukaisten viranomaistoimintojen lisäksi on maksettu käyttösuunnitelman mukaisesti tukea eläinlääkinnän ja matkasubventioon, maksulliseen tunti- ja peltojen ravaukseen ja kalkitukseen.

Koronatilanteen osalta eläinlääkintähuollossa terveysvalvonnassa noudatettiin Ruokaviraston erikseen antamia turvallisuus- ja valvontaohjeita. Asiakkaita tiedotettiin häiriötilanteen aiheuttamista toimenpiteistä ja niiden vaikutuksista palveluiden järjestämiseksi.

Maaseutuhallinnon osalta uuden ohjelmakauden muutokset ja niistä tiedottaminen: Uuden ohjelmakauden siirtyminen alkavaksi vuonna 2023, siirtyi myös muutoksista tiedottamista lähemmäksi ohjelmakauden alkua.

Maa-ainesvalvonnan ajan tasalle saattaminen: Toiminnanharjoittajien ohjausta on lisätty. Ympäristönsuojelun käyttöön hankittu Facta-ympäristöosa on otettu käyttöön ja toimintaa tältä osin ollaan vielä kehittämässä.

Pienten vesilaitosten riskienhallinnan ja varautumissuunnitelmien saattaminen ajan tasalle monikunnallisen hankkeen myötä. Hanke on edennyt suunnitelman mukaisesti, joskin kokoontumisia ja koulutuksia on jouduttu järjestelmään uudelleen koronatilanteen vuoksi.

Ympäristöjaosto

Vuoden 2020 aikana yhdyskuntatekniikan ympäristöjaosto kokoontui 6 kertaa ja kokousasioina käsiteltiin muun muassa seuraavia asioita:

- 8 kpl yhteistoiminta-alueen ja ympäristöjaoston hallintoa ja toimintaa koskevaa päätöstä.
- 2 kpl ympäristöterveydenhuoltoa koskevaa päätöstä (lausuntoa, mielipidettä, muistutusta tai vastinetta).
- 5 kpl ympäristönsuojelun lausuntoa, mielipidettä, muistutusta tai vastinetta koskevaa päätöstä.
- 12 kpl ympäristönsuojelu- ja maa-aineslakiin liittyvää lupapäätöstä.

Kuntien maksuosuudet

Kuntien maksuosuudet määräytyvät nettomenoista eli ulkoiset ja sisäiset menot lasketaan yhteen ja niistä vähennetään toimintatuotot (mukaan ei lasketa Posion ja Taivalkosken kuntien yhteistoimintatuloja).

Maa-aineslakiin liittyvien tehtävien hoidosta vastaavan viranhaltijan palkkakulut on sisällytetty ympäristönsuojelun toimintakuluihin. Maa-ainesvalvontaan sisältyvän ostetun valvontatyön kulut on sisällytetty maa-aineslupien kuluihin.

Nettomenot ympäristöterveydenhuollon ja ympäristönsuojelun yhteistoiminnan osalta vuodelta 2020 on -907.567 euroa. Posion ja Taivalkosken osuuksiin on lisätty sopimuksen mukainen järjestämistä vastuukorotus 5 %.

Tarkastukset 2020

Tarkastuksia ja vastaavia toimenpiteitä tehtiin yhteistoiminta-alueella kertomusvuonna seuraavasti:

- Terveysvalvonta 473
- Eläinlääkintähuolto 277
- Ympäristönsuojelu 81

Tarkastusmäärätavoitteista jäätiin kertomusvuonna. Tähän vaikuttivat erityisesti Koronarajoitukset ja niihin liittyvät rajoitteet valvontakohteissa. Lisäksi suoritteisiin vaikuttivat henkilövaihdokset sekä henkilöstöresurssipula. Eläinlääkintähuollon puolella kuormittivat erityisesti eläinsuojeluvalvontaan liittyvät tehtävät. Ympäristönsuojelussa kertomusvuoden aikana työllistivät erityisesti maa-aineslupien valvontaan sekä maa-aines- ja ympäristölupien valmisteluun liittyvät tehtävät eikä luvanvaraisien toimintojen valvontaa ehditty tekemään riittävästi.

1.1.7. Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Kuntataloudelle ilmestyi vuonna 2020 uhkakuva, koronapandemia, jonka loppua ei näy tällä hetkellä. Korona on merkinnyt vuoristorataa, jonka matkassa on ollut syöksyjä, nousuja ja yllättäviä käännteitä. Pahimmat uhkakuvat eivät kuitenkaan toteutuneet. Koronakriisi ei ole vielä ohi. Näyttää yhä todennäköisemmältä että pandemian todellinen hintalappu kuntataloudelle tulee vasta viiveellä.

Pienissä kunnissa koronan talousvaikutukset ovat jääneet vähäisiksi. Ylijäämä antaa näille kunnille mahdollisuuden varautua tuleviin, heikompiin vuosiin.

Koronakriisin vaikutukset jatkossa muotoutuvat sen perusteella, kuinka pitkään rajoitustoimia joudutaan tekemään, miten rokotukset edistyvät ja millainen suoja niistä saadaan. Yritysten lomautukset ja irtisanomiset vähentävät kunnallisveron ja yhteisöveron tuottoja kunnilta. Millainen konkurssiaalto tulee ja miten näiden vaikutukset heijastuvat rahoitusmarkkinoihin?

Taivalkosken kunnan talouden yleisnäkymä on vakaa, mutta taloudessa riittää haasteita tuleville vuosille. Koronakriisin talousvaikutukset ovat tässä vaiheessa jääneet vähäiseksi, mutta tulevien vuosien osalta väestön väheneminen ja ikärakennemuutokset luovat paineita tarkastella palvelurakennetta vastaamaan väestöpohjaa. Kaikki ne toimenpiteet, joilla saataisiin elinvoimaa kuntaan lisää, ovat tervetulleita.

Kunnan strategiassa valtuusto on asettanut tavoitteeksi talouden tasapainossa pysymisen, jolloin siihen tulee kiinnittää kaikilla osa-alueilla jatkuvasti huomiota. Tulot ja menot pitää sovittaa niin, että tasapaino säilyy. Kunnan velkamäärä on alle valtakunnan keskiarvion ja sellaisena sen tulisi pysyä jatkossakin.

Sosiaali- ja terveyshuolto on kunnan suurin toimiala ja meneillään oleva sote-uudistus toteutetaan toisi kuntataloudelle vakautta.

Kunta investointia vuonna 2020 yhteensä 4,2 milj. eurolla. Vuoden 2020 talousarviolainaa on nostettu 1,5 milj. euroa, jolloin sen määrä jäi talousarviossa arvioitua pienemmäksi. Investointitarpeita on vuosittain paljon ja niiden kiireellisyyttä sekä toteutusta joudutaan arvioimaan vuosittain. Tekeillä oleva kiinteistöstrategia tuo suunnitelmallisuutta kiinteistöjen korjaustarpeisiin tulevina vuosina.

1.1.8. Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä

Koronapandemia tuo epävarmuutta lähitulevaisuudessa maailman talouteen ja sitä kautta myös Suomen julkiseen talouteen. Suomen kansantalous tulee toipumaan koronaviruksesta varsin hitaasti. Talouden taantuma pitkittyessään tuo kuntien talouteen epävarmuutta. Tulopuolen heikkeneminen ja kasvavat sosiaali- ja terveydenhuollon menot heikentävät kunnan taloutta.

Nykyinen hallitus valmistelee edelleen sote-uudistusta. Uudistuksen toteuttamistavasta ja vaikutuksista kunnan talouteen, valtionosuuksien sekä verotuloihin on laskelmia ja ne tarkentuvat kun tätä uudistusta koskevat lait tulevat voimaan.

Henkilöstöä eläköityy entistä enemmän. Henkilöstön ikääntyminen tuo paineita henkilöstön työkyvylle ja sen johtamiselle. Henkilöstön saatavuudessa on ilmennyt toimialoilla erilaisia saatavuusongelmia. Sosiaali- ja terveystoimen tehtäviin on ollut haastavaa saada henkilöstöä, mutta tätä ongelmaa on alkanut näkyä myös muillakin toimialoilla. Sairauspoissaolojen määrä tulisi saada alenemaan, sillä kustannukset näistä poissaoloista ovat merkittäviä.

Kunnan tulorahoitus perustuu pääosin verotuloihin ja valtionosuuksiin. Näissä tapahtuvat muutokset vaikuttavat suoraan kunnan talouteen. Talouden tasapainon ylläpitäminen vaatii edelleen toiminnan tehokkuuden ja tuottavuuden lisäämistä sekä palvelujen kriittistä tarkastelua. Väestön muuttoliike ja väestön ikärakenteen muutos luovat haastetta talouden tasapainossa pitämiseen.

Taivalkosken kunnan lainamäärä oli vuoden lopussa 5,99 milj. euroa. Lainoihin ei liity valuuttariskejä. Lainat ovat kiinteäkorkoisia, joten korkojen nousu ei aiheuta muutoksia seuraavien vuosien korkomenoihin. Tällä hetkellä ei ole näköpiirissä voimakkaita korkomuutoksia, jotka voisivat lainaehdoin tuoda muutoksia.

Kunnan takausvastuut vuoden 2020 lopussa ovat 9,0 milj. euroa. Takauksiin liittyy taloudellinen riski. Uudessa kuntalaissa (1.5.2015 alkaen) takauksen antamisen edellytyksiä rajoitettiin. Yksi merkittävä uusi rajausta oli se, että kunta ei voi antaa kilpailutilanteessa markkinoilla toimivan yksityisen yhteisön velasta tai muusta sitoumuksesta takausta.

Kunnan takausvastuut 31.12.2020	euroa
Kiinteistö Oy Siikataival	2 562 869,00
Taivalkosken Vanhustentaloyhdistys r.y.	1 274 841,00
Kiinteistö Oy Taivalkoksen Hallit	1 700 000,00
Naturpolis Oy	300 000,00
Taivalkosken Voima Oy	200 000,00
Kairan Kuitu Oy	1 387 710,00
Taivalkosken Kyläverkot Oy	1 611 327,73
Taivalkosken Näyttämöyhdistys ry.	23 916,64
Yhteensä	9 060 664,37

Mahdollisten omaisuusvahinkojen, tapaturmien, keskeytysten yms. vahinkojen varalle kunnalla on asianmukaiset vakuutukset. Voimassa on myös vastuuvakuutus. Vakuutuksien osalta vakuutusyhtiönä toimii IF Vahinkovakuutusyhtiö Oy. Vakuutusasioiden hallinnassa kunnalla on apuna vakuutusmeklari Aon Finland Oy.

1.2. Selonteko kunnan sisäisen valvonnan järjestämisestä

Kunnanhallituksen on toimintakertomuksessa tehtävä selkoa, miten sisäinen valvonta ja siihen sisältyvä riskienhallinta on kunnassa järjestetty, onko valvonnassa havaittu puutteita kuluneella tilikaudella ja miten sisäistä valvontaa on tarkoitus kehittää voimassa olevalla taloussuunnittelukaudella.

Sisäisen valvonnan tarkoituksena on varmistaa, että kunnan toiminta on taloudellista ja tuloksellista, päätösten perusteena oleva tieto on riittävää ja luotettavaa ja että lain säännöksiä, viranomaisohjeita ja toimielinten päätöksiä noudatetaan ja että omaisuus ja voimavarat turvataan.

Sisäisen valvonnan tulisi toteutua kunnan johtamis-, suunnittelu- ja ohjauksikäytännöissä. Sisäisen valvonnan järjestämisestä vastaa kunnanhallitus. Lisäksi kaikki ne toimielimet ja viranhaltijat, joille on annettu toimivaltaa kunnan varojen käytössä ja jotka toimivat viranomaisina, vastaavat sisäisen valvonnan toteuttamisesta.

Valtuusto hyväksyi päätöksellään 21.3.2014 § 21 sisäistä valvontaa ja riskien hallintaa koskevan ohjeen **Sisäinen valvonta ja riskien hallinta osana hyvää hallinto- ja johtamistapaa Taivalkosken kunnassa**. Yleisohje koskee kaikkia kunnan toimielimiä, johtoa ja esimiesasemassa olevia.

Lautakunnat vastaavat sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan asianmukaisesta järjestämisestä, toimeenpanon valvonnasta ja tuloksellisuudesta toimialoillaan. Toimialat antavat toimintakertomuksessa tiedot sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä.

Valtuusto hyväksyi Taivalkosken kunnan uuden hallintosäännön päätöksellään 29.5.2017 § 28. Sääntö tuli voimaan 1.6.2017 ja siinä on määritelty toimielinten toimivallan jako. Valtuuston, kunnanhallituksen ja lautakuntien esityslistat ja pöytäkirjat ovat julkisilta osin nähtävissä kunnan internetsivuilla. Esityslistojen julkaisemisesta on säännökset edellä mainitussa hallintosäännössä. Pöytäkirjojen nähtävänä pitäminen kunnan internetsivuilla perustuu kuntalain (410/2015) 140 §:ään.

Viranhaltijapäätökset tehtiin Tweb-järjestelmässä. Kunnanhallitus käytti kuntalain mukaista otto-oikeutta lautakuntien päätöksiin vuoden 2020 aikana yhden kerran. Henkilöstöä koskevat päätökset (vuosilomat, sairauslomat, yms. keskeytykset jne.) tehtiin kertomusvuonna ESS7 -ohjelmalla.

Lautakunnan tai muun viranomaisen on vuosittain määrättävä henkilöt, jotka sen puolesta hyväksyvät menotositteet (myös kirjaustositteet), jollei hyväksyjää ole määrätty johtosäännöissä. Taivalkosken kunnan hallintosäännössä ei ole määräyksiä laskujen hyväksyjistä, joten hyväksyjät määrätään vuosittain toimielinten päätöksillä. Ostolaskut käsiteltiin kertomusvuonna Basware P2P -laskujen hallintajärjestelmässä.

Euroopan unionin yleinen tietosuoja-asetus (EU 679/2016) on tullut voimaan toukokuussa 2016 ja sitä on sovellettu kansallisesti 25.5.2018 alkaen. Tietosuoja-asetuksen tavoitteena on varmistaa, että ihmisten oikeus henkilötietojen suojaan ja sen myötä yksityisyyteen toteutuu digitaali-ikäinä. Tietosuoja-asetus lisää tietosuojan painoarvoa kunnan toiminnassa. Tietosuojaan liittyy uudentyypisiä vaatimuksia, riskejä ja tarpeita. Asetuksen velvoitteet edellyttävät myös resursointia.

Kertomusvuoden aikana toiminnassa ei ole raportoitu merkittäviä riskejä.

Valtuusto asettaa vuosittain talousarviossa toimielimille sitovat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet. Talousarviossa ja talousarvion täytäntöönpano-ohjeissa annetaan määräykset toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden raportoinnista. Koko kuntaa koskeva käyttötaloustoteutuma on annettu tiedoksi kunnanhallitukselle ja valtuustolle tilanteista 30.4.2020 ja 31.8.2020. Lisäksi kunnanhallitukselle raportoitiin talouden toteutumaa kuukausittain. Lautakunnille raportointi tapahtuu niiden omien kokousaikataulujen puitteissa.

Kunnanhallituksen alaisuudessa olevista sopimuksista pitää keskusarkistonhoitaja luetteloita. Lisäksi sopimukset skannataan sähköiseen tietojärjestelmään. Kunnanhallituksen alaisuudessa olevista sopimuksista ei aiheutunut vuonna 2020 negatiivisia seuraamuksia. Kunnanhallituksen alaisen sopimusten valvontaa ei ole vastuutettu yhdelle henkilölle, vaan valvonta tapahtuu samassa yhteydessä, kun sopimus on esillä esim. laskutusta varten. Sopimusten valvonnan uudistus on aloitettu vuoden 2020 loppupuolella. Tavoitteena on saada kunnan kaikki sopimukset Clouudia sopimushallintaan.

Kunnanhallituksen keskuudestaan valitsemat kaksi jäsentä suorittivat kunnan pankkitilien, rahavarojen, arvopapereiden ja vakuuksien tarkastuksen. Tarkastajat ovat suorittaneet tarkastuksen ja toimittaneet raportin. Hallintopalveluissa on kaksi alakassaa, jotka ao. esimiehen on tarkastettava ohjeiden mukaan vähintään kaksi kertaa vuodessa. Hallintosihtööri on tarkastanut hallintopalvelujen kassat 30.6.2020 ja 23.12.2020. Tarkastuksissa ei ilmennyt huomautettavaa.

Sisäinen valvonta sosiaali- ja terveystaloudessa

Talousarvio ja taloussuunnitelma hyväksytään lautakunnassa, kunnanhallituksessa ja valtuustossa. Käyttösuunnitelmat toimivat yksiköiden toimintaa ohjaavina asiakirjoina. Sosiaali- ja terveystaloudella hyväksyy vastuuhenkilöt toiminnoittain. Viranhaltijoita säätelee laki viran ja toimenhaltijoista sekä Taivalkosken kunnan hallintosääntö. Sosiaali- ja terveystoimen esimiehet tasoillaan vastaavat, että sisäisen valvonnan menetelmät ovat käytössä ja sisältyvät päivittäisiin toimintarutiineihin.

Talousarvio ja taloussuunnitelma raportoidaan kolme kertaa vuodessa lautakunnalle. Sosiaali- ja terveystoimen toimintaa seurataan johtoryhmätasolla, työyksiköiden palavereissa ja kehityskeskusteluissa. Mahdollisiin epäkohtiin pyritään puuttumaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Kuntalaisilla on käytettävissään sosiaali- ja potilasasiamiespalvelut. Hankinnat tehdään taloussuunnitelman ja hankintaohjeistuksen mukaisesti. Irtaimistosta pidetään kirjanpitoa, joka tarkistetaan kerran vuodessa. Poistoista tehdään raportti lautakuntaan ja varastoinventaario tehdään vuoden lopussa.

Sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön pätevydestä on laissa ja asetuksessa omat velvoitteensa. Henkilöstön kohdalla tarkistetaan työhön tulovaiheessa työtodistukset ja lasten- ja nuorten parissa työskenteleviltä rikosrekisteriote sekä todistus Tartuntalain 48 §:n mukaisista voimassa olevista rokotuksista. Valvira ylläpitää terveydenhuollon ammattihenkilöiden keskusrekisteriä. Terhikistä on mahdollisuus tarkastaa, onko sosiaali- ja terveystalouden työntekijä kelpoinen tehtäväänsä. Sosiaali- ja terveystalouden työntekijöitä sitoo vaitiolovelvollisuus, josta tehdään kirjallinen sopimus työnantajan kanssa. Vaitiolovelvollisuus koskee myös opiskelijoita ja määräaikaisia työntekijöitä.

Päätökset tehdään kunkin toimialan omilla atk-ohjelmilla. Asiakkaille tulee toimittaa päätökset kaikista heitä koskevista asioista. Päätöksen liitteenä tulee olla asiakkaalle ohjeet valitusosoitteesta, mikäli päätös on valituskelpoinen. Toimialalle on nimetty tietosuojavastaava ja hänen tehtävänä kuvaansa kuuluu tietoturvallisuuteen liittyvät asiat, seurannat ja tarkastukset.

Työyksiköillä on voimassa olevat pelastussuunnitelmat. Yhteistyössä pelastustoimen kanssa tehdään yksiköihin säännöllisesti tarkastuskäynnit ja mahdollisiin puutteisiin pyritään puuttumaan mahdollisimman nopeasti puutteen havaitsemisen jälkeen. Työpaikoilla on työsuojelukansio, johon on koottu työsuojeluun ja paloturvallisuuteen liittyä aineisto. Elintarvikehygieniaan liittyvät omavalvontasuunnitelmat ovat käytössä lain velvoittamissa yksiköissä. Vuoden 2011 alusta on otettu sosiaali- ja terveystoimessa käyttöön HaiPro -tapahtumailmoitusjärjestelmä.

Sisäinen valvonta sivistyspalveluissa

Sivistyslautakunta on hyväksynyt valtuuston hyväksymään talousarvioon sopeutuvat käyttösuunnitelmat, osamäärärahat ja vastuuhenkilöt toiminta-alueittain. Sivistyslautakunta on hyväksynyt toimintayksiköiden valtuuston talousarvion tavoitteisiin sopeutuvat toimintasuunnitelmat. Koulujen vuosisuunnitelmat lautakunta hyväksyi syksyllä 2019 lukuvuodeksi 2019 - 2020 ja syksyllä 2020 lukuvuodeksi 2020 - 2021. Lautakunta velvoitti toimialan vastuuhenkilön eli toimialajohtajan raportoidaan talousarvion/käyttösuunnitelman, tavoitteiden ja siihen sisältyvien toimintasuunnitelmien toteutumista siten, että lautakunta voi raportoida vastaavasti kunnanhallitukselle ja edelleen valtuustolle kunnanhallituksen määrääminä ajankohtina. Lisäksi koulut raportoivat vuosisuunnitelmien toteutumisesta lukuvuoden päättyessä. Käyttösuunnitelman hyväksymisen yhteydessä sivistyslautakunta otti huomioon kunnanhallituksen antamat talousarvion täytäntöönpano-ohjeet.

Sivistyslautakunta päätti alaisensa toiminnan laskujen hyväksyjät ja arvopostin vastaanottajat sekä sivistyslautakunnan päätösten ja sen alaisten viranhaltijoiden päätösten nähtävänä pitämisestä vuonna 2020.

Toimialajohtaja hyväksyi sivistyslautakunnan käyttösuunnitelmiin sopeutuvat käyttösuunnitelmat, osamäärärahat ja vastuuhenkilöt toimintayksiköille hallintosäännön mukaisesti. Toimialajohtaja on päätöksessään velvoittanut toimintayksiköt raportoidaan määrärahasta, toimintasuunnitelman ja tavoitteiden toteutumisesta samassa tahdissa kuin toimialajohtaja/sivistyslautakunta on velvollinen raportoidaan kunnanhallitukselle ja valtuustolle kuitenkin siten, että raportit ovat käytettävissä ennen kuin toimialajohtaja raportoi sivistyslautakunnalle. Lisäksi vastuuhenkilöt raportoivat esimiestensä kanssa käymien kehityskeskustelujen yhteydessä. Päätöksessä on annettu myös muita määräyksiä ja ohjeita hyvistä toimintatavoista ja käytänteistä sekä kunnanhallituksen päättämistä talousarvion täytäntöönpano-ohjeiden noudattamisesta. Lisäksi päätöksessä on määrätty käymään kehityskeskustelut kaikissa yksiköissä. Kehityskeskustelujen tarkoituksena on paitsi talouden ja toiminnan sekä tavoitteiden toteutumisen seuranta myös henkilöstön työssä jaksamisen seuranta ja edistäminen sekä riskien kartoitus ja hallinta.

Käyttösuunnitelmapäätöksessä toimialajohtaja on velvoittanut yksiköiden vastuuhenkilöt suorittamaan sisäistä valvontaa yksikössään siten, että kunnan varoja käytetään taloudellisesti ja säännöksiä noudatetaan. Mikäli vastuuhenkilö huomaa valvonnan yhteydessä epäasiallista tai epätaloudellista toimintaa tai käytänteitä, jotka mahdollistavat sen, tulee asia välittömästi korjata tai mikäli se ei ole yksikössä korjattavissa, tulee siitä välittömästi raportoida esimiehelle. Ilmoituksia tällaisista ei ole tullut.

Esimiehet seurasivat käyttösuunnitelman ja tavoitteiden toteutumista kehityskeskustelujen ja talousraporttien avulla. Yksiköiden tarvitsemien sopivien raporttien saaminen ja raporttien tunnistaminen suuresta joukosta on ollut ongelmallista ja hidasta, koska hallintokunnat/yksiköt eivät enää itse voi muodostaa tarvitsemiaan raportteja kuten aikaisemmin. Tilanteeseen ei ole tullut korjausta palautteen antamisesta ja korjauslupauksesta huolimatta. Palkkojen kirjautumisessa oikeille kustannuspaikoille ja toiminnoille on ollut edelleen jonkin verran ongelmia ja niihin on jouduttu tekemään vuodenvaihteessa oikaisuja. Näitä ongelmia on kuitenkin ollut vähemmän kuin edellisellä vuonna. Aikaisemmin keskitetysti hoidettuja palkkaukseen ja kirjanpitoon liittyviä tehtäviä on edelleen siirtynyt hallintokuntien hoidettavaksi vaikka palkanlaskenta- ja kirjanpito palvelut ostetaan Monetralta.

Lisäksi suoritettiin laskujen tarkastusta vastaanottomerkintöjen ja hyväksymisten yhteydessä kunnanhallituksen täytäntöönpano-ohjeiden mukaisesti. Mahdollisia inhimillisiä virheitä on pyritty välttämään ja niiden huomaamista parantamaan siten, että valmistelijat ja hyväksyjät ovat mahdollisimman paljon eri henkilöitä. Tällä toimella on myös pyritty välttämään ns. vaarallisia työyhdistelmiä.

Ennen toimintasuunnitelmien ja koulujen vuosisuunnitelmien laatimista esimiehet kävivät yksiköiden vastuuhenkilöiden kanssa kehityskeskustelut suunnitelmista ja tavoitteista. Keskustelujen pohjalta yksiköt laativat suunnitelmansa. Vuonna 2020 noudatettiin vuosille 2019 – 2021 laadittua kehittämissuunnitelmaa resurssien puitteissa. Edellä kuvattu järjestelmä on jatkuva prosessi.

Sivistyslautakunnan ja viranhaltijoiden julkiset päätökset ovat olleet nähtävänä sivistyslautakunnan päättämällä tavalla. Luettelot viranhaltijapäätöksistä on toimitettu toimialajohtajalle/sivistyslautakunnalle mahdollista sivistyslautakunnan päätösten otto-oikeutta varten. Otto-oikeutta ei ole vuonna 2020 käytetty. Sivistyslautakunnan alaisten viranhaltijoiden päätöksistä ei tehty myöskään yhtään oikaisuvaatimusta tai valitusta, jolla olisi vaadittu päätöksen muuttamista. Myöskään kunnanhallitus ei ole ottanut yhtään sivistyslautakunnan päätöstä otto-oikeudella käsiteltäväkseen.

Sivistyslautakunta päätti tositteiden hyväksyjät ja varahyväksyjät. Hyväksyjät olivat aina eri henkilöitä kuin tavaroiden tai palvelusten vastaanottotarkastuksen tekijät. Sivistyslautakunta määrittäi hankintarajan toimialajohtajan toimivallassa oleville hankinnoille. Tämän ylimenevistä hankinnoista päätti sivistyslautakunta. Toimialajohtaja päätti käyttösuunnitelman yhteydessä toimintayksiköiden vastuuhenkilöiden hankintarajoista. Hankinnoista kuitenkin suurin osa perustuu sopimuksille, jotka on tehty yhteistyössä esim. kuntien/julkisyhteisöjen (mm. elintarvikkeet, oppikirjat, koulutarvikkeet, kirjastokirjat) tai eri hallintokuntien (mm. kuljetukset, siivoustarvikkeet, toimistotarvikkeet) kanssa.

Päätökset yhteisistä hankinnoista on tehnyt hankinnasta riippuen kunnanhallitus, hankintapäällikkö tai sivistyslautakunta. Irtaimistosta pidettiin irtaimistoluetteloa toimintayksiköittäin ja sivistyslautakunta päätti tarpeellisiksi katsotuista poistoista. Kaikista sopimuksista pidettiin luetteloa, jonka avulla seurattiin sopimusten toteutumista.

Riskien kartoitus ja arviointi sivistystoimessa on jatkuva prosessi, jota toimintayksiköiden vastuuhenkilöt tekevät yhdessä henkilöstön kanssa. Toimintayksiköt ovat tehneet toimenpiteitä riskien vähentämiseksi/poistamiseksi. Esimerkiksi sisäilman valvontaa ja toimia sisäilman laadun parantamiseksi on tehty yhteistyössä teknisen toimen kanssa. Alakoulun remontissa olevien tilojen väistötilat olivat ammattioppilaitoksen rakennuksessa. Koronaepidemian vuoksi hygienia- ja turvavälejä ym. turvallisuusohjeita on korostettu ja ohjeita noudatettu. Työntekijöillä on ollut mahdollisuus käyttää tarpeellisia suojavälineitä kuten maskeja/visiirejä ja käsidesiä. Koronaepidemiasta johtuvien sulkujen ja muiden rajoitusten sekä etäopetuksen aikana on työnjohtoa vahvistettu ja etäkokouksia pidetty työn tukemiseksi. Ateriapalveluissa on erityisesti lisätty puhtaanapitoa ja muuta hygieniaan koronaepidemian vuoksi.

Erityisesti yksiköiden vastuuhenkilöitä ja opettajia on kehityskeskusteluissa ohjeistettu riskien tarkkailussa. Vastuuhenkilöille ja edelleen muille työntekijöille on korostettu, että jokaisen työyhteisöön kuuluvan velvollisuutena on ilmoittaa mahdollisista riskeistä ja ryhtyä mahdollisen vahingon sattuessa välttämättömiin välittömiin pelastus- ja turvaamistoimiin. Kouluilla on valvontakameroita sekä henkilöiden turvallisuuden lisäämiseksi että omaisuuden suojaamiseksi. Opettajia on ohjattu käymään läpi lukuvuosittain koulun päivitetty turvallisuussuunnitelma ja siitä on pidetty lukulistaa, jolla kontrolloidaan turvallisuussuunnitelman läpikäynti. Myös pelastusharjoituksia kouluilla on järjestetty. Kouluilla on myös tehty palotarkastuksia viimeksi edellisenä vuodenvaihteena ja paloturvallisuustilanne todettiin hyväksi (esim. alakoulu/yläkoulu). Turvallisuustoiminta kokonaisuudessaan oli korkealla tasolla, turvallisuustaso 4). Koulujen turvallisuuden kehittämiseen ja ylläpitoon on kiinnitetty jatkuvasti huomiota. Muun muassa turvallisuuskävely järjestettiin ja niissä tutustuttiin työturvallisuuteen, pelastusreitteihin, alkusammuttimien ja defibrillaattoriin. Ensiapukoulutuksia on pidetty ja päivitetty EA1-osaamistaso opettajien osalta. Esimerkiksi erilaisilta hyökkäyksiltä on kuitenkin mahdollista suojautua täysin tai se ainakin tulisi suhteettoman kalliiksi ja käytännössä halvaannuttaisi koulujen toiminnan.

Suuria riskejä arviointien yhteydessä ei ole ilmennyt. Tavallisimmat vahinkotapahtumat ovat olleet koulujen välitunnilla tai liikuntatunnilla sattuneita koulutapaturmia. Näihin kunnalla on vakuutus, joista korvaus on henkilövahingon sattuessa saatu. Riskien kartoitus- ja arviointiasioissa on myös koulutettu esimerkiksi opettajia, jotta he kiinnittäisivät huomiota riskeihin ja omalta osaltaan puuttisivat niihin heti.

Sivistyspalvelujen toimintakulttuuri on ollut tavoitteisiin sitoutunutta, taloudellisuuteen ja tehokkuuteen pyrkivää.

Sisäinen valvonta teknisissä palveluissa

Toimintaa ohjaa laaja joukko kunnan toiminnalleen hyväksymiä sääntöjä ja ohjeita sekä muu lainsäädäntö ja viranomaisten ohjeistus. Vuosisuunnittelussa tekninen lautakunta hyväksyy valtuuston hyväksymään talousarvioon sopeutuvat käyttösuunnitelmat ja vastuuhenkilöt toimintayksiköittäin. Lisäksi lautakunta käsittelee investointiohjelmaan liittyen tarkennettujen työohjelmien hyväksymistä sekä eri toteutusprojekteja eri vaiheissaan hankintaan, kilpailuttamiseen ym. liittyen kunnan sääntöjen ja muiden säädösten mukaisesti.

Tekniselle lautakunnalle toimitetaan kirjalliset osavuosisraportit toiminnan toteutumisesta ja määrärahojen käytöstä samassa tahdissa kuin lautakunta on velvollinen raportoimaan kunnanhallitukselle ja valtuustolle. Toimialajohtaja raportoi lautakunnalle toiminnan ja talouden toteutumisesta koko toimialalla samassa tahdissa kuin kunnanhallitukselle ja valtuustolle raportoitiin. Raporttien seurannassa käytetään hyväksi muun muassa kunnan taloushallintojärjestelmän tuottamia tietoja. Käyttösuunnitelmien laatimiseen liittyen toimialajohtaja pyrkii käymään yksiköiden vastuuhenkilöiden kanssa kehityskeskustelut suunnitelmista ja tavoitteista. Kehityskeskustelussa käydään muun muassa läpi toiminnan ja tavoitteiden toteutumista. Uusi tekninen johtaja kävi kehityskeskustelun kaikkien suorien alaistensa kanssa keväällä 2020.

Edellä oleva järjestelmä toimi siten, että talousarvion sekä toiminnalliset että taloudelliset tavoitteet pääosin saavutettiin. Lautakunnan ja viranhaltijoiden julkiset päätökset ovat olleet nähtävänä lautakunnan päättämällä tavalla. Otto-oikeutta ei ole vuonna 2020 käytetty. Lautakunta päättää tositteiden hyväksyjät ja varahyväksyjät. Hyväksyjät ovat aina eri henkilöitä kuin tavaroiden tai palvelusten vastaanottajat. Lautakunta päättää hankintarajan toimialajohtajan toimivallassa oleville hankinnoille.

Tämän ylimenevistä hankinnoista päättää lautakunta. Irtaimistosta pidetään irtaimistoluetteloa ja lautakunta päättää tarpeellisiksi katsotuista poistoista. Toimialalla on vakuutettu normaalit kiinteistöriskit ja kunnalla on toimintaan liittyvät vastuuvakuutukset. Toimialalla on kartoitettu valmiussuunnittelun kautta elintärkeiden palveluiden tuottamiseen liittyviä riskejä ja toiminnan turvaamista poikkeusoloissa suunnitellaan jatkuvana prosessina.

Vuoden 2020 aikana on tarkasteltu teknisen toimialan hankintaprosesseja. Havaintojen perusteella on todettava, että erityisen tärkeää on varmistaa henkilöstön osaaminen julkisten hankintojen toteuttamisessa. Henkilöstön hankintaosaamista tulee vahvistaa muun muassa hankintakoulutusten avulla. Hankintojen ja laskujen tarkastus- sekä hyväksymisprosessi tulee varmistaa aukottomaksi. Sisäisessä tarkastuksessa on ilmennyt epäkohtia, jotka ovat tutkinnassa.

1.3. Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus

1.3.1. Tilikauden tuloksen muodostuminen

Tuloslaskelman tehtävänä on osoittaa, miten tilikauden tuotot riittävät palvelujen tuottamisesta aiheutuneiden kulujen kattamiseen.

Tuloslaskelma ja sen tunnusluvut

	2020	2019	Muutos %
ulkoiset tuotot ja kulut 1 000 euroa			
Toimintatuotot	5 758	5 912	-2,6
Valmistus omaan käyttöön	185	239	
Toimintakulut	-34 782	-34 278	1,5
Toimintakate	-28 839	-28 127	2,5
Verotulot	12 483	11 979	4,2
Valtionosuudet	20 463	18 059	13,3
Rahoitustuotot ja -kulut			
Korkotuotot	1	1	
Muut rahoitustuotot	72	77	-6,5
Korkokulut	-39	-43	-9,3
Muut rahoituskulut	-1	-2	
Vuosikate	4 140	1 944	113,0
Poistot ja arvonalentumiset	-2 455	-2 706	-9,3
Satunnaiset tuotot ja kulut			
Tilikauden tulos	1 685	-762	321,1
Tilinpäätössiirrot	1	11	
Tilikauden ylijäämä/-alijäämä	1 686	-751	324,5
Tuloslaskelman tunnusluvut			
Toimintatuotot/toimintakulut, %	16,6	17,4	
Vuosikate/poistot, %	168,6	71,8	
Vuosikate, euroa/asukas	1 058	489	
Asukasmäärä	3 912	3 975	

Tunnuslukujen selitykset

Toimintakate on toimintatuottojen ja -kulujen erotus, joka osoittaa verorahoituksen osuuden toiminnan kuluista. Maksurahoituksen osuutta toimintakuluista kuvataan tunnusluvulla, joka lasketaan kaavasta:

Toimintatuotot prosenttia toimintakuluista

$$= 100 * \text{Toimintatuotot} / (\text{Toimintakulut} - \text{Valmistus omaan käyttöön})$$

Kunnan toimintojen organisointi, kuten toimintojen yhtiöittäminen ja kuntien välinen yhteistoiminta sekä oppilaitosten ylläpitäminen vaikuttavat tunnusluvun arvoon ja selittävät kuntakohtaisia eroja. **Vuosikate** osoittaa tulorahoituksen, joka jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainan lyhennyksiin. Vuosikate on keskeinen kateluku arvioitaessa tulorahoituksen riittävyyttä. Perusoletus on, että mikäli vuosikate on siitä vähennettävien poistojen suuruinen, kunnan tulorahoitus on riittävä. Vuosikatteen ja poistojen vertailussa on vakiintunut käyttöön seuraava tunnusluku:

Vuosikate prosenttia poistoista = $100 * \text{vuosikate} / \text{poistot ja arvonalentumiset}$

$$= 100 * \text{Vuosikate} / \text{Poistot ja arvonalentumiset}$$

Kun tunnusluvun arvo on 100 %, oletetaan kunnan tulorahoituksen olevan riittävä. Oletusta voidaan kuitenkin pitää pätevänä vain, jos poistot ja arvonalentumiset vastaavat kunnan keskimääräistä vuotuista investointitasoa. Investoinneilla tarkoitetaan tällöin poistonalaisten investointien omahankintamenoa.

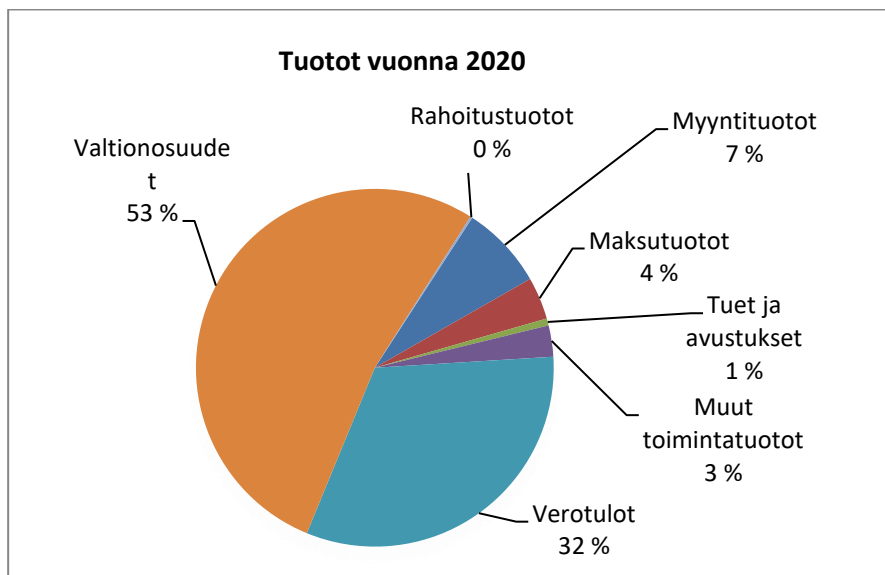
Vuosikate euroa/asukas

Vuosikate asukasta kohden on yleisesti käytetty tunnusluku tulorahoituksen riittävyyden arvioinnissa. Keskimääräistä, kaikkia kuntia koskevaa tavoitearvoa ei voida asettaa. Kuntakohtaisia eroja selittävät toimintojen organisointi ja palvelutoiminnan laajuus. Asukasmääränä tunnusluvussa käytetään asukaslukua tilikauden lopussa.

Tuotot

Käyttötalouden ulkoisten toimintatuottojen kokonaismäärä oli yhteensä 5,75 milj. euroa. Toimintatuotot vähenivät edellisestä vuodesta 2,6 %.

Verotuloja kertyi 12,5 milj. euroa ja ne lisääntyivät vuoteen 2019 verrattuna 4,2 % (504.000 euroa). Valtionosuuksia saatiin 20,4 milj. euroa; lisäystä vuoteen 2019 verrattuna 13,3 % (2,4 milj. euroa).

Verotulot ja valtionosuudet vuosina 2019 – 2020

Verotulot	2020	2019
Kunnan tulovero	10 079 555,41	9 758 719,76
Osuus yhteisöveron tuotosta	1 560 537,00	1 304 638,83
Kiinteistövero	843 046,94	915 392,01
Yhteensä	12 483 139,35	11 978 750,60

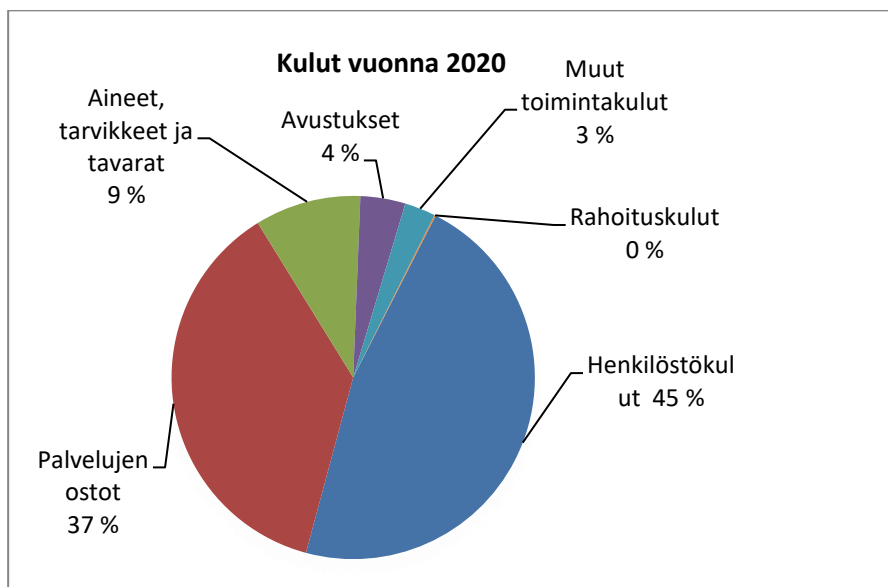
Valtionosuudet	2020	2019
Peruspalvelujen valtionosuus	14 581 575,45	14 365 402,00
Verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasaus	3 771 756,00	3 736 728,00
Opetus- ja kulltturitoimen valtionosuus	-109 640,00	-218 742,00
Verotulomenetysten kompensatio	2 219 568,00	175 306,00
Yhteensä	20 463 259,45	18 058 694,00

Kulut

Käyttötalouden toimintakulujen määrä oli yhteensä 34,6 milj. euroa. Kulut kasvoivat 1,5 % edellisestä vuodesta. Toimintakulujen merkittävimmät kuluerät olivat henkilöstökulut 16,2 milj. euroa ja palvelujen ostot 12,9 milj. euroa.

Henkilöstökulut kokonaisuudessaan nousivat 2,0 % (n. 324.000 euroa) edelliseen vuoteen verrattuna. Toimintakertomuksen henkilöstöosiossa on esitetty henkilöstökulut eriteltynä.

Palvelujen ostojen kokonaismäärä 12,88 milj. ja laskua edelliseen vuoteen 0,6 %. Aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden ostot 3,3 milj. euroa (+9,2 %). Avustuksiin (kotitaloudet ja yhteisöt) käytettiin 1,4 milj. euroa. Muita toimintakuluja yhteensä 0,9 milj. euroa.

Toimintakate ja vuosikate

Toimintatuottojen ja toimintakulujen erotuksena syntyvä toimintakate kertoo, kuinka paljon käyttötalouden kuluista jää katettavaksi verotuloilla ja valtionosuuksilla. Toimintakate kunnissa on negatiivinen. Vuonna 2020 toimintakate oli -28,8 milj. euroa; edellisenä vuonna -28,1 milj. euroa. Toimintakate heikkeni edelliseen vuoteen 2,5 %.

Vuosikate kuvaa tulo-rahoituksen riittävyttä investointeihin, sijoituksiin sekä lainojen lyhennyksiin. Perusoletus talouden tasapainosta on, että mikäli vuosikate on siitä vähennettävien poistojen suuruinen, kunnan tulo-rahoitus on riittävä. Oletuksen toteutumista mitataan tunnusluvulla, jossa vuosikatteen määrää verrataan suunnitelmapoistojen määrään. Tunnusluku antaa arvon 100 %, kun tulo-rahoitus on riittävä. Tulo-rahoituksen katsotaan olevan ylijäämäinen, kun vuosikate ylittää poistot, ja alijäämäinen, kun vuosikate alittaa poistot. Jos vuosikate on negatiivinen, katsotaan tulo-rahoituksen olevan heikko.

Vuonna 2020 vuosikate oli 4,1 milj. euroa, poistot 2,5 milj. euroa ja nettoinvestoinnit 4,2 milj. euroa. Vuosikate kattoi 168 % poistoista. Vuosikate oli asukasta kohti laskettuna 1.058 euroa (489 euroa/asukas vuonna 2019). Vuosikate riittää kattamaan tehdyt poistot.

Tilikauden tulos ja yli-/alijäämä

Tilikauden tulos kuvaa kaikkien tilikaudelle kuuluvien tuottojen ja kulujen erotusta. Siinä huomioidaan myös pitkävaikutteisten tuotannontekijöiden käyttöä kuvaavat poistot ja satunnaiset erät. Tilikauden tulos joko lisää tai vähentää kunnan omaa pääomaa.

Tilikauden ylijäämäksi muodostui 1.686.126,15 euroa.

1.3.2. Toiminnan rahoitus

Toiminnan rahoitusta tilikauden aikana tarkastellaan rahoituslaskelman ja siitä laskettavien tunnuslukujen avulla. Rahoituslaskelmaan kootaan kunnan rahan lähteet ja rahan käytöt tilikauden ajalta. Rahoituslaskelma koostuu näin ollen kunnan varsinaisen toiminnan ja investointien sekä rahoitus-toiminnan rahavirtojen muutoksista. Rahoituslaskelma johdetaan tuloslaskelmasta ja taseesta. Rahoituslaskelmassa esitetään erikseen tulorahoituksen ja investointien nettomäärä sekä rahoitustoiminnan eli anto- ja ottolainauksen, oman pääoman ja maksuvalmiuden muutosten nettomäärä.

Rahoituslaskelma ja sen tunnusluvut

	2020	2019
1 000 euroa		
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	4 140	1 944
Satunnaiset erät		
Tulorahoituksen korjauserät	4	-19
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-4 245	-3 272
Rahoitusosuudet investointimenoihin		
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	22	20
Toiminnan ja investointien rahavirta	-79	-1 327
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset		
Antolainasaamisten vähennykset		1
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäykset		3 500
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-537	-915
Lyhytaikaisten lainojen muutos		
Oman pääoman muutokset		
Muut maksuvalmiuden muutokset	-277	-781
Rahoituksen rahavirta	-814	1 805
Rahavarojen muutos	-893	478
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	1 431	2 324
Rahavarat 1.1.	2 324	1 846
Rahoituslaskelman tunnusluvut		
Toiminnan ja investointien rahavirta ja sen kertymä, €	-5 452	-6 112
Investointien tulorahoitus, %	97,5	59,4
Laskennallinen lainanhoitokate	5,3	2,1
Lainanhoitokate	7,2	2,1
Kassan riittävyys, pv	13	22
Asukasmäärä	3 912	3 975

Tunnuslukujen selitykset

INVESTOINNIT

Toiminnan ja investointien rahavirta ja sen kertymä

Rahoituslaskelman välitulos Toiminnan ja investointien rahavirta itsessään on jo tunnusluku, jonka positiivinen (yliäämäinen) määrä ilmaisee sen, kuinka paljon rahavirrasta jää nettoantolainaukseen, lainojen lyhennyksiin ja kassan vahvistamiseen ja negatiivinen (alijäämäinen) määrä ilmaisee sen, että menoja joudutaan kattamaan joko olemassa olevia kassavaroja vähentämällä taikka ottamalla lisää lainaa.

Toiminnan ja investointien rahavirta -välituloksen tilinpäätösvuoden ja neljän edellisen vuoden kertymän avulla voidaan seurata investointien omarahoituksen toteutumista pitemmällä aikavälillä. Omarahoitusvaatimus täyttyy, jos kertymä viimeksi päättyneenä tilinpäätösvuonna on positiivinen. Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä ei saisi muodostua pysyvästi negatiiviseksi.

Investointien tulorahoitus, %

= $100 * \text{Vuosikate} / \text{Investointien omahankintameno}$

Investointien tulorahoitus -tunnusluku kertoo kuinka paljon investointien omahankintamenoista on rahoitettu tulorahoituksella. Tunnusluku vähennettynä sadasta osoittaa prosenttiosuuden, mikä on jäänyt rahoitettavaksi pääomarahoituksella eli pysyvien vastaavien hyödykkeiden myynnillä, lainalla tai rahavarojen määrää vähentämällä. Investointien omahankintamenoilla tarkoitetaan rahoituslaskelman investointimenoja, joista on vähennetty rahoituslaskelmaan merkityt rahoitusosuudet.

LAINANHOITO

Laskennallinen lainanhoitokate

= $(\text{Vuosikate} + \text{Korkokulut}) / (\text{Korkokulut} + \text{Laskennalliset lainanlyhennykset})$

Tunnusluku kuvaa lainanhoitoon käytettävissä olevan tulorahoituksen ja laskennallisten lainanlyhennysten sekä korkojen suhdetta eli kykyä hoitaa lainoista aiheutuvia velvoitteita. Laskennallinen lainanhoitokate lasketaan kaavalla, jossa tuloslaskelman vuosikatteeseen lisätään korkokulut ja jossa saatu summa jaetaan korkokulujen ja laskennallisten lainanlyhennysten summalla. Laskennalliset lainanlyhennykset saadaan jakamalla taseen lainat kahdeksalla, mikä kuvaa oletettua jäljellä olevaa laina-aikaa. Lainoihin luetaan korolliset pitkäaikaiset ja lyhytaikaiset lainat, kuten kuntatodistukset.

Tulorahoitus riittää lainojen hoitoon, jos tunnusluvun arvo on 1 tai suurempi. Kun tunnusluvun arvo on alle 1, joudutaan vieraan pääoman hoitoon ottamaan lisälainaa, realisoimaan kunnan omaisuutta tai vähentämään rahavaroja. Luotettavan kuvan kunnan lainanhoitokyvystä saa tarkastelemalla tunnuslukua useamman vuoden jaksolla. Kunnan lainanhoitokyky on hyvä, kun tunnusluvun arvo on yli 2, tyydyttävä kun tunnusluku on 1–2 ja heikko kun tunnusluvun arvo jää alle yhden.

Lainanhoitokate

= $(\text{Vuosikate} + \text{Korkokulut}) / (\text{Korkokulut} + \text{Lainanlyhennykset})$

Lainanhoitokate kertoo kunnan tulorahoituksen riittävyden vieraan pääoman korkojen ja lyhennysten maksuun. Jos kunnan lainakannasta enemmän kuin 20 % on kertalyhenteisiä lainoja, otetaan lyhennyksen määräksi tunnuslukua laskettaessa laskennallinen vuosilyhennys, joka saadaan jakamalla edellä mainittu lainakanta 31.12. kahdeksalla.

MAKSUVALMIUS

Kassan riittävyys (pv)

= $365 \text{ pv} \times \text{Rahavarat } 31.12. / \text{Kassasta maksut tilikaudella}$

Kunnan maksuvalmiutta kuvataan kassan riittävytenä päivissä. Tunnusluku ilmaisee, monenko päivän kassasta maksut voidaan kattaa kunnan rahavaroilla. Rahavariihin lasketaan rahoitusarvopaperit sekä rahat ja pankkisaamiset. Kassasta maksut kootaan seuraavista tilikauden tuloslaskelman ja rahoituslaskelman eristä:

Tuloslaskelmasta:

Toimintakulut - Valmistus omaan käyttöön

Korkokulut

Muut rahoituskulut

Rahoituslaskelmasta:

Investointimenot

Antolainojen lisäys

Pitkäaikaisten lainojen vähennys (lyhennykset)

.

1.4. Rahoitusasema ja sen muutokset

Tase ja sen tunnusluvut

1 000 €	2020	2019
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT	32 058	30 295
Aineettomat hyödykkeet	356	493
Aineettomat oikeudet	248	262
Muut pitkävaikutteiset menot	108	231
Ennakkomaksut		
Aineelliset hyödykkeet	25 985	24 106
Maa- ja vesialueet	3 593	3 590
Rakennukset	13 074	13 778
Kiinteät rakenteet ja laitteet	5 194	4 505
Koneet ja kalusto	646	797
Muut aineelliset hyödykkeet	66	66
Ennakkomaksut ja kesk.er. hank.	3 412	1 370
Sijoitukset	5 717	5 696
Osakkeet ja osuudet	4 978	4 978
Muut lainasaamiset	718	718
Muut saamiset	21	
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	79	124
Valtion toimeksiannot	57	101
Muut toimeksiantojen varat	22	23
VAIHTUVAT VASTAAVAT	3 432	4 518
Vaihto-omaisuus	20	13
Muu vaihto-omaisuus	20	13
Saamiset	1 982	2 181
Pitkäaikaiset saamiset	283	310
Myyntisaamiset	202	229
Muut saamiset	81	81
Lyhytaikaiset saamiset	1 699	1 871
Myyntisaamiset	871	871
Lainasaamsiet		10
Muut saamiset	306	202
Siirtosaamiset	522	788
Rahat ja pankkisaamiset	1 430	2 324
VASTAAVAA YHTEENSÄ	35 569	34 937

VASTATTAVAA	2020	2019
OMA PÄÄOMA	22 799	21 112
Peruspääoma	11 252	11 252
Ed. tilikausien yli/alijäämä	9 860	10 611
Tilikauden yli/alijäämä	1 687	-751
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET	1 351	1 353
Poistoero	172	174
Vapaaehtoiset varaukset	1 179	1 179
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	153	184
Valtion toimeksiannot	79	116
Lahjoitusrahastojen pääomat	29	31
Muut toimeksiantojen pääomat	45	37
VIERAS PÄÄOMA	11 266	12 288
Pitkäaikainen	5 346	6 004
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	5 308	5 966
Saadut ennakot	38	38
Lyhytaikainen	5 920	6 284
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	659	538
Saadut ennakot	51	28
Ostovelat	2 044	2 117
Muut velat	270	352
Siirtovelat	2 896	3 249
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	35 569	34 937
Taseen tunnusluvut		
Omavaraisuusaste, %	68,0	64,4
Suhteellinen velkaantuneisuus %	28,9	34,0
Kertynyt yli-/alijäämä	11 546	9 860
Kertyntä yli-/alijäämä, €/asukas	2 951	2 481
Lainakanta 31.12., 1 000 €	5 966	6 504
Lainakanta 31.12., €/asukas	1 525	1 636
Lainat ja vuokravastuut 31.12.	6 454	6 871
Lainat ja vuokravastuut, euroa/asukas	1 650	1 729
Lainasaamiset, 1 000 €	718	718
Asukasmäärä	3 912	3 975

Taseesta laskettavat tunnusluvut kuvaavat kunnan omavaraisuutta, rahoitusvarallisuutta ja velkaisuutta.

Omavaraisuusaste, %

= $100 * (\text{Oma pääoma} + \text{Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset}) / (\text{Koko pääoma} - \text{Saadut ennakot})$

Kaavassa koko pääoma tarkoittaa taseen vastattavien loppusummaa. Omavaraisuusaste mittaa kunnan vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja sen kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä tähtäyksellä. Omavaraisuuden hyvänä tavoitetasona voidaan pitää kuntatalouden keskimääräistä 70 %:n omavaraisuutta. 50 %:n tai sitä alempi omavaraisuusaste merkitsee kuntataloudessa merkittävän suurta velkarasitetta. Niissä kuntayhtymissä, joissa on paljon välitettäviä varoja, omavaraisuus saattaa olla huomattavasti alempi.

Suhteellinen velkaantuneisuus, %

= $100 * (\text{Vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot}) / \text{Käyttötulot}$

Tunnusluku kertoo kuinka paljon kunnan käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Tunnusluvun osoittajaan merkitään tarkasteluvuoden tilinpäätöksen koko vieras pääoma vähennettynä saaduilla ennakkomaksuilla. Käyttötulot muodostuivat tilikauden toimintatuloista, verotuloista ja käyttötalouden valtionosuuksista.

Suhteellinen velkaantuneisuus on omavaraisuusastetta käyttökelpoisempi tunnusluku kuntien välisessä vertailussa, koska pysyvien vastaavien hyödykkeiden ikä, niiden arvostus tai poistomenetelmä ei vaikuta tunnusluvun arvoon. Mitä pienempi velkaantuneisuuden tunnusluvun arvo on, sitä paremmat mahdollisuudet kunnalla on selviytyä velan takaisinmaksusta tulorahoituksella.

Velat ja vastuut % käyttötuloista

= $100 * (\text{Vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot} + \text{Vuokravastuut}) / \text{Käyttötulot}$

Tunnusluku kertoo, kuinka paljon kunnan käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun, silloin kun vieras pääomaan rinnastetaan myös vuokravastuut. Tunnusluvun osoittajaan merkitään tarkasteluvuoden tilinpäätöksen koko vieras pääoma vähennettynä saaduilla ennakkomaksuilla. Lisäksi osoittajaan merkitään liitetieto-ohjeen mukaisesti liitetiedoissa esitetyt vuokravastuut ja leasingvastuut. Käyttötulot muodostuvat tilikauden toimintatuloista, verotuloista ja käyttötalouden valtionosuuksista.

Tunnusluku ottaa paremmin huomioon erilaisilla malleilla, kuten rahoitusleasingsopimuksilla rahoitetut hankkeet, jotka eivät näy velkana kunnan taseessa.

Kertynyt ylijäämä (alijäämä)

= Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä) + Tilikauden ylijäämä (alijäämä)

Luku osoittaa, paljonko kunnalla on kertynyttä ylijäämää tulevien vuosien liikkuma-varana, taikka paljonko on kertynyttä alijäämää, joka on katettava tulevina vuosina.

Kertynyt ylijäämä (alijäämä), €/asukas

= $[\text{Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)} + \text{Tilikauden ylijäämä (alijäämä)}] / \text{Asukasmäärä}$

Luku osoittaa asukaskohtaisen kertyneen ylijäämän tai katettavan kertyneen alijäämän määrän. Asukasmääränä käytetään tilinpäätösvuoden päättymispäivän mukaista kunnan asukasmäärää.

Lainakanta 31.12.

= $\text{Vieras pääoma} - (\text{Saadut ennakot} + \text{Ostovelat} + \text{Siirtovelat} + \text{Muut velat})$

Kunnan lainakannalla tarkoitetaan korollista vierasta pääomaa. Lainakantaan lasketaan tällöin koko vieras pääoma vähennettynä saaduilla ennakoilla sekä osto-, siirto- ja muilla veloilla. Jotta lainakanta voitaisiin laskea suoraan toimintaker- tomukseen otetusta taseesta, ei mainittuihin vähennettäviin eriin tule kirjanpidossa merkitä korollisia lainoja.

Lainat euroa/asukas

Asukaskohtainen lainamäärä lasketaan jakamalla edellä mainittu lainakanta tilinpäätösvuoden päättymispäivän mukaisella kunnan asukasmäärällä. Kuntayhtymässä ei asukaskohtaista lainamäärää lasketa.

Lainasaamiset 31.12.

= Sijoituksiin merkityt joukkovelkakirjalainasaamiset ja muut lainasaamiset

Lainasaamisilla tarkoitetaan pysyviin vastaaviin merkittyjä antolainoja kunnan omistamien ja muiden yhteisöjen investointien rahoittamiseen.

1.5. Kokonaistulot ja -menot

ulkoiset tulot ja menot

TULOT	€	%
Varsinainen toiminta		
Toimintatuotot	5 758 329,86	14,84 %
Verotulot	12 483 139,35	32,17 %
Valtionosuudet	20 463 259,45	52,74 %
Muut rahoitustuotot	71 096,00	0,18 %
Tulorahoituksen korjauserät:		
- Käyttöomaisuuden myyntivoitot	3 584,42	0,01 %
Investoinnit		
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0,00	0,00 %
Käyttöomaisuuden myyntitulot	22 203,00	0,06 %
Rahoitustoiminta		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0,00	0,00 %
Kokonaistulot yhteensä	38 803 091,79	100,00 %

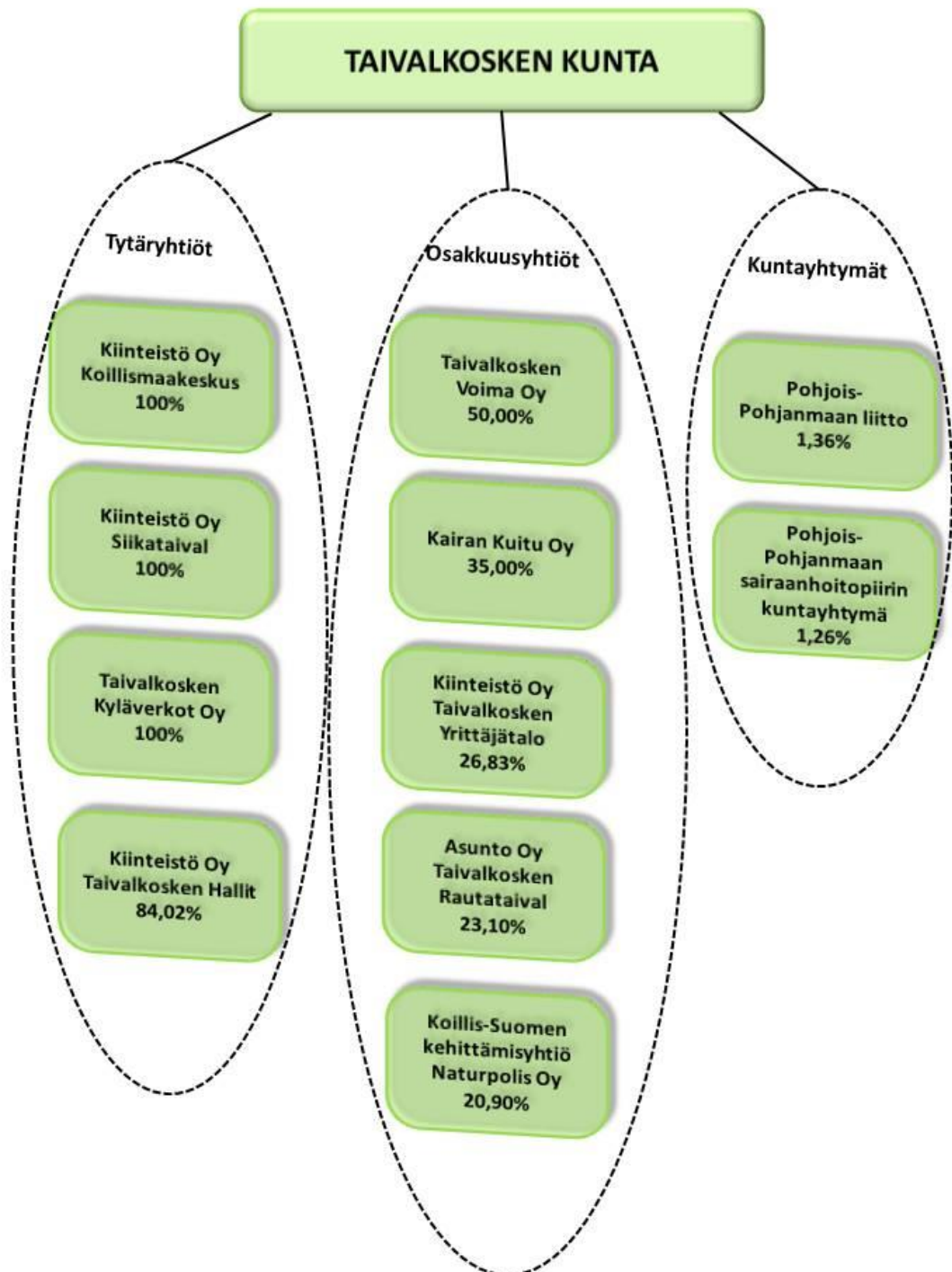
MENOT	€	%
Varsinainen toiminta		
Toimintakulut	34 782 095,06	87,03 %
- valmistus omaan käyttöön	-185 226,20	0,00 %
Korkokulut	38 807,28	0,05 %
Muut rahoituskulut	1 460,18	0,01 %
Investoinnit		
Käyttöomaisuusinvestoinnit	4 244 690,19	10,45 %
Rahoitustoiminta		
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	537 691,00	1,33 %
Kokonaismenot yhteensä	39 419 517,51	100,00 %

Kokonaistulot	38 803 091,79
Kokonaismenot	39 419 517,51
	-616 425,72

Rahavarojen muutokset	-893 244,24
Muut maksuvalmiuden muutokset	276 818,52
	-616 425,72

1.6. Kuntakonsernin toiminta ja talous

1.6.1. Konsernitilinpäätökseen sisältyvät yhteisöt

1.6.2. Konsernin toiminnan ohjaus

Kuntalain mukaan yhteisö, jossa kunnalla on kirjanpitolain (1336/1997) 1 luvun 5 §:ssä tarkoitettu määräysvalta, on kunnan tytäryhteisö. Kunta tytäryhteisöineen muodostaa kuntakonsernin.

Tytäryhtiöt ja niille asetetut tavoitteet on sisällytetty talousarvioon. Kunnan konserniohjeella on annettu tavoitteet ja puitteet kuntakonserniin kuuluvien yhteisöjen omistajaohjaukselle.

Tytäryhteisöt ovat raportoineet toiminnastaan ja taloudestaan valtuustolle annettujen aikataulujen mukaisesti. Kunnanhallitus valitsee yhtiökokousedustajat sekä tarvittaessa ohjeistaa yhtiökokousedustajia.

1.6.3. Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat

Konserniin kuuluvien tytäryhtiöiden tarkempi selvitys on luvussa 2.9.

1.6.4. Selonteko konsernivalvonnasta

Kunnan on toimintakertomuksessaan tehtävä selkoa, miten konsernivalvonta on kuntakonsernissa järjestetty, onko valvonnassa havaittu puutteita kuluneella tilikaudella ja miten konsernivalvontaa on mainituilla kohdealueilla tarkoitettu kehittää voimassa olevalla taloussuunnittelukaudella. Konsernivalvonnan tarkoituksena on varmistaa, että kuntakonsernin toiminta on taloudellista ja tuloksellista, päätösten perusteena oleva tieto on riittävää ja luotettavaa sekä lain säännöksiä, viranomaisohjeita ja toimielinten päätöksiä noudatetaan sekä omaisuus ja voimavarat turvataan.

Kirjanpitolautakunnan kuntajaoston yleisohjeen mukaan kunnan konsernivalvonnasta vastaa konsernijohto, johon kuuluvat kunnanhallitus ja kunnanjohtaja tai pormestari sekä muut johtosäännössä määrätyt viranomaiset. Konsernijohto voi käyttää konsernivalvonnassa apuna toimialajohtoa, kunnan sisäisen tarkastuksen yksikköä tai erikseen konserniyhteisöjen valvontaan valittua henkilöä.

Kertomusvuonna on valtuustossa 29.9.2014 § 65 hyväksytty konserniohje. Konserniohjeessa on kerrottu kunnan toimielinten toimivallanjako konserniohjauksessa.

Kirjallisena ohjeiden antona kertomusvuonna oli, että kunnanhallitus teki esityksen tytäryhtiöiden hallituksiin valittavista jäsenistä. Muiden ohjeiden anto tapahtui suullisena viestintänä.

Tytäryhtiöiden hallituksissa on mukana kunnan viranhaltijoita tai kunnanhallituksen jäseniä, joten yhtiöiden hallituksista on suora yhteys kuntaan. Tytäryhteisöt ovat raportoineet toiminnastaan ja taloudestaan valtuustolle tilanteen 30.4. ja 31.8. mukaan.

Vuosiraportointi tapahtuu tilinpäätöksen yhteydessä. Tilinpäätös ja toimintakertomus on laadittava kirjanpitolain ja osakeyhtiölain säännösten mukaisesti. Merkittävät poikkeamat hyväksytystä suunnitelmasta, talousarviosta ja rahoitusasemasta on raportoitava aina välittömästi konsernijohtolle. Tytäryhteisön on annettava konsernijohtoon pyynnöstä muitakin selvityksiä toiminnastaan ja taloudestaan.

1.6.5. Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut**Konsernituloslaskelma ja sen tunnusluvut**

ulkoiset tuotot ja kulut 1000 euroa	2020	2019
Toimintatuotot	16 624	16 270
Toimintakulut	-44 025	-43 064
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta	56	50
Toimintakate	-27 345	-26 744
Verotulot	12 483	11 979
Valtionosuudet	20 463	18 059
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	1	1
Muut rahoitustuotot	31	46
Korkokulut	-87	-92
Muut rahoituskulut	-5	-4
Vuosikate	5 541	3 245
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-3 485	-3 535
Tilikauden yli- ja alipariarvot	-1	
Arvonalentumiset		-250
Satunnaiset erät		0
Tilikauden tulos	2 055	-540
Tilinpäätössiirrot	-11	-1
Tilikauden verot	-1	-1
Laskennalliset verot	-34	-25
Vähemmistöosuudet	-7	-8
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	2 002	-575
Konsernituloslaskelman tunnusluvut		
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	37,8	37,8
Vuosikate/Poistot, %	159,0	85,7
Vuosikate, euroa/asukas	1 416	816
Asukasmäärä	3 912	3 975

Tunnuslukujen selitykset

Toimintatuotot prosenttia toimintakuluista

= $100 * \text{Toimintatuotot} / (\text{Toimintakulut} - \text{Valmistus omaan käyttöön})$

Konsernin koko ja konserniin kuuluvien yhteisöjen luonne vaikuttavat tunnusluvun arvoon ja selittävät konsernikohtaisia eroja.

Vuosikate osoittaa konsernin tulorahoituksen, joka jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainan lyhennyksiin. Vuosikate on keskeinen kateluku arvioitaessa tulorahoituksen riittävyyttä. Perusoletus on, että mikäli vuosikate on siitä vähentävien poistojen suuruinen, kunnan tulorahoitus on riittävä.

Vuosikatteen ja poistojen vertailussa on vakiintunut käyttöön seuraava tunnusluku:

Vuosikate prosenttia poistoista

= $100 * \text{Vuosikate} / \text{Poistot ja arvonalentumiset}$

Kun tunnusluvun arvo on 100 %, oletetaan konsernin tulorahoituksen olevan riittävä. Oletusta voidaan kuitenkin pitää päteväenä vain, jos poistot ja arvonalentumiset vastaavat konserniyhteisöjen keskimääräistä vuotuista investointitasoa. Investoinneilla tarkoitetaan tällöin poistonalaisten investointien omahankintamenoa, joka saadaan vähentämällä hankintamenoa valtionosuudet ja muut rahoitusosuudet.

Tulorahoitus on ylijäämäinen, kun vuosikate ylittää poistot, ja alijäämäinen, kun vuosikate alittaa poistot. Myös nämä väitämät pitävät paikkansa vain, jos poistot vastaavat keskimääräistä konsernitilinpäätökseen yhdisteltävien yhteisöjen ja säätiöiden vuotuista investointitasoa. Tulorahoituksen voidaan katsoa olevan riittävä, jos poistot kattavat pitkällä aikavälillä keskimääräiset poistonalaiset investoinnit.

Jos vuosikate on negatiivinen, on kunnan tulorahoitus heikko.

Vuosikate euroa/asukas

Vuosikate asukasta kohden on yleisesti käytetty tunnusluku tulorahoituksen riittävyyden arvioinnissa. Konsernikohtainen tavoitearvo tunnusluvulle saadaan jakamalla edellä mainittu keskimääräinen vuotuinen investointitaso asukasmäärällä.

Keskimääräistä, kaikkia kuntakonserneja koskevaa tavoitearvoa ei voida asettaa. Muun muassa konserniyhteisöjen toimintojen sisältö vaikuttaa vuosikatetavoitteen määrittämiseen konsernissa. Asukasmääränä tunnusluvun laskennassa käytetään kunnan asukaslukua tilikauden lopussa.

Konsernin rahoituslaskelma ja sen tunnusluvut

	2020	2019
1000 euroa		
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	5 540	3 245
Satunnaiset erät		0
Tilikauden verot	-1	-1
Tulorahoituksen korjauserät	-42	-143
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-6 660	-5 663
Rahoitusosuudet investointimenoihin	7	0
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	29	40
Toiminnan ja investointien rahavirta	-1 127	-2 522
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	-29	
Antolainasaamisten vähennykset	1	1
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäykset	3 678	3 529
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-2 366	-1 237
Lyhytaikaisten lainojen muutos	15	850
Oman pääoman muutokset		118
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	14	11
Vaihto-omaisuuden muutos	-90	1
Saamisten muutokset	269	-427
Korottomien velkojen muutokset	-516	-395
Rahoituksen rahavirta	976	2 451
Rahavarojen muutos	-151	-71
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	3 295	3 446
Rahavarat 1.1.	3 446	3 517
	-151	-71
Rahoituslaskelman tunnusluvut		
Toiminnan ja investointien rahavirta ja sen kertymä, €	-1 127	-2 522
Investointien tulorahoitus, %	83,2	57,3
Laskennallinen lainanhoitokate	2,6	1,7
Lainanhoitokate	2,3	2,5
Kassan riittävyys, pv	22	25

Tunnuslukujen selitykset

Toiminnan ja investointien rahavirta ja sen kertymä

Rahoituslaskelman välitulokset Toiminnan ja investointien rahavirta itsessään on jo tunnusluku, jonka positiivinen (ylijäämäinen) määrä ilmaisee sen, kuinka paljon rahavirrasta jää nettoantolainaukseen, lainojen lyhennyksiin ja kassan vahvistamiseen ja negatiivinen (alijäämäinen) määrä ilmaisee sen, että menoja joudutaan kattamaan joko olemassa olevia kassavaroja vähentämällä taikka ottamalla lisää lainaa.

Toiminnan ja investointien rahavirta -välituloksen tilinpäätösvuoden ja neljän edellisen vuoden kertymän avulla voidaan seurata investointien omarahoituksen toteutumista pitemmällä aikavälillä. Omarahoitusvaatimus täyttyy, jos kertymä viikoksi päätyneenä tilinpäätösvuonna on positiivinen. Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä ei saisi muodostua pysyvästi negatiiviseksi.

Investointien tulorahoitus, %

= $100 \cdot \text{Vuosikate} / \text{Investointien omahankintameno}$

Investointien tulorahoitus -tunnusluku kertoo kuinka paljon investointien omahankintamenosta on rahoitettu tulorahoituksella. Tunnusluku vähennettynä sadasta osoittaa prosenttiosuuden, mikä on jäänyt rahoitettavaksi pääomarahoituksella eli pysyvien vastaavien hyödykkeiden myynnillä, lainalla tai rahavarojen määrää vähentämällä. Investointien omahankintamenolla tarkoitetaan rahoituslaskelman investointimenoja, joista on vähennetty rahoituslaskelmaan merkityt rahoitusosuudet.

Lainanhoitokate

= $(\text{Vuosikate} + \text{Korkokulut}) / (\text{Korkokulut} + \text{Lainanlyhennykset})$

Lainanhoitokate kertoo konsernin tulorahoituksen riittävyden vieraan pääoman korkojen ja lyhennysten maksuun. Jos konsernin lainakannasta enemmän kuin 20 % on kertalyhenteisiä lainoja, otetaan lyhennyksen määräksi tunnuslukua laskettaessa laskennallinen vuosilyhennys, joka saadaan jakamalla edellä mainittu lainakanta 31.12. kahdeksalla.

Tulorahoitus riittää lainojen hoitoon, jos tunnusluvun arvo on 1 tai suurempi. Kun tunnusluvun arvo on alle 1, joudutaan vieraan pääoman hoitoon ottamaan lisälainaa, realisoimaan kunnan omaisuutta tai vähentämään rahavaroja. Luotettavan kuvan konsernin lainanhoitokyvystä saa tarkastelemalla tunnuslukua useamman vuoden jaksolla. Konsernin lainanhoitokyky on hyvä, kun tunnusluvun arvo on yli 2, tyydyttävä kun tunnusluku on 1–2 ja heikko kun tunnusluvun arvo jää alle yhden.

Kassan riittävyys (pv)

= $365 \text{ pv} \times \text{Rahavarat } 31.12. / \text{Kassasta maksut tilikaudella}$

Konsernin maksuvalmiutta kuvataan kassan riittävytenä päivissä. Tunnusluku ilmaisee, monenko päivän kassasta maksut voidaan kattaa konsernin rahavaroilla. Rahavarioihin lasketaan rahoitusarvopaperit sekä rahat ja pankkisaamiset. Kassasta maksut kootaan seuraavista tilikauden tuloslaskelman ja rahoituslaskelman eristä:

Konsernituloslaskelmasta:

Toimintakulut - Valmistus omaan käyttöön

Korkokulut

Muut rahoituskulut

Konsernin rahoituslaskelmasta:

Investointimenot

Antolainojen lisäys

Pitkäaikaisten lainojen vähennys (lyhennykset)

Kassan riittävyys voidaan esittää myös kuukausittaisena lukusarjana tai graafisesti. Rahavarojen määränä käytetään tällöin joko kuukauden päiväkohtaista keskiarvoa tai valittua kuukauden määräpäiväsaldoa.

Konsernitase ja sen tunnusluvut**VASTAAVAA**

1 000 euroa	2020	2019
PYSYVÄT VASTAAVAT	44 801	41 594
Aineettomat hyödykkeet	567	689
Aineettomat oikeudet	317	340
Muut pitkävaikutteiset menot	178	309
Ennakkomaksut	72	40
Aineelliset hyödykkeet	42 266	39 072
Maa- ja vesialueet	4 394	4 459
Rakennukset	23 918	24 618
Kiinteät rakenteet ja laitteet	6 879	6 163
Koneet ja kalusto	1 242	1 392
Muut aineelliset hyödykkeet	116	560
Ennakkomaksut ja keskeneräiset	5 717	1 880
Sijoitukset	1 968	1 833
Osakkeet ja osuudet omistusyhteisöissä	1 573	1 541
Muut osakkeet ja osuudet	363	287
Muut lainasaamiset	2	4
Muut saamiset	30	1
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	333	402
VAIHTUVAT VASTAAVAT	6 545	6 876
Vaihto-omaisuus	184	94
Saamiset	3 066	3 336
Pitkäaikaiset saamiset	283	310
Lyhytaikaiset saamiset	2 783	3 026
Rahoitusarvopaperit	95	95
Rahat ja pankkisaamiset	3 200	3 351
VASTAAVAA YHTEENSÄ	51 679	48 872

VASTATTAVAA

1 000 euroa	2 020	2 019
OMA PÄÄOMA	26 662	24 649
Peruspääoma	11 252	11 252
Yhdistysten ja säätiöiden peruspääoma	2	2
Muut omat rahastot	1 576	1 560
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	11 831	12 410
Tilikauden ylijäämä	2 001	-575
VÄHEMMISTÖOSUUDET	351	344
PAKOLLISET VARAUKSET	397	399
Muut pakolliset varaukset	397	399
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	408	463
VIERAS PÄÄOMA	23 861	23 017
Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma:	15 406	14 326
Pitkäaikainen koroton vieras pääoma	223	43
Lyhytaikainen korollinen vieras pääoma:	1 046	799
Lyhytaikainen koroton vieras pääoma	7 186	7 849
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	51 679	48 872

Konsernitaseen tunnusluvut

Omavaraisuusaste, %	52,4	51,2
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	47,9	49,5
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), 1000 €	13 832	11 834
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), €/asukas	3 536	2 977
Konsernin lainat, €/asukas	16 744	15 125
Konsernin lainakanta 31.12., 1 000 €	4 280	3 805
Konsernin lainasaamiset, 1 000 €	2	4
Asukasmäärä	3 912	3 975

Konsernitaseesta laskettavat tunnusluvut kuvaavat konsernin omavaraisuutta, rahoitusvarallisuutta ja velkaisuutta.

Omavaraisuusaste, %

= 100 * (Oma pääoma + Vähemmistöosuus + Konsernireservi + Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset) / (Koko pääoma - Saadut ennakot)

Koko pääoma tarkoittaa taseen vastattavien loppusummaa. Kun käytetään lyhennettyä konsernikaavaa, laskennassa voidaan jättää saadut ennakot pois. Omavaraisuusaste mittaa konsernin vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja sen kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä tähtäyksellä. Omavaraisuuden tavoitetasona voidaan pitää 50 %:n ylittävää omavaraisuutta. Alempi omavaraisuusaste merkitsee kuntakonsernissa merkittävää velkarasitetta.

Suhteellinen velkaantuneisuus, %

= 100 * (Vieras pääoma - Saadut ennakot) / Käyttötulot

Tunnusluku kertoo kuinka paljon konsernin käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Tunnusluvun osoittajaan merkitään tarkasteluvuoden tilinpäätöksen koko vieras pääoma vähennettynä saaduilla ennakkomaksuilla. Käyttötulot muodostuivat tilikauden toimintatuloista, verotuloista ja käyttötalouden valtionosuuksista.

Suhteellinen velkaantuneisuus on omavaraisuusastetta käyttökelpoisempi tunnusluku konsernien välisessä vertailussa, koska pysyvien vastaavien hyödykkeiden ikä, niiden arvostus tai poistomenetelmä ei vaikuta tunnusluvun arvoon. Mitä pienempi velkaantuneisuuden tunnusluvun arvo on, sitä paremmat mahdollisuudet konsernilla on selviytyä velan takaisinmaksusta tulorahoituksella.

Velat ja vastuut prosenttia käyttötuloista

= $100 * (\text{Vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot} + \text{Vuokravastuut}) / \text{Käyttötulot}$

Tunnusluku kertoo, kuinka paljon konsernin käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun, silloin kun vieraaseen pääomaan rinnastetaan myös vuokra-vastuut. Tunnusluvun osoittajaan merkitään tarkasteluvuoden tilinpäätöksen koko vieras pääoma vähennettynä saaduilla ennakkomaksuilla. Lisäksi osoittajaan merkitään liitetieto-ohjeen mukaisesti liitetiedoissa esitetyt vuokravastuut ja leasingvastuut. Käyttötulot muodostuvat tilikauden toimintatuloista, verotuloista ja käyttötalouden valtionosuuksista.

Tunnusluku ottaa paremmin huomioon erilaisilla malleilla, kuten rahoitusleasingsopimuksilla rahoitetut hankkeet, jotka eivät näy velkana konsernin taseessa

Kertynyt ylijäämä (alijäämä)

= Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä) + Tilikauden ylijäämä (alijäämä)

Luku osoittaa, paljonko konsernilla on kertynyttä ylijäämää tulevien vuosien liikkuma-varana, taikka paljonko on kertynyttä alijäämää.

Kertynyt ylijäämä (alijäämä), €/asukas

= $[\text{Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)} + \text{Tilikauden ylijäämä (alijäämä)}] / \text{Asukasmäärä}$

Luku osoittaa asukaskohtaisen kertyneen ylijäämän tai katettavan kertyneen alijäämän määrän. Asukasmääränä käytetään tilinpäätösvuoden päättymispäivän mukaista kunnan asukasmäärää.

Konsernin lainakanta 31.12.

= $\text{Vieras pääoma} - (\text{Saadut ennakot} + \text{Ostovelat} + \text{Siirtovelat} + \text{Muut velat})$

Kunnan lainakannalla tarkoitetaan korollista vierasta pääomaa. Lainakantaan lasketaan tällöin koko vieras pääoma vähennettynä saaduilla ennakoilla sekä osto-, siirto- ja muilla veloilla. Jotta lainakanta voitaisiin laskea suoraan toimintakertomukseen otetusta taseesta, ei mainittuihin vähennettäviin eriin tule kirjanpidossa merkitä korollisia lainoja.

Konsernin lainat euroa/asukas

Asukaskohtainen lainamäärä lasketaan jakamalla edellä mainittu lainakanta tilinpäätösvuoden päättymispäivän mukaisella kunnan asukasmäärällä.

Konsernin lainasaamiset 31.12.

= Sijoituksiin merkityt jvk-lainasaamiset ja muut lainasaamiset

Lainasaamisilla tarkoitetaan pysyviin vastaaviin merkittyjä antolainoja konsernin omistamien ja muiden yhteisöjen investointien rahoittamiseen.

1.7. Tilikauden tuloksen käsittely

Kunnanhallituksen on tehtävä toimintakertomuksessa esitys tilikauden tuloksenkäsittelystä. Jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää, toimintakertomuksessa on tehtävä selkoa talouden tasapainotuksen toteutumisesta tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman ja toimenpiteohjelman riittävydestä talouden tasapainottamiseksi (KuntaL 69 §).

Kunnanhallitus esittää, että tilikauden 2020 ylijäämä 1.686.126,15 euroa kirjataan yli-/alijäämätilille.

2. TALOUSARVION TOTEUTUMINEN

2.1. Käyttötalouden toteutuminen

Kuntalain mukaan kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota. Talousarvio- ja suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Kuntalain mukaan kunnan tilinpäätökseen kuuluvat tase, tuloslaskelma, rahoituslaskelma ja niiden liitteenä olevat tarpeelliset tiedot sekä talousarvion toteutumisvertailu ja toimintakertomus.

Toiminnalliset tavoitteet sekä käyttötalousmäärärahojen ja tuloarvioiden erotus eli toimintakatteet ulkoisten erien osalta ovat sitovia. Investointiosan määrärahat ovat sitovia sillä tasolla, jolla valtuusto on ne määrärahat sitovina hyväksynyt. Tuloslaskelman ulkoiset erät nettomääräisinä ovat sitovia.

2.2. Keskusvaalilautakunta

Toiminnan sisältö ja painoalueet

Keskusvaalilautakunta vastaa kunnassa vaalien toimittamisesta. Lautakunta on lakisääteinen, 5-jäseninen toimielin, jonka valtuusto valitsee valtuuston toimikautta vastaavaksi ajaksi. Keskusvaalilautakunnasta on säädökset vaalilaissa (714/1998). Huhtikuussa 2017 toimitettujen kuntavaalien jälkeen valtuusto valitsi kesäkuussa 2017 uuden keskusvaalilautakunnan toimikaudeksi 1.6.2017 – 31.5.2021.

Toiminnalliset tavoitteet ja niiden toteutuminen

Kertomusvuonna ei toimitettu vaaleja.

Talouden toteutuminen

ulkoinen		Talousarvio +muutokset	Toteutuma kuluva vuosi	Jäljellä	TOT%	TOT vrt edv %
LT10 Keskusvaalilautakunta						
*	Tulot	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
*	Menot	-2 210,00	-618,94	-1 591,06	28,00	2,49
**	Netto	-2 210,00	-618,94	-1 591,06	28,00	5,79

2.3. Tarkastuslautakunta

Toiminnan sisältö ja painoalueet

Tarkastuslautakunta on kuntalaissa (410/2015) säädetty toimielin, jonka valtuusto kuntalain 121 §:n mukaan asettaa hallinnon ja talouden tarkastuksen sekä arvioinnin järjestämistä varten. Taivalkosken kunnan hallintosäännön 9 §:n mukaan tarkastuslautakunnassa on viisi (5) jäsentä, joista valtuusto valitsee lautakunnan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan. Puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan tulee olla valtuutettuja. Jokaisella jäsenellä on henkilökohtainen varajäsen.

Kuntalain 121 §:n 1. ja 2. momentin mukaan tarkastuslautakunnan tehtävänä on valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla. Varsinaisen tilintarkastustyön suorittaa ammattitilintarkastaja.

Toiminnan painopistealueena ovat olleet lakisääteiset hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat. Vuonna 2020 tarkastuslautakunta on kokoontunut 9 kertaa ja kokouksissa on käsitelty yhteensä 82 asiaa. Kertomusvuonna lautakunta on tutustunut kunnan eri hallintokuntien toimintaan ja kuullut palvelualueiden johtavia viranhaltijoita ja asiantuntijoita seuraavasti:

1. Tutustuminen yhdyskuntatekniikan ympäristöjaoston toimintaan (31.1.2020 § 4). Kuultavana oli Kuusamon kaupungin yhteistoiminta-alueen johtaja Vesa Kuosku.
2. Tutustuminen sivistyspalveluiden toimintaan (26.2.2020 § 16). Kuultavana oli toimialajohtaja Pekka Turpeinen.
3. Tutustuminen teknisen toimen toimintaan ja talouteen (24.9.2020 § 51). Kuultavana oli toimialajohtaja Varpu Paakinaho-Heikkinen.
4. Kunnan talouskatsaus (30.10.2020 § 61). Kuultavana oli taloussihteerinä Päivi Komulainen.
5. Kunnanjohtajan katsaus (26.11.2020 § 71). Kuultavana oli kunnanjohtaja Kaisu Lehtinen-Nevalainen.

Toiminnalliset tavoitteet ja niiden toteutuminen

Tilintarkastajan tarkastussuunnitelman toteutumisen seuranta, tilintarkastusta varten riittävästä resursseista huolehtiminen sekä arviointikertomuksen laatiminen ja tilintarkastajan antaman tarkastuskertomuksen valmistelu valtuustolle.

Taivalkosken kunnan valtuusto on valinnut vuosille 2019 – 2020 hallinnon ja talouden tarkastamista varten JHT-yhteisö BDO Audiator Oy:n. Vastuunalaisena tilintarkastajana toimi HT, JHT Rauno Lohi. Tilintarkastaja on laatinut tarkastussuunnitelman vuosille 2019 – 2020. Tarkastussuunnitelma on käsitelty lautakunnan kokouksissa 30.8.2019 § 53 ja 28.8.2020 § 42. Tilintarkastuksen tarkastuspäiviä on vuonna 2020 ollut 15 kpl.

Sidonnaisuudet

Kuntalain (410/2015) 84 §:n mukaan tiettyjen kunnan luottamushenkilöiden ja viranhaltijoiden on ilmoitettava julkisesti sidonnaisuuksistaan tarkastuslautakunnalle. Taivalkosken kunnan hallintosäännön 73 §:n mukaan tarkastuslautakunta on sidonnaisuusrekisterin rekisterinpitäjä, ja valvoo kuntalain 84 §:n tarkoitetun sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja huolehtii sidonnaisuusrekisterin julkisten tietojen julkaisemisesta kunnan verkkosivuilla. Tarkastuslautakunnan on saatettava sidonnaisuusilmoitukset valtuustolle tiedoksi kerran vuodessa.

Taivalkosken kunnan tarkastuslautakunta on koonnut saapuneista sidonnaisuusilmoituksista sidonnaisuusrekisterin, joka on Taivalkosken kunnan nettisivuilla. Tarkastuslautakunta on käsitellyt sidonnaisuuksien ilmoitusvelvollisuuden valvontatehtävää 30.10.2020 § 62 ja 26.11.2020 § 72 ja saattanut sidonnaisuusilmoitukset Taivalkosken kunnan valtuustolle tiedoksi.

Arviointikohteet/tunnusluvut

Toiminto	Toteutuma
Tarkastuslautakunnan kokoukset	8
Tutustumiset ja haastattelut	5
Arviointikertomus	1
Tilintarkastajan tarkastuspäivät	15

Talouden toteutuminen

ulkoinen	Talousarvio +muutokset	Toteutuma kuluva vuosi	Jäljellä	TOT%	TOT vrt edv %
LT20 Tarkastuslautakunta					
* Menot	-30 000,00	-32 555,91	2 555,91	108,50	113,27
** Netto	-30 000,00	-32 555,91	2 555,91	108,50	113,27

2.4. Valtuusto

Toiminnan sisältö ja painoalueet

Vuonna 2015 säädetty uusi kuntalaki (410/2015) tuli voimaan valtuuston osalta 1.6.2017. Kyseisen lain 14 §:n mukaan kunnassa on valtuusto, joka vastaa kunnan toiminnasta ja taloudesta sekä käyttää kunnan päätösvaltaa. Kyseisen lain 90 §:ssä on säädökset hallintosäännöstä, jossa annetaan määräykset muun muassa toimivallan siirtämisestä.

Viimeisimmät kuntavaalit toimitettiin 9.4.2017. Vaaleissa valittiin valtuuston päätöksen 26.9.2016 § 56 mukaisesti 23 valtuutettua. Vaaleissa valtuuston voimasuhteet jakaantuivat seuraavasti: KESK 11 (aiemmin 16), SDP 6 (aiemmin 5), TkenSityl 4 (aiemmin 0), PS 1 (aiemmin 4), VAS 1 (aiemmin 1). Aikaisemmassa valtuustossa oli edustaja myös Kokoomuksesta, jolla ei ollut 9.4.2017 pidetyissä vaaleissa ehdokaslistaa. Uusia valtuutettuja valittiin 7. Vuoden 2017 kuntavaaleissa valitun valtuuston toimikausi alkoi 1.6.2017 ja se päättyy 31.5.2021.

Toiminnalliset tavoitteet ja niiden toteutuminen

Palvelujen tuottamisessa noudatettiin valtuuston päätöksellä 18.12.2017 § 79 hyväksyttyä kuntastrategiaa.

Valtuuston työskentelyssä jatkettiin iltakoulujen pitämistä. Iltakouluja pidettiin kaksi. Iltakoulussa käsiteltiin talousarvion vuodelle 2021 ja taloussuunnitelman vuosille 2022 – 2023 valmistelua.

Sitovat tavoitteet ja tunnusluvut

Tavoite 2021	Tavoite 2020	Mittari/arviointi
Kuntakonsernin talous on tasapainossa.	Kunnan vuosikate kattaa poistot. Investoinnit rahoitetaan pääosin omarahoituksella. Lainamäärä per asukas ovat alle valtakunnan keskiarvon.	Toteutui

Talouden toteutuminen

		Talousarvio	Toteutuma	Jäljellä	TOT%	TOT vrt
	ulkoinen	+muutokset	kuluva vuosi			edv %
LT30	Valtuusto					
*	Menot	-45 000,00	-29 451,49	-15 548,51	65,40	110,34
**	Netto	-45 000,00	-29 451,49	-15 548,51	65,40	110,34

2.5. Kunnanhallitus

Toiminnan sisältö ja painoalueet

Kunnanhallituksen tehtävät on lueteltu kuntalain (410/2015) 39 §:ssä. Mainitun pykälän mukaan kunnanhallituksen tulee

- 1) vastata kunnan hallinnosta ja taloudenhoidosta;
- 2) vastata valtuuston päätösten valmistelusta, täytäntöönpanosta ja laillisuuden valvonnasta;
- 3) valvoa kunnan etua ja, jollei hallintosäännössä toisin määrätä, edustaa kuntaa ja käyttää sen puhevaltaa;
- 4) edustaa kuntaa työnantajana ja vastata kunnan henkilöstöpolitiikasta;
- 5) vastata kunnan toiminnan yhteensovittamisesta;
- 6) vastata kunnan toiminnan omistajaohjauksesta;
- 7) huolehtia kunnan sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnan järjestämisestä.

Lisäksi kunnanhallitus johtaa elinkeinoasioita ja maaseutuasioita.

Työ- ja elinkeinoministeriö myönsi vuonna 2020 yksinyrittäjätukea kunnille Covid-19 pandemian vuoksi. Taivalkosken kunnassa yksinyrittäjän tukea myönnettiin 23 yrittäjälle 2.000 euroa annettujen perusteella. Elinkeinojen kehittämistukea ei haettu eikä myönnetty kertomusvuonna.

Hallintosäännön mukaan kunnanhallitus vastaa keskushallinnon toimialasta, johon kuuluvat, yleisjohto, toimikunnat, elinkeinoasiat, maaseutuasiat, joukkoliikenne, asiointipiste, hallintopalvelut, talouspalvelut, henkilöstöpalvelut ja ICT-palvelut.

Toiminnalliset tavoitteet ja niiden toteutuminen

Hyödynnetään Naturpolis Oy:n aluemarkkinointia kunnan markkinoinnissa.

Suunnitellaan uusia kehittämishankkeita kunnan elinvoimaohjelman pohjalta.

Taivalkosken kunta oli kertomusvuonna mukana seuraavissa hankkeissa:

1. Taivalkosken 4H-yhdistykselle maksettiin työllistämisen alkurahoitusta 4.040 euroa.
2. Koillismaan Leaderin ry:lle maksettiin rahoituskehystä valtuuston päätöksen 25.6.2014 § 43 mukaisesti 21.260 euroa.
3. Kainuun ja Koillismaan kalaleader -strategian rahoitukseen osallistuttiin valtuuston päätöksen 25.6.2014 § 43 perusteella 1.222 eurolla.
4. Metsäkylän perinnekäsityö-, kulttuuri- ja liikuntayhdistykselle työllistämisen alkurahoitukseen vuosille 2018 – 2021 600 euroa/vuosi kunnanhallituksen päätösten 21.12.2009 § 458 ja 15.10.2012 § 348 mukaisesti. Kertomusvuonna tämä hanke ei kuitenkaan toteutunut.
5. Iijoki -sopimus -hankkeeseen varattiin valtuuston päätöksen 12.11.2018 § 65 mukaisesti 9.500 euroa vuodelle 2020.
6. Matkailun koordinaattorihankkeeseen varattiin kunnanhallituksen päätöksen 19.11.2018 § 335 mukaisesti 60.000 euroa vuodelle 2020.
7. 18 vuotta täyttäneiden opiskelijoiden kesätyöllistämishanke, jota varten kunnanhallitus myönsi päätöksellään 6.11.2018 § 315 määrärahaa 30.000 euroa. Hankkeessa työllistettiin yhteensä 13 opiskelijaa, ja työllistämisestä aiheutuneet kustannukset olivat 17.054 euroa.

Kunnanhallitus asetti päätöksellään 17.6.2019 § 206 työryhmän valmistelemaan toimenpiteitä kestävän ilmastokulttuurin luomiseksi. Työryhmään kuului valtuuston puheenjohtaja Osmo Buller (työryhmän puheenjohtaja), kunnanhallituksen jäsen Juha Virkkunen (työryhmän varapuheenjohtaja), teknisen lautakunnan puheenjohtaja Aimo Tauriainen, kunnanjohtaja, toimialajohtajat, maarakennusmestari, rakennustarkastaja, sivistyslautakunnan jäsen Maaret Ihme (työryhmän sihteeri) sekä sosiaali- ja terveyslautakunnan puheenjohtaja Kauko Tyni. Työryhmä on kokoontunut kertomusvuonna neljä kertaa. Työryhmä käsittelee kokouksessaan 4.6.2020 Taivalkosken ilmasto-ohjelman, jonka valtuusto käsittelee kokouksessaan 16.10.2020 § 58.

Naturpolis Oy:n hallinnoimat hankkeet on rahoitettu vuodesta 2013 alkaen alueelliseen kehittämisrahastoon ohjattavista rahoista, joiden käytöstä päättää alueellinen kehittämissyöryhmä. Kehittämisrahaston maksuosuus kertomusvuonna oli 67.174 euroa. Maksuosuudella osallistuttiin Naturpolis Oy:n antaman raportoinnin mukaan seuraaviin hankkeisiin:

Kertomusvuonna käynnissä olleet kehittämishankkeet:

- Kuusamon lentokentän vaikutusalueen matkailun kehittäminen Gateway to Land of National Parks
- Villiruuuan uudet mahdollisuudet (VILMA) -hanke
- Adventure tourism in vocational education and training (ADVENT)
- Nuoret urapolulle (NUORA) -hanke
- Älyliikenne 2020 (Smart Traffic 2020)
- Koillismaan puutoimialan kehittämishanke
- SoteNoste – PK-yrittäjän tuki sote-muutoksessa
- Mahdollisuuksien pohjoinen – JobBoost Koillis-Suomi (JobBoost)
- MaitoNet -hanke
- Ordinary Man in a Great War
- Matkailuyritykset kestäväälle kehityspolulle -hanke
- Rannikolta tuntureille -hanke
- Vetovoimana monipaikkaisuus
- Kestävän tulevaisuuden metsät
- Koillismaan metsä- ja puutoimiala yhdessä maailmalle
- Vihdoinkin hanke; Tiedolla johtamisen kehittämishanke, jossa ovat mukana Kalajoki, Kuusamo ja Taivalkoski. Vuonna 2020 hanke teki nyky- ja tavoitetilakartoituksen hankekunnissa, minkä tuloksien perusteella kehitystyö aloitettiin. Keskeisimpiä tekemisiä olivat talousarvio, -seuranta ja -raportointiprosessien automatisointi ja kehittäminen sekä yhteisten strategisten mittareiden koostaminen. Hanke on vuoden aikana pilotoinut erilaisia raportointityökaluja ja seurantanäkyviä.

Kertomusvuoden aikana päättyneet hankkeet:

- Villiruuuan uudet mahdollisuudet (VILMA) -hanke
- Adventure tourism in vocational education and training (ADVENT)
- SoteNoste – PK-yrittäjän tuki sote-muutoksessa
- Koillismaan puutoimialan kehittämishanke

Lisäksi rahoitettiin kehittämistoimenpiteitä, jotka kohdistuivat Taivalkosken erilliseen rahasto-osuuteen. Vuosi 2020 oli ensimmäinen vuosi, kun lisärahoitusta myönnettiin kuntakohtaisten toimenpiteiden rahoittamiseen. Lisärahoitus seudulliseen kehittämisrahastoon Taivalkoskea koskeviin kehittämishankkeisiin oli 65.348 euroa.

Toiminnan muu toteutuminen

Avustukset

Avustuksia myönnettiin seuraaville:

- Taivalkosken Kuohu ry: yhteistyösopimus (Annamaija Oinas, Riikka ja Riku Voutilainen) 2.000 euroa/urheilija.
- Taivalkosken Metsä-Veikot 85 ry: Hopeasompa 2020, 15.000 euroa.
- Taivalkosken Metsä-Veikot 85 ry: sponsorintisopimus vuodelle 2020, 5.000 euroa.
- Taivalkosken Metsä-Veikot 85 ry: Suomen Cup lupamaksu (Hiihtoliitto), 15.000 euroa.

Maaseutuasiat

Toiminnalliset tavoitteet

Kertomusvuosi 2020 oli Koillismaan maaseutupalveluiden (Kuusamo, Posio, Taivalkoski) yhteistointa-alueen kahdeksas toimintavuosi.

Maaseutupalveluiden tavoitteena on tuottaa palveluja, jotka edistävät taivalkoskelaisen maatalouden elinmahdollisuuksien edistämistä niin, että pystytään tuottamaan puhtaassa tuotantoympäristössä hyvä tuotantotapa huomioiden korkealaatuisia alkutuotannon raaka-aineita jalostukseen. Maatilatalouden elinkeinotukeen varataan kunnanhallituksen käyttösuunnitelmassa 30.000 euron määräraha, jolla tuetaan mm. tuotosseurantaa, viljelyn suunnittelua sekä tuetun maksullisen maatalouslomituksen kustannuksia.

Toiminnan toteutuminen

Toiminta toteutui maaseutuelinkeinoviranomaistehtävien osalta maaseutuviraston tukihallinnon ohjeistuksen ja aikataulujen mukaisesti. Kevään 2020 päätukihaussa jätettiin yhteensä 58 hakemusta joista sähköisten hakemusten määrä oli 88 %. (keväällä 2019 86 %). Tukihakemuksia ja siihen liittyviä ilmoituksia ja lomakkeita käsiteltiin 137 kpl (vuonna 2019 146 kpl), joiden perusteella EU- ja kansallista maataloustukea maksettiin kertomusvuonna yhteensä 1.858.904 € (vuonna 2019 1.788.658 €).

Aktiivitulojen määrä (hakevat peltoalaperusteisia tukia) oli 58 (vuonna 2019 59). Viljelyksessä oleva peltopinta-ala oli kertomusvuonna 1.502 ha (vuonna 2019 1.418 ha)

Korvauksia petoeläinten poroille aiheuttamista vahingosta haettiin 108 kpl, maksettavat korvaukset 123.567,59 € (vuonna 2019 110 kpl, 110.811,40 €).

Aktiivitalat jakaantuivat kertomusvuonna tuotantosuunnittain seuraavasti

Maitotalous	22 kpl
Kasvituotanto	33 kpl
Lihakarja	3 kpl

Päätoimisen maataloustuotannon ohessa, osalla tiloilla harjoitetaan myös muuta maaseutuyritystoimintaa. Kasvintuotantotilalla viljellään nurmikasveja ja osa harjoittaa porotaloutta.

Maitoa toimitettiin Osuuskunta Maitosuomen, Kuusamon ja Ranuan meijeriin 22 tilalta, yhteensä 5.959.485 litraa (vuonna 2019 5.476.586 litraa).

Maatalouden kehittäminen

Käyttösuunnitelmassa maatilatalouden elinkeinotukeen ja tuettuun maksulliseen lomitukseen varattiin määrärahaa yhteensä 30.000 €. Varattua määrärahaa käytettiin 17.909,50 € siten, että maksullisen lomituksen tukemiseen käytettiin 9.074,00 € ja maatilatalouden elinkeinotukeen 8.835,50 €. Maksullisen maatalouslomituksen tukipäätöksiä tehtiin 32 kpl ja maatilatalouden elinkeinotukipäätöksiä tehtiin 17 kpl.

Taivalkoskelaiset maito- ja lihantuotantotilat ovat perheviljelmätiloja. Tuotanto perustuu nurmivaltaiseen peltoviljelyyn. Sukupolvenvaihdoksia ja navettainvestointeja tarvitaan elinkeinon jatkuvuuden turvaamiseksi.

Maatalouden kehittämishankkeet

Tammikuun lopussa 2020 aloitettiin Naturpolis Oy:n hallinnoimana MaitoNet -koulutushanke. Hankkeen pääasiallisena kohderyhmänä ovat Kuusamon, Taivalkosken ja Posion maitotilayrittäjät. Kesäkuun loppuun 2022 kestävä hanke sisältää koulutusosioita maitotilan kokonaisvaltaisesta kehittämisestä, maatilalan sukupolvenvaihdoksesta, maatilalan biokaasutuotannosta sekä tilojen tilusjärjestelyistä. Hankkeen toiminta-aika vuonna 2020 oli noin 9 kuukautta.

Vuoden 2020 keskeisimmät tehtävät olivat hankkeen maksullisten koulutusosioiden (maitotilan kokonaisvaltainen kehittäminen ja maatilalan sukupolvenvaihdos) markkinointi kohderyhmälle. Kyseisiin osioihin liittyi yhteensä 20 maitotilayrittäjää (17 kpl maitotilan kokonaisvaltainen kehittäminen ja 3 kpl maatilalan sukupolvenvaihdos). Näistä tiloista Taivalkosken maitotilallisia on 5 kpl. Vuoden 2020 koulutukset aloitettiin lokakuussa ja tilaisuuksia pidettiin yhteensä 9 kpl, joista Taivalkoskella 3 kpl. Tilaisuuksiin osallistui yhteensä 25 henkilöä, joista taivalkoskelaisia 6 henkilöä. Koulutuksien pääpaino tulee suunnitelman mukaisesti painottumaan vuosille 2021 – 2022.

Huhtikuussa 2020 käynnistynyt Tietolinkki - edellä tiedossa -hanke toimii Keski- ja Pohjois-Pohjanmaan maakunnissa. Hanke välittää maatalousyrittäjille, turkistuottajille ja hevosyrittäjille tietoa ajankohtaisista asioista mm. järjestämällä seminaareja ja infoja sekä tekemällä podcasteja, videoita ja uutiskirjeitä. Hanketta toteuttavat yhteistyössä Keski-Pohjanmaan koulutusyhtymä (hallinnoija) muiden maatalouden sidosryhmien kanssa. Hanketta rahoitetaan Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastosta Pohjanmaan ja Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskusten kautta.

Sisäinen valvonta ja riskienhallinta

EU:n lainsäädäntö edellyttää EU-tukien hallinnossa tehtävien eriyttämisestä siten, että yksi työntekijä ei voi tehdä samalle tukihakijalle kuin yhdenlaisen toimenpiteen. Eriyttäminen toteutetaan seuraavissa toimenpiteissä: hakemusten tallennus, tallennuksen tarkastus, sitoumuspäätökset ja sitoumusmuutokset, maksupäätös ja takaisinperinnän suorittaminen.

Kuusamon kaupunki maaseutupalveluiden yhteistoiminta-alueen vastuukuntana vastaa sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta. Sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta vastuuyksiköllä on voimassa hallinto- ja valvontajärjestelmän kuvaus yhteistoiminta-alueen viljelijätukihallinnon osalta ruokavirastolle. Vastuukunta antaa vuosittain vakuutuksen ruokavirastolle maksajavirastotehtävien hoitamisesta maksajavirastosääntöjen edellyttämällä tavalla.

Lomitusasiat

Hallinto

Maatalousyrittäjien lomituspalvelulain (1231/1996) perusteella lomitustoiminnan toimeenpanosta on vastannut Maatalousyrittäjien eläkelaitos (Mela) 1.1.2000 alkaen. Vuonna 2003 Mela teki päätöksen, että Kuusamo, Posio ja Taivalkoski muodostavat 1.1.2004 alkaen yhden paikallisyksikön, jossa hallintokuntana on Posio. Toiminta alkoi Melan tekemän päätöksen mukaisesti Posion kunnan toimintana 1.1.2004, jolloin maatalouslomittajat siirtyivät ns. vanhoina työntekijöinä Posion kunnan palvelukseen. Kertomusvuonna Taivalkoskella kävi Posion kunnan johtava lomittaja sovittuina toimistopäivinä.

Maatalouslomitus

Maatalousyrittäjien vuosilomaa käytti kertomusvuonna 42 maatalousyrittäjää (vuonna 2019 46 maatalousyrittäjää). Vuosilomapäiviä lomitettiin yhteensä 1.095 päivää (vuonna 2019 yhteensä 1.119 päivää).

Maatalousyrittäjien sijaisapua kertomusvuonna käytti 17 yrittäjää (vuonna 2019 23 yrittäjää). Sijaisapua lomitettiin yhteensä 524 päivää (vuonna 2019 yhteensä 1.684 päivää).

Kunnan tukemaa maksullista ns. 120 tunnin lomitusta käytti 32 yrittäjää (vuonna 2019 37 yrittäjää). Maksullista 120 tunnin lomitusta lomitettiin yhteensä 330 päivää (vuonna 2019 yhteensä 333 päivää). Kunnan maksama tuki oli yhteensä 9.074,00 euroa. Täysin maksullista lomitusta kertomusvuonna käytti kaksi yrittäjää, yhteensä noin 17 tuntia (vuonna 2019 tätä lomitusta ei käytetty ollenkaan).

Asiointiliikenne

Kunta järjesti kutsutaksimuotoista asiointiliikennettä seuraaviin suuntiin: Vaarakylä, Rintelä, Parviainen, Jurmu, Loukusa, Kosto, Inget, Metsäkylä sekä Pisto. Kuljetusten yhteyteen järjestettiin lisäksi sosiaalitoimen kuljetuksia.

Muu toiminta

Kertomusvuonna maksettiin vapaaehtoisia avustuksia (muut avustukset kuin suhdetoimintana myönnetty avustukset) seuraavasti:

- Taivalkosken 4H-yhdistys: neuvojan palkkaukseen 18.000 euroa (vuonna 2019 16.000 euroa) ja koululaisten kesätyöllistämiseen 16.500 euroa (vuonna 2019 16.400 euroa). Viimeksi mainitun avustuksen avulla 4H-yhdistys työllisti 47 nuorta kahden tai useamman viikon pituisiin työsuhteisiin.
- Kylätoimikunnat/Kyläseurat: toiminta-avustuksia yhteensä 7.000 euroa.
- Kiinteistö Oy Siikataival: seurakunnalta vuokratun tontin vuokraan 600 euroa.

Kertomusvuonna maksettiin jäsenmaksuja seuraavasti:

- Pohjois-Pohjanmaan liitto 28.157 euroa
- Suomen Kuntaliitto 12.305 euroa
- Oulun Kauppakamari ry 500 euroa
- Rajaseutu ry 100 euroa
- Pohjois-Pohjanmaan kylät ry 200 euroa

Talous- ja velkaneuvonta

Talous- ja velkaneuvonta siirtyi lainmuutoksen myötä yleisten oikeusaputoimistojen hoidettavaksi 1.1.2019 alkaen.

Matkailu

Matkailuneuvonta hoidettiin kunnan ja Naturpolis Oy:n välisellä yhteistyöllä. Taivalkosken kunnan matkailukoordinaattorin työosuus oli 30 %.

Yhteistyötoiminta

Työnantajan ja henkilöstön välinen yhteistoiminta perustuu Taivalkosken kunnassa kuntien yhteistoimintalakiin (449/2007) sekä Taivalkosken kunnan ja työntekijäjärjestöjen välillä 29.5.1998 allekirjoitettuun yhteistoimintasopimukseen. Yhteistoimintasopimus jätettiin kunnanhallituksen päätöksellä voimaan yhteistoimintalain voimaan tullessa 1.9.2007 siltä osin kuin se ei ole ristiriidassa lain kanssa.

Yhteistoimintajärjestelmä käsittää

- työyhteisötasoisesta yhteistoiminnasta, joka käsittää toimialoilla toimintayksiköissä päivittäin tapahtuvan vuorovaikutuksen
- toimialan yhteistoiminnasta (toimialakohtainen yhteistoimintaryhmä)
- koko kunnan organisaation kattavasta yhteistoiminnasta (kunnan työyhteisötoimikunta).

Jäseninä työyhteisötoimikunnassa ovat yhteistoimintasopimuksen mukaan kunnanhallituksen määräämä edustaja, kunnanjohtaja, toimialajohtajat, työsuojelupäällikkö, työsuojeluvaltuutettu sekä ammattijärjestöjen valitsevat edustajat 7 henkilöä. Jäsenistä puheenjohtajana kertomusvuonna toimi Ulla Majava.

Toimikunta kokoontui kolme (3) kertaa ja käsitteli 22 asiaa. Lausuntoja kertomusvuonna annettiin seuraavista asioista:

- toimenpiteistä koronaviruspandemian aikana
- Taivalkosken kunnan etätyöohje ja etätyösopimus
- Taivalkosken kunnan perehdyttämissuunnitelma.

Toiminta

- Ammattiyhdistysten luottamusmiehet/puheenjohtajat osallistuivat vuoden 2020 aikana erilaisiin koulutustilaisuuksiin aktiivisesti. Työyhteisötoimikunta maksoi koulutuskustannuksia voimassa olevan koulutussopimuksen edellyttämällä tavalla.

Virkistystoiminta

Kunnan työntekijöiden kuntoliikuntaa tuettiin osallistumalla työyhteisötoimikunnan määrärahasta työntekijöiden ostamien kuntosalilippujen ja uimahallimaksujen kustannuksiin siten, että työnantaja maksoi 2/3 lipun hinnasta ja omavastuuksi jäi 1/3. Perinteisen jouluruokailun sijasta kertomusvuonna muistettiin henkilöstöä suklaarasioilla koronapandemian estettyä ruokailun järjestämisen turvallisesti.

Tavoite 2021	Tavoite 2020	Mittari/arviointi
Hyvät kuntapalvelut	Palvelutarjonta näkyvillä verkkosivuilla ja ajantasaisuus Verkkosivujen uudistus	Toteutunut
Hyvinvointikertomuksen mukainen toiminta	Määriteltyjen tavoitteiden ja toimenpiteiden päivittäminen	Toteutunut
Osaava, motivoitunut ja muutoskykyinen henkilöstö	Onnistuneet rekrytoinnit	Toteutunut
Etätyön kehittäminen	Toimivan laajakaistan aktivointi eri osa-alueilla	Toteutunut osittain

Talouden toteutuminen

Kunnanhallituksen alaisten toimintayksiköiden toteuma alitti talousarviossa suunnitellut menot. Ulkoisia toimintamenoja toteutui 2,4 milj. euroa, joka on samaa tasoa kuin edellisenä vuonna. Suurimpia menoeriä, joissa alitusta tuli olivat toimistopalvelut, IT-palvelut, yhteistoimintaosuudet ja henkilöstökulut. Henkilöstön osalta suunnitellut rekrytoinnit jäivät toteutumatta. Toimisto- ja IT-palveluiden osalta menot jäivät alhaisemmaksi, koska vanhojen taloushallintojärjestelmien tietojen siirto toteutui osittain ja toimistopalveluiden ostot jäivät arvioitua alhaisemmaksi. Näin ollen valtuustoon nähden sitova toimintakate alittui.

		Talousarvio	Toteutuma	Jäljellä	TOT%	TOT vrt
ulkoinen		+muutokset	kuluva vuosi			edv %
LT40	Kunnanhallitus					
*	Tulot	85 080,00	1 541,86	83 538,14	1,80	1,72
*	Menot	-3 575 080,00	-2 411 636,57	-1 163 443,43	67,50	95,75
**	Netto	-3 490 000,00	-2 410 094,71	-1 079 905,29	69,10	99,22

2.6. Sosiaali- ja terveyslautakunta

Toiminnan sisältö ja painoalueet

Sosiaali- ja terveystoimen tehtävänä on ylläpitää ja edistää yksilöiden, perheiden ja yhteisöjen kokonaisvaltaista hyvinvointia sekä turvallisuutta ja toimintakykyä. Sosiaali- ja terveystoimen tehtävänä on myös vaikuttaa suotuisten elin- ja kasvuolojen kehittymiseen sekä kannustaa yksilöitä ja yhteisöjä ottamaan vastuuta omasta hyvinvoinnista.

Sosiaali- ja terveystoimen toimiala jakaantuu neljään toimintayksikköön:

Hallinto- ja erityispalvelut (hallinto)

Lääkäripalvelut (lääkäripalvelut, erikoissairaanhoidon ja suunterveydenhuolto)

Terveystoimen palvelut (avopalvelut, laitospalvelut sekä asumis- ja kotipalvelut)

Sosiaalipalvelut (sosiaalityö ja kehitysvammaisuus)

Maaliskuulla Suomeen laajemmin levinnyt koronavirus Covid-19 toi muutoksia sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksiköille. Varautumissuunnitelmassa on varauduttu mahdollisten koronapotilaiden hoidon järjestämiseen, henkilöstön käyttöön ja suojavarusteiden riittävyyden turvaamiseen. Korona-aika on ollut toiminnallista ja taloudellista muutosta. Korona on vaikuttanut kaikkien työhön jollain tavalla. Ohjeistukset ovat vaatineet sopeutumista ja uusien toimintaohjeiden omaksumista kaikilta. Tilanne, jonka kestosta ei ole tietoa, tuo epävarmuuden tunnetta ja kuluttaa henkisiä voimavaroja.

Toiminnalliset tavoitteet ja niiden toteutuminen

Hallituksen esitys sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen uudistuksesta annettiin eduskunnan käsittelyyn 8. joulukuuta 2020. Eduskunta on käynyt lähetekeskustelun sote-lakipaketista. Sosiaali- ja terveysvaliokunnan tavoitteena on tehdä mietintö sote-uudistuksesta kesäkuuhun 2021 mennessä. Hyvinvointialueiden toiminnan käynnistäisi väliaikainen valmistelu heti esityksessä ehdotetun lainsäädännön tultua voimaan. Lait tulisivat voimaan porrastetusti vuosien 2021 ja 2023 aikana.

PopSote -hanke aloitti toimintansa loppuvuodesta 2020. Hanketta hallinnoi Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiiri. Hallinnollisesti PopSote -hanke sijoittuu sairaanhoitopiirissä yhtymähallinnon kehitys- ja viestintävastuualueelle. Hankkeet jakautuvat sote-keskusohjelmaan ja rakennehankkeeseen. PopSote -hankekokonaisuudet jakautuvat puolestaan seuraavasti: Lapset, nuoret ja perheet, mielen- ja päihdepalvelut, ikäihmisten palvelut, hoitotakuu, sote-palvelustrategia ja tietojohdantaminen Hyte ja sote-ICT digipalvelut ja TKIO.

Toiminnan muu toteutuminen

Toimialan henkilöstö oli 31.12.2020 yhteensä 182 henkilötyövuotta, joista 122 oli vakinaisia ja määräaikaisia 60. Henkilöstömäärä on 3 henkilötyövuotta enemmän kuin edellisenä vuotena vastaavana aikana. Vakinaisten määrä on lisääntynyt 6 työntekijällä ja määräaikaisten vähentynyt 3 henkilötyövuodella. Sairauspoissaoloja oli 3.894 päivää, joka on 856 päivää enemmän kuin edellisenä vuotena. Työtapaturmien määrä lisääntyi 111 päivää, ollen yhteensä 122 päivää.

Vakinaisten henkilöiden määrän kasvua selittää asteittaan voimaantulevaan vanhuspalvelulakiin varautuminen. Kotihoidon ja asumispalveluiden henkilöstöresurssia on vahvistettu kolmen lähihoitajan ja kolmen hoiva-avustajan oppisopimuskoulutuksella, jolloin päästään vanhuspalvelulain mukaiseen 0,7 työntekijän mitoitusasteeseen.

Toimintavuonna henkilöstön rekrytointi on osoittautunut haastavammaksi aikaisempiin vuosiin verrattuna. Tämä näkyi jo vähäisenä hakijamääränä vuosilomien aikaan. Lisähaasteena ovat olleet myös äkilliset poissaolotilanteet. Koronaohjeistukset ovat tiukentaneet henkilöstön lupaa töihin tulemisesta, terveenä tullaan töihin. Pienissäkin flunssan oireissa on syntynyt poissaoloja ja aina ei ole saatu ulkopuolista sijaista työvuoroon. Näissä tilanteissa on jouduttu kutsumaan työntekijä vapaalta tai on syntynyt perättäisiä työvuoroja. Näissä tapauksissa on toimittu hälytysrahasopimuksen mukaisesti ja työntekijät ovat olleet joustavia. Uuden työaikalain tuomia muutoksia on pyritty noudattamaan parhaalla mahdollisella tavalla. Ergonomisesti suunnitellut vuorot, illasta vapaalle ja vapaalta aamuvuoroon ei ole saanut hyvää vastaanottoa.

Pihlajan henkilöstöllä oli kehittämisiltapäivät, jotka toteutuivat työpaja tyyppisesti pienryhmissä. Kehittämispäivien teemoina oli työhyvinvointi, ”yhdessä kohti toimivampaa tiimiä”. Geronomi- ja YAMK-opiskelijan opinnäytetyöhön liittyi työyhteisöä osallistavat tehtävät, joita hyödynnettiin näinä päivinä. Kotihoidon sairaanhoitajien rooleja ja tehtäväkuvia on tarkasteltu ulkopuolisen työnohjaajan asiantuntemuksella. Koronasta johtuen koulutustarjonta ja osallistuminen on ollut normaalia vähäisempää. Ensijaisesti koulutukset ovat toteutuneet Teamsin kautta. Saattohoidon koulutukset toteutuivat ennen koronaa ja osa henkilöstöstä ehti käydä järjestetyt hätäensiapukoulutukset. Pihlajan ja Katajan sekä kotihoidon työntekijät ovat käyneet RAI-koulutukset.

Työterveystarkastukset on toteutuneet suunnitellusti kotihoidon työntekijöille. Riskien kartoitusta ja arviointia on päivitetty.

Korona-aika haastoi maaliskuusta alkaen poikkeuksellisella tavalla kaikkia työntekijöitä, asiakkaita ja etenkin asumispalveluyksikön asukkaita. Tilanteeseen pyrittiin vastaamaan tiiviillä tiedottamisella, tiedottamista ohjasivat STM, THL ja Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiiri sekä kunnan tartuntatautiviranomaiset ja johto. Taivalkoskella tartuntamäärät olivat pieniä ja altistuneiden jäljittäminen onnistui hyvin. Koronaan liittyvät lyhyet sairauspoissaolot haastoivat työyksiköjä jonkin verran, mutta vuosilomat ja pankkivapaat on pystytty pitämään suunnitellusti.

Etälähetyksenä toteutettavia erityisalojen, infektioiden torjunta ja muita alueellisia koulutuksia on hyödynnetty. Kirjaamiseen liittyvää koulutusta on toteutettu vuodeosaston henkilökunnalle. RAI-koulutusta on järjestetty vuodeosaston, kotihoidon, Katajan ja Pihlajan työntekijöille. Työnantaja on tukenut täydennyskoulutusta ja omaehtoista ammatillista koulutusta 5 palkallista koulutuspäivää/vuosi.

Kehityskeskusteluita on käyty yksilökeskusteluina vuodeosaston, kotihoidon, Katajan ja Pihlajan henkilöstön kanssa. Muissa yksiköissä yksilökeskustelut jatkuvat vuonna 2020. Lääketenttejä on suoritettu Omavalvontasuunnitelmien ja lääkesuunnitelmien päivitykset tapahtuvat vuosittain sekä tarpeen mukaan.

Tehtävänkuvia tarkistetaan ja päivitetään tarvittaessa sekä yksilökeskustelun yhteydessä. Tehtävänkuvat päivitetään tehtävänimikkeiden mukaisesti perustehtävien osalta yhdenmukaisiksi. Työnkuvaan on eritelty erityisosaaminen ja erityisvastuut. Koulutuskortit on otettu osaltaan käyttöön ja niitä päivitetään koulutusten toteutuessa. Kaikissa yksiköissä toteutuu tiimipalaverit 3 – 4 viikon välein.

Uusi työaikalaki tuli käyttöön vuoden 2020 alussa. Laki velvoittaa työnantajaa noudattamaan 11 tunnin lepoaikaa. Tämä on jossain määrin haastanut työn suunnittelua sekä jakanut henkilöstön mielteitä asiasta.

Työnohjaukseen on ollut mahdollisuus ja työnohjukset ovat toteutuneet koko vuoden ajan työntekijöille, jotka ovat kokeneet sitä tarvitsevansa. Työsuunnitteluun on kiinnitetty huomiota ottamalla huomioon ergonomiset työvuorot työntekijän toivomuksen mukaan. Henkilöstö koee työaikapankin käytön positiivisena ja kokevat sen tuovan mahdollisuuden työ- ja vapaa-ajan parempaan suunnitteluun. Työaikapankin käyttö vaatii sijaisjärjestelyjä työtehtäviin ja tämä osaltaan tuo paineita työsuunnitteluun. Taloudellisesta näkökulmasta työaikapankin vaikutuksia on haastava mitata.

Varhaisen tuen mallia on käytetty työhön paluun tukemiseksi yhteistyössä työterveyshuollon kanssa. Osittaista työaikaa on vuoden aikana kokeiltu eri pituisina jaksoina. Osittaisella työajalla on tuettu työssä jaksamista, sairausloman jälkeistä työhön paluuta tai perhe- ja työelämän yhteensovittamista. Esimiehen ja työterveyshoitajan tapaamiset ovat toteutuneet ja suunniteltu seuranta jatkuu puolen vuoden välein.

Koronasta johtuen henkilöstön vuosittaisia yhteisiä virkistyspäiviä ja henkilöstöpalavereita ei ole pystytty järjestämään. Virkistyspäivät on pidetty syksyllä omien työyhteisöjen kesken koronatilanteen ollessa rauhallisempi. Pitkittyneestä koronatilanteesta henkilöstölle on järjestetty Teamsin välityksellä työhyvinvointiluento. Työyksiköitä on pyritty muistamaan arjessa erilaisin keinoin. Lakisääteiset työterveyshuollon määräaikaistarkastukset ovat toteutuneet. Työntekijöitä on ollut työkykyä ylläpitävissä ja tukevissa Kiila-kuntoutuksissa ym. vastaavissa kuntoutuksissa.

Potilasturvallisuutta seurataan HaiPro -järjestelmän avulla. Seurannan avulla kartoitetaan tapahtumat, jotka aiheuttavat tai voivat aiheuttaa haittaa potilaalle tai henkilöstön työturvallisuudelle. HaiPro-ilmoitukset ovat olleet lääkehoitoon, tiedon kulkuun, potilaan karkailuun, kaatumiseen ja hoitohenkilöstön pistotapaturmiin liittyviä. Kyseiset tapahtumat on käsitelty ja tarvittavat toimenpiteet on huomioitu. Saapuneet asiakaspalautteet ja muut yhteydenotot on käsitelty säädettyjen määräaikojen puitteissa.

Sosiaalitoimistossa on syksyn aikana työstetty palvelutehtäväuudistusta ja Kanta-liittymistä yhteistyössä Tiedon ja LapIT:n kanssa. Kanta-liittymisen käyttöönottokoe on 9.2.2021.

Sosiaalihuollon asiakkuus oli 31.12.2020 61 lapsella (31.12.2019 56). Sosiaalihuoltolain mukaista perhetyötä on tehty 65 lapsen perheisiin ja tukiperhe/tukihenkilötoimintaa on sosiaalihuoltolain nojalla järjestetty 12 lapselle. Lastensuojeluilmoituksia on tullut vuoden aikana 48 kpl (vuonna 2019 63) sekä muulla tavoin tietoon tulleita lastensuojeluasioita 1 kpl, yhteensä 31 lapsesta (vuonna 2019 48 lapsesta). Lastensuojelun avohuollon asiakkaina oli 31.12.2020 18 (vuonna 2019 21 lasta). Perhetyötä on saanut 14 lastensuojelun tuen piirissä olevaa lasta. Huostassa oli 31.12.2020 kolme lasta, kaikki perhehoitoon sijoitettuina. Jälkihuollossa oli 31.12.2020 10 lasta/nuorta (vuonna 2019 10 lasta/nuorta), yksi lapsi on jälkihuollon tukitoimena perhehoitoon sijoitettuna. Tukiperhetoimintaa järjestettiin kymmenelle lastensuojelun asiakkaalle. Vuoden aikana käytettiin lastensuojelun tukitoimina myös perhekuntoutusta ja avohuollon sijoitusta.

Asiakasmäärissä ei ole tapahtunut suuria muutoksia. Palvelutarpeen arvioinneissa on pääsääntöisesti myös korona-aikana pystytty noudattamaan lakisääteisiä määräaikoja. Perhetyön resurssi on ollut riittävä. Lastensuojeluun ja sosiaalihuoltolain mukaisiin palveluihin varatut määrärahat ovat olleet riittävät.

Tolokun tuvalla työtoiminnan ohjaajan kanssa on työskennellyt osa-aikainen ohjaaja, joka on mahdollistanut monipuolisemman toiminnan tuvalla. Asiakkaat ovat joko kuntouttavassa työtoiminnassa tai sosiaalihuoltolain mukaisessa päivätoiminnassa olevia. Tolokun tuvan toiminta tukee erittäin hyvin myös päivätoiminnan asiakkaiden tavoitteita. He sitoutuvat toimintaan hyvin ja sillä on selvästi myönteinen vaikutus heidän elämäänsä. Kuntouttavan työtoiminnan asiakkaiden sijoittuminen muihin Taivalkosken kunnan yksiköihin on aina ollut haastavaa ja pandemiatilanne hankaloittaa sitä entisestään. Asiakkaan kuntouttavan työtoiminnan polun eteneminen työelämään esimerkiksi työkokeilun tai palkkatuen avulla ei juurikaan toteudu.

Kuntouttavassa työtoiminnassa on 1.1. – 31.12.2020 ollut yhteensä 25 henkilöä ja toteutuneita työpäiviä on 1.040 (vuonna 2019 1.734 päivää). Kuntouttavaa työtoimintaa on toteutettu Tolokun tuvalla, nuorten työpaja Savotassa, 4H-yhdistyksessä, Taivalkosken Kuohulla ja alakoululla. Aktivointisuunnitelmia on tehty 87 kpl (vuonna 2019 104 kpl). Sosiaalihuoltolain mukaisessa päivätoiminnassa on ollut 12 henkilöä.

Toimeentulotukiasiakkaana on ollut 52 kotitaloutta. Päätöksiä toimeentulotuesta on tehty 139 kpl, joista myönteisiä 118 kpl. Asiakkaiden ja päätösten määrä on vähentynyt edelliseen vuoteen verrattuna. Sosiaaliohjaaja avustaa asiakkaita myös perustoimeentulotuen hakemusten teossa Kelalle.

Erityisryhmien (kehitysvammaiset, mielenterveyskuntoutujat ja päihdekuntoutujat) tukiasumisen palvelusta on vastannut kesästä alkaen kokoaikaisesti tukiasumisen ohjaaja ja tämä järjestely on lisännyt ohjauksen johdonmukaisuutta. Tukiasumisen asiakkaita oli 31.12.2020 18. Tukiasumisen lisäksi on aloitettu viikoittainen erityisryhmien päivätoiminta, josta vastaavat tukiasumisen ohjaaja ja kuntouttavan työtoiminnan ohjaaja. Päivätoimintaan on osallistunut keskimäärin 10 asiakasta.

Ryhmäkoti Tuikussa oli 31.12.2020 yhdeksän vakituista asiakasta ja tilapäispaikkoja käytti 16 kotona asuvaa asiakasta. Kolme kehitysvammaista asiakasta asuu yksityisen palveluntuottajan järjestämässä palveluasumisessa ja kaksi asiakasta oli vuoden lopussa perhehoidossa. Tukiperhetoimintaa on järjestetty kehitysvammaisille lapsille. Kehitysvammaisten asiakkaiden toimintakyvyn heikkenemisen ja ikääntymisen vuoksi asumispalveluja tullaan tarvitsemaan lisää.

Toimintapiste Töpinässä oli vuoden aikana 15 asiakasta. Toiminta on monipuolista ja asiakkaille on suunniteltu yksilölliset viikko-ohjelmat. Muutama asiakas käy Töpinän ulkopuolella avotyössä. Työkeskuksessa on ollut 30 asiakasta 1 – 5 päivänä viikossa. Avotyötoiminnassa on aiemmin ollut mukana lähes puolet asiakkaista, mutta koronapandemian vuoksi on avotyönä tehty vain ulkotöitä. Töpinän terassi valmistui viime kesänä.

Palvelukoti Sinikello siirtyi alkuvuodesta sosiaalipalveluiden alle. Siellä oli 31.12.2020 seitsemän vakituista asiakasta. Palvelukodissa järjestetään myös mielenterveyskuntoutujien intervallijaksoja ja päivätoimintaa, näitä asiakkaita oli viisi. Sinikellon sauna- ja pesutiloissa saatiin remontti valmiiksi ennen joulua.

Koronapandemian vaikutukset yleisesti sosiaalipalveluissa: Sosiaalitoimistossa asiointeja on keväällä aikana mahdollisuuksien mukaan vältetty ja suosittu puhelimitse tai sähköisesti tapahtuvaa asiointia. Joitakin palvelutarpeen arviointeja on yhteisellä sopimuksella asiakkaiden kanssa siirretty myöhäisempään ajankohtaan. Myös perhetyössä koronan alkuvaiheessa oltiin varovaisempia ja kuulosteltiin perheiden tilanteita. Perhetyönkerhot ja leirit olivat tauolla. Toukokuussa toiminta on sosiaalityön ja perhetyön osalta palautunut lähes ennalleen.

Tolokun tupa, päivätoiminta Töpinä ja työkeskus olivat suljettuina 18.3.2020 – 31.5.2020 välisen ajan. Kyseisenä aikana asiakkaisiin pidettiin säännöllisesti yhteyttä ja tarkistettiin vaihtoehtoisen tuen/palvelun tarvetta. Suljetuissa palveluissa työskentelevä henkilöstö piti pankkivapaita/vuosi-loomia/säästövapaita tai siirtyi työskentelemään muuhun sosiaali- tai terveystoimen yksikköön sulun ajaksi.

Tolokun tuvan, Töpinän ja työkeskuksen toiminnot käynnistettiin uudelleen kesäkuun alussa annetut toimintaohjeet huomioiden. Korona-tilanteen vuoksi osa asiakkaista on jäänyt toistaiseksi toimintayksiköiden palveluista pois, esimerkiksi Tolokun tuvan päivätoiminnan ryhmä on ollut tauolla keväästä asti. Ryhmäkoti Tuikun asiakkaat eivät ole osallistuneet päivä/työtoimintoihin koronatilanteen vuoksi, heille on järjestetty viriketoimintaa asumisyksikössä. Ryhmäkoti Tuikun tilapäispaikoille ei kevään koronatilanteen aikana otettu asiakkaita. Tilapäishoito avattiin uudelleen kesällä ja tilapäishoidossa on ollut yksi asiakas kerrallaan. Sinikellon asiakkaille tärkeät käynnit kirjastossa, kahviloissa jne. ovat olleet tauolla eivätkä he ole myöskään osallistuneet päivätoimintaryhmään. Työkeskuksen ja päivätoiminnan palvelut aloitettiin edellisvuosia aikaisemmin kesälomien jälkeen jo elokuun alussa. Avotyötoimintoja on vähennetty koronatilanteen vuoksi.

Sosiaalipalveluissa on tullut esille lapsiperheiden vanhempien ja vammaisten henkilöiden läheisten väsyminen pandemian aiheuttamiin rajoituksiin ja palveluiden supistamiseen.

Arviointikohteet/tunnusluvut

Tavoite 2021	Tavoite 2020	Mittari/arviointi
Ennalta ehkäisevät kuntapalvelut	Ikäneuvolatoiminnan juurruttaminen rakenteisiin	Asiakaskontaktit/vuosi 29/vuosi
Osaava, motivoitunut ja muutoskykyinen henkilöstö	Varmistetaan tehtävänkuvan mukainen osaaminen ja mahdollistetaan ammattitaidon ylläpitäminen	Koulutuspäivien määrä 190. Katajan sairaanhoitajien roolien ja tehtäväkuvien päivitykset. Koulutuskortit 80 % henkilöstöstä. Opinnäytetöihin liittyvät kehittämistehtävät. Ryhmäkehityskeskustelut 5 ryhmälle. Yksilökehityskeskustelut 36 hlö. Osallistavat ikäihmisten palvelustrategian työpajat koko henkilöstölle.
Palveluita tuotetaan useilla eri tavoilla	Perhehoidon ja palvelusetelin kehittäminen yhtenä palvelumuotona	Ikäihmisten perhehoitajia ei ole. Omaishoidon toimeksiantosopimuksia 27, kotona ja hoitajan luona tapahtuva sijaishoito 13. Tulosidonnaisia tukipalveluseteleitä yht. 56 kpl, joista säännöllisiä 43 kpl ja tilapäisiä 13 kpl. Omaishoidon palvelusetelin on valinnut lakisääteisten vapaapäivien sijasta 41 hoitajaa. Tämän setelin piirissä mukaan lukien puolisot ja muut hoidettavat taloudessa yhteensä 85. Kotihoidon palveluseteli käyttöön 7/2020, 8 asiakasta.

Poliklinikan ja vastaanoton toiminnassa hoitotakuu on toteutunut tämän hetkisten tavoitteiden mukaisesti. Hoidon tarpeen arviointi on tehty joko välittömästi tai varatulla hoitajan vastaanottoajalla. Hoitajan vastaanotolle on asiakas päässyt 1 – 2 vuorokauden kuluttua. T3 taso eli ei-kiireellinen vastaanottoaika lääkäreille on toteutunut 1 – 3 viikon sisällä ja kiireellisille potilaille toteutuu välitön hoito. Ei-kiireelliselle vastaanotolle asiantuntijahoitajille jonoa on eniten diabetes- ja uniapneahoitajille.

Henkilöstöresurssit ovat poliklinikalla olleet hyvät, lääkäreitä on ollut viisi. Huhtikuussa valittiin lääkäri avoinna olleeseen neljänteen lääkärin virkaan. Omahoitajavastaanottopäivät toimivat maanantaista perjantaihin toukokuun loppuun saakka. Huhtikuun aikana diabeteshoitajalle lisättiin vastaanottopäiviä kahdesta neljään. Kiirevastaanotto toimii normaalisti lauantaisin kello 9 – 17.00 ja sunnuntaisin kello 10 – 17.00. Kesän ajan viikonlopun kiirevastaanotto on ollut kiinni, toiminnasta on vastannut Kuusamo.

Maaliskuun puolivälistä alkaen koronavirus aiheutti poikkeustoimia myös poliklinikalla. Riskiryhmiin kuuluvien potilaiden kontakteja vähennettiin siten, että kiireettömiä aikoja hoitajille ja lääkäreille hoidettiin puhelimitse. Koronatestien tekeminen aiheutti lisäjärjestelyitä normaaliin toimintaan. Samalla myös potilasmäärät vähenivät poliklinikalla, hoitajien vuosilomat ja ns. pankkipäiviä voitiin pitää. Kesän aikana potilasmäärät kasvoivat koronarajoitusten purkautumisen myötä ja normaaliin toimintaan pystyttiin palaamaan myös riskiryhmiin kuuluvien potilaiden kiireettömässä hoidossa. Elokuun aikana koronatestien määrä lisääntyi moninkertaisesti uusien ohjeistusten ja pandemian uuden aallon myötä. Testien ottaminen sitoo henkilökuntaa ja tämä edellyttää hyvää töiden suunnittelua.

Kuntoutuksen toiminta eteni pääpiirteittäin suunnitellusti, pois lukien koronaepidemian tuomat muutokset. Epidemian vuoksi maaliskuulla asetettujen rajoitteiden takia fysioterapia-asiakkaiden lukumäärä väheni hetkellisesti. Epidemiarajoitusten alussa tehtiin vain täysin välttämätön terapia ja ryhmätoiminta keskeytettiin. Myöhemmin riskiryhmään kuuluvien toimintakyvyn kannalta välttämätöntä fysioterapiaa jatkettiin. Kesällä epidemiarajoituksia höllennettiin ja fysioterapian toiminta oli lähes normaalia. Syyskuusta alkaen ryhmätoimintaakin voitiin toteuttaa osittain.

Maaliskuulla otettiin käyttöön uusi Effector -ohjelma (apuvälineet ja lääkinnällisen kuntoutuksen maksusitoumukset) vaikka ohjelman käyttöönottokoulutus lykkääntyi korona-virusepidemian vuoksi eikä käyttöönottokoulutusta ole edelleenkaan pidetty.

Veteraanien kotona asumista tukevien palvelujen tarpeen arviot toteutuivat marraskuussa osin kotikäynteinä, osin puhelimen välityksellä koronavirusepidemian vuoksi. Kesästä alkaen veteraanit saivat valita kotihoidon palveluntuottajaksi joko Taivalkosken kunnan tai yksityisen palveluntuottajan; kymmenisen veteraania valitsi yksityisen palveluntuottajan. Vuoden 2020 lopussa veteraanipalveluja sai yhteensä 23 veteraania myös tuetun asumisen veteraanit.

Mielenterveyspalveluita tarvitsevien asiakkaiden määrä on lisääntynyt. Monipuolinen terapeuttinen osaaminen mielenterveystyössä on tärkeää. Päihdekuntoutukseen liittyviä infotilaisuuksia koettiin tärkeinä ja vertaistukea antavana. Aikuispuolen psykiatrille asiakkaat ohjautuvat psykiatrisen sairaanhoitajan kautta, lastenpsykiatrille joko psykologin tai kouluterveydenhoitajan kautta. Ennen psykiatrin vastaanottoa asiakkaalle tehdään tilannearvio hoidon tarpeesta. Arvio sisältää haastattelun lisäksi erilaisia psykiatrisia mittareita ja testauksia. Koronapandemian tuomien ohjeistusten ja rajoitusten vuoksi osa asiakkaiden käyntiajoista toteutettiin etäyhteyden avulla. Psykiatrisen sairaanhoitaja ja etsivä nuorisotyöntekijä pilotoivat syksyn 2020 aikana nuorille suunnatun hyvinvointiryhmän. Ryhmä kokoontui kuusi kertaa peräkkäisinä viikkoina 1 ½ tuntia kerrallaan.

Lisäkoulutuksen myötä tuli mahdolliseksi aloittaa mielenterveystoimiston puolella NADA – viiden pisteen korva-akupunktiot. Korva-akupunktioita käytetään tupakan, alkoholin ja huumeiden vieroitustuloireiden helpottamiseen ja sitä voidaan antaa kaikissa vieroituksen vaiheissa. Lisäksi psykiatriassa sairaanhoitajalla on rentoutusvalmentajan pätevyys, toimintaa on toteutettu yksilökäynneillä sekä ryhmissä.

Ryhmätoiminta on jatkunut koronarajoitusten sallimalla tavalla. DKT-ryhmä aloitti kokoontumiset helmikuun alussa. Koronapandemian tuomien rajoitusten vuoksi ryhmätoiminta oli tauolla maaliskuusta kesäkuun alkuun saakka, jonka jälkeen ryhmän toiminta käynnistyi uudestaan. Kokoontumisia oli vuoden aikana yhteensä 52 kertaa, ryhmäläisten käyntejä oli yhteensä 285.

Taivalkoskella on yksi terveyskeskuspsykologi, joten siltä osin asiakasohjaus on helppoa. Tavoitteena on ollut, että psykologin asiakkaaksi ensisijaisesti tulisi lapset, nuoret ja vanhemmat. Lisäksi kipupsykologisille käynneille ohjataan aikuisasiakkaita. Terveyskeskuspsykologi tekee myös aikuisten psykologiset tutkimukset läheteiden pohjalta. Psykologille asiakkaat ohjautuvat yleensä opettajien, neuvolan henkilökunnan, sosiaalityöntekijöiden tai varhaiskasvatustyön kautta. Myös asiakasryhmään kuuluvat henkilöt voivat itse varata aikaa. Psykologin työ on etupäässä tutkimusten tekemistä ja psykoterapiaa sekä verkostotyötä. Neuvolan perhetyöntekijä ja sosiaalityöntekijät ovat arvokkaita työkuumpaneita kuten myös oppilas- ja opiskelijahuollon väki.

Neuvolan perhetyöntekijän rooli työparina on korostunut entisestään sekä perheiden kanssa työskennellessä että tunnetaitoryhmien kautta. Vuodelle 2020 oli merkittävää etäkouluaikaa, joka lisäsi huomattavasti jakoa koulutyössä hyvin ja huonosti pärjääviin lapsiin ja perheisiin. Perhetyöntekijä kävi useassa perheessä apuna. Tätä työtä tehtiin yhdessä vanhempien, opettajan, perhetyöntekijän ja psykologin kanssa. Haastavassa elämäntilanteessa olevat perheet pyritään aina hoitamaan yhteistyössä. Myös opettaja on yllättävän usein ollut psykologin työpari.

Vuosi 2020 tulee jäämään historiaan ensimmäisenä koronavuotena. Lasten ja nuorten osalta se tarkoitti keväällä etäkoulua ja syksyllä varotoimin järjestettyä opetusta. Psykologin työssä ei laadullisesti muuttunut mikään, sillä THL:n ohjeen mukaan neuvolatyö ja oppilas- ja opiskelijahuoltotyö jatkuvat ennallaan niin pitkään kuin mahdollista. Koska Taivalkoskella koronan suhteen tilanne on ollut hyvä, ei käytännössä muutoksia ole tullut muutoin kuin niin, että kouluneuvottelut ja oppilashuoltotyöryhmät on pidetty valtaosin Teamsin kautta.

Erityisesti etäkouluaika keväällä 2020 nosti esiin erilaisia pulmia. Vaikka eletään tietoteknisesti vahvalla ja toimivalla etäyhteysalueella, kotien valmius etäkouluun vaihteli. Erityistä huolta psykologisesti herätti erityisen tuen oppilaat, joilla monella vahva tuki loppui, kun kouluun ei enää päässyt. Korona herätti myös pelkoa. Koronan aiheuttamat ilmiöt heijastuivat psykologin työhön paitsi lisääntyneinä yhteydenottoina myös niin, että uusia toimintamalleja piti luoda tyhjästä. Erityisen toivottua ja toimivaa oli tuki, jossa keskeisenä toimijana olivat perhetyöntekijät moniammatillisen sote – tiimin tukemana.

Koronakevään esiin nostamat ongelmat ovat näkyneet jo keväällä, mutta erityisesti syyslukukaudella lisääntyneenä tutkimuspaineena, mutta myös tarpeena erilaisille interventioille. Monen lapsen kohdalla piilossa olleet oppimisvaikeudet pompahtivat esille, kun koulua oli pakko käydä itsenäisesti tai vanhempien tuella.

Kriisiyö toimiin laadittujen ohjeistusten tavoin, kriisiryhmässä on työntekijöitä sosiaali- ja terveyspuolelta, sivistyspuolelta sekä seurakunnasta.

Neuvolatyössä kuluneen vuoden aikana koronaepidemia on näkynyt toiminnoissa. Kouluilta ja oppilaitoksilta vapautuvaa työaikaa on käytetty koronaneuvontapuhelimeen vastaamiseen. Puhelimeen on voinut soittaa koronavirukseen liittyvissä kysymyksissä maanantaista perjantaihin kello 9 – 14 välisenä aikana.

Koronatartunnoista johtuviin altistuneiden jäljitykset ovat tehneet jäljityskoulutuksen käyneet terveydenhoitajat.

Äitiys- ja lastenneuvolatoiminta jatkui suunnitellusti. Koronaviruspandemiasta johtuen alkuraskauden käynnit toteutuivat huhti-toukokuussa etäkontakteina. Ennen kontaktia raskaana olevalle lähetettiin alkuraskauden käyntiin liittyvä materiaali kotiin. Kesäkuusta lähtien neivolakäynnit niin äitiyskuin lastenneuvolassakin ovat toteutuneet normaalisti ja kaikki palvelujen piiriin kuuluvat lapset ovat käyneet neivolakäynneillä. Tälle vuodelle on lapsia syntynyt 28. Kotikäynnit äitiys- kuin lastenneuvolan osalta on tehty kuten aikaisemminkin. Perhevalmennusryhmiä on ollut kaksi. Lääkärinneuvolat ovat toteutuneet odottaville äideille ja lastenneuvolan asiakkaille normaalisti.

Joukkopapa-kokeiden näytteenotto on toteutunut suunnitellusti. Influenssarokotusviikko toteutettiin koronatilan vuoksi niin, että lisäresurssina käytettiin aulaemäntää ohjaamaan asiakkaita. Kokonaisuutena influenssarokotusviikko toteutui hyvin.

Kouluterveydenhuollossa koululaisten terveystarkastuksia tehtiin normaalisti ja aikataulussa 18.3.2020 saakka, jolloin poikkeustila koronaviruksen vuoksi astui voimaan. Terveydenhoitaja on ottanut oppilaita vastaan neuvolan tiloissa ja tehnyt suunniteltuja kontroleja esim. oppilaille, joilla on tarvetta seurantakäynneille. Koronavirustilanteen ollessa Taivalkoskella rauhallinen jatkettiin laajojen, asetuksen mukaisten terveystarkastusten tekemistä viidensien ja kahdeksannen luokan oppilaille. Myös lääkäripäiviä pidettiin huhti-toukokuun aikana sekä neivolalla että koulujen taas auettua koululla. Kuudennen, neljännen ja yhdeksannen luokan oppilaita jäi keväällä Kirkonkylän koululta tarkastamatta koronatilan takia.

Terveydenhoitaja on jatkanut keväällä tarkastamatta jääneiden muutamien kahdeksaluokkalaisten tarkastuksia elokuussa. Myös lääkäriä käymättä jääneet kahdeksaluokkalaisten tarkastettiin syyskuun aikana. Hutun koulun terveystarkastukset kaikkien luokkien osalta saatiin tehtyä valmiiksi lukuun ottamatta muutamia kuudesluokkalaisten. Nämä oppilaat on tarkastettu elokuussa seitsemännen luokan alettua. Hutun koululle tehtiin maaliskuussa moniammatillinen kouluyhteisön terveyden, turvallisuuden ja hyvinvoinnin tarkastus.

Syyslukukaudella terveystarkastuksia on tehty sekä terveydenhoitajan että lääkärin toimesta. Kahdeksaluokkalaisten laajoja tarkastuksia on vasta päästy aloittamaan. Ekaluokkalaisten laajat tarkastukset on lähes tehty. Terveystarkastukset Hutun koulun osalta ovat ajallaan. Syyskuussa terveydenhoitaja osallistui kolmena päivänä viitosluokkalaisten leirikouluun. Oppilashuoltotyö on toiminut normaaliin tapaan.

Koronaepidemiaan liittyvät jäljitystehtävät ovat aiheuttaneet perumisia kouluterveydenhuollon sovittuihin tarkastuksiin. Influenssarokotusviikolla terveydenhoitaja oli rokottamassa koko viikon. Terveydenhoitajat ovat jatkaneet perustyön ohella koronaneuvontapuhelimen hoitamista.

Opiskeluterveydenhuollossa jatkettiin toisen asteen ensimmäisen vuoden opiskelijoiden lääkärintarkastuksia keväällä 2020. Maaliskuu-toukokuu 2020 toinen aste oli koronapandemian vuoksi etäopetuksessa. Etäopetuksen aikana terveydenhoitaja oli opiskelijoiden tavoitettavissa puhelimen ja Wilman välityksellä. Tarvittaessa opiskelijalle varattiin vastaanottoaika terveydenhoitajan vastaanotolle neuvolan puolelle tai lääkäriaika terveystakeskukseen puolelle. Elokuussa 2020 aloitti OSAOlla 71 uutta opiskelijaa, lisäksi jatkuvan haun kautta OSAOille otetaan uusia opiskelijoita ympäri lukuvuoden. Lukiossa aloitti 13 opiskelijaa syksyllä 2020. Opiskeluterveydenhuollossa tehtiin vuonna 2020 elo-marraskuun aikana terveydenhoitajan tekemiä tarkastuksia 38 ja lääkärintarkastuksia 24. Joulukuun 2020 toisen asteen oppilaitokset olivat etäopetuksessa.

Työttömien terveystarkastuksiin on asiakkaita ohjautunut kuntouttavan työtoiminnan ohjaajan, Taivalkosken kunnan työvalmentajan, työllisyshankkeen palveluohjaajan, sosiaalitoimiston ja TE-toimiston kautta. Asiakkaita kävi terveystarkastuksissa ja lisäksi oli vastaanottokäyntejä yksilöllisen tarpeen mukaan. Tarvittaessa järjestettiin neuvonpitoja.

Rokotusneuvola on ollut avoinna perjantaisin klo 11 – 13. Influenssarokotusviikolla 48 rokotuksella kävi 773 henkilöä. Rokotusviikon ulkopuolella terveydenhoitaja kävi antamassa influenssarokotuksia ympärivuorokautisen hoivan yksiköissä.

Tammi-helmikuussa ikäihmisiä kävi terveystarkastuksissa kutsukirjeellä kutsuttuna. Maaliskuu-heinäkuu 2020 ikäneuvolan toiminta oli tauolla koronapandemian vuoksi. Elokuussa ikäneuvolan vastaanotolle kutsuttiin ikäihmisiä, joiden vastaanottoaika peruttiin keväällä 2020 koronapandemian vuoksi. Syys-lokakuussa terveystarkastuksia on tehty asiakkaille, jotka ovat ottaneet ajanvarauksen puitteissa yhteyttä. Lisäksi on lähetetty yksittäisiä terveystarkastuskutsukirjeitä vuonna 2020 70-vuotta täyttäneille. Koronaneuvonnan ja -jäljityksen vuoksi suurin osa 70-vuotta vuonna 2020 täyttäneistä taivalkoskelaisista ei ole saanut kutsua terveystarkastukseen.

Neuvolan perhetyössä korona-aika vaikutti osaltaan vanhemmuuden matalankynnyksen palveluita lisäävästi. Vanhemmat kokivat väsymystä/uupumista ja huolta niin koululaisten läksyjen huolehtimisessa kuin yleensäkin eristäytyneisyydestä ja siitä että kaikki verkostot ja harrastukset loppuivat koko perheeltä.

Perhetyötä olisi pitänyt antaa yhtäkkiä paljon enemmän niihinkin perheisiin, joissa käytiin ennen koronaa kerran viikossa noin 2 – 3 h. Samaan aikaan tuli uusia perheitä matalankynnyksen tuen piiriin. Perheet olivat lähinnä kouluikäisten lasten perheitä. Jotkut perheet puolestaan eristäytyivät niin, etteivät ottaneet ulkopuolista työntekijää koronan vuoksi kotiinsa. Arjen rutiinit ja koulun tuki huomattiin kriisin keskellä korvaamattomaksi.

Tunnetaito -ryhmä keskeytyi koronan vuoksi samoin perhekerhotoiminta, jolloin siitä irtosi hieman resursseja itse perhetyöhön. Kesäkuussa järjestettiin perhekerhon leikkikenttätöimintää ulkona tarkkoja hygieniä ohjeita noudattaen. Syksyllä perhekerho kokoontui kirjastolla pari kertaa, mutta koronarajoitusten tiukentuessa kerho päätettiin laittaa tauolle. Sosiaalitoimen perhetyöntekijän kanssa tehtiin tiivistä yhteistyötä. Lisäresurssia perhetyöntekijän työpariksi yritettiin rekrytoida, mutta nopealla aikataululla tässä ei onnistuttu. Heinäkuulla kesälomien alkaessa tilanne kuitenkin normalisoitui.

Neuvolan säännöllisen perhetyön piirissä on ollut vuonna 2020 kaksikymmentäneljä perhettä ja noin yhdeksänkymmentä lasta ja nuorta. Perheet ovat tulleet nyt joko psykologin ohjaamana (yleensä jo kouluikäisiä) tai neuvolan terveydenhoitajan kautta (alle kouluikäiset). Terveydenhoitajan kanssa yhteistyössä tehtävät kotikäynnit kuukauden ikäisen vauvan perheisiin ovat toteutuneet. Vauvaperheistä noin puolet on halunnut käynneillä ennaltaehkäiseviä matalan kynnyksen perhetyön kotikäynnejä. Nämä käynnit ovat tukeneet vanhemmaksi kasvua ja auttaneet perhettä sopeutumaan muutokseen joka uuden vauvan myötä on syntynyt. Osalla perheistä asiakkuus on jatkunut sosiaalihuollon mukaisena perhetyönä tai lastensuojelun asiakkaana.

Suun terveydenhuoltoa väritti paraikaakin koko yhteiskunnan toimintaa leimaava Covid-19 -epidemia 5.3.2020 THL/STM antamien suun terveydenhuoltoa koskevien hyvin yksilöityjen toimintaa muuttavien ohjeiden mukaisiin toimiin Taivalkoskella siirryttiin maaliskuun 17 jälkeen. Riskiryhmien kiireetöntä hoitoa oli jo tuohon mennessä pikkuhiljaa vähennetty. Kiireellinen hoito on annettu kaikille sitä tarvitseville.

Suuhygienisti ja hammashoitaja olivat ehtineet käydä Pihlajassa ja Katajassa suorittaen ikäihmisten terveystutkimukset loppuun. Koululaiset lukuun ottamatta osaa ykkösluokista, kuutosluokat ja yläasteen oppilaat ehdittiin valistaa ennen koulujen etäopetukseen siirtymistä.

25.3.2020 THL/STM antamien suun terveydenhuoltoa koskevien hyvin yksilöityjen toimintaa muuttavien ohjeiden vuoksi toinen kolmannes vuodesta 2020 oli poikkeuksellinen. Ohjeiden perusteella kaikki kiireetön hoito oli keskeytettävä. Kiireellistä hoitoa oli annettava tarpeen mukaan. Tässä suun terveydenhuolto suoritti tarveharkintaa ja päätti puuttua myös niihin ei-kiireellisiin tilanteisiin, joiden voi otaksua kohta akutisoituvan ainakin siihen asti, kun Taivalkoskella ensimmäiset Covid-19 tartunnat esiintyvät.

Hygieniää vastaanotolla tehostettiin entisestään. Siivooja kävi myös keskellä päivää pyyhkimässä ovenkahvat. Odotustilasta saneerattiin esineet ja lehdet, jotka olisivat voineet levittää tartuntaa. Potilaiden välimatkat suositeltiin jättämään vähintään 1 metriin. Potilaita suositeltiin tulemaan vasta juuri kun aika todellisuudessa on eikä runsaasti aikaisemmin. Potilaiden odotustilan ovet pidettiin lukossa ylimääräisen liikenteen vähentämiseksi ja odotustilan rauhoittamiseksi. Potilaat ohjattiin välittömästi pesemään kädet hammashoitolaan tullessaan. Potilaat kontaktoitiin etukäteen siitä, onko heillä hengitystieoireita. Lisäksi ohjeistossa oli kielletty aerosoleja tuottavien hammashoitolaitteiden käyttö (turbiiniporat ja ultraäänilaitteet). Tästä johtuen jouduttiin hankkimaan nopealla tahdilla uusia punaisia (turbiiniporia korvaavia) mikromoottorikulmakappaleita. Ultraäänilaitteiden käytön kieltö purettiin vasta 4.9.2020 annetuissa määräyksissä.

Kesäkuun alussa toiminta jo normalisoitiin ja alettiin ottaa myös kiireettömiä potilaita, tuolloin vielä riskiryhmien hoitoa hieman lykäten. Kuun loppupuolelta alkaen palasimme kutakuinkin normaaliin ja lopetimme myös potilaiden etukäteiskontaktoinnin. Hengitystieoireisia potilaita ei kuitenkaan hoideta edelleenkään vaan hänelle annetaan uusi aika. Kiireetön hoito huhti-toukokuulla 2020 ei vaatinut täyttä kahden hammaslääkäri-hammashoitajatyöparin työpanosta. Tämä aiheutti sopeuttamistarvetta, joka pystyttiin hoitamaan vapaaehtoisin lomajärjestelyin. Lomautuksia ei Taivalkosken suun terveydenhuollossa tullut.

Potilaskäyntejä 2020 oli 4487, laskua edellisestä vuodesta 429 käyntiä. Käynneistä erikoishammaslääkärin käyntejä oli 270 (17 enemmän kuin edellisvuonna) ja suuhygienistin käyntejä 831. Toimenpiteiden määrä vuonna 2020 oli 10.383 eli toimenpiteitä tehtiin itse asiassa edellisvuotta enemmän. Jatkuvan asiakastyytyväisyysmittauksen tulos viime vuodelta oli koko hammashoitolan osalta 4,59/5,00.

Kotihoidon toimintaa on haastanut riittävien palvelujen tarjoaminen asiakkaiden määrän ja hoitoisuuden kasvaessa. Useat asiakkaat tarvitsevat enemmän kuin kaksi käyntiä päivässä. Palvelusetelitoiminnan tavoitteena on tuoda helpotusta kotihoidon töiden järjestämiseen ja resurssointiin. Kotihoidon palveluseteli hyväksyttiin keväällä 2020. Seteli on ollut käytössä heinäkuun alusta, palveluntuottajana on toiminut Terveyspojat. Kotihoidon palveluseteliasiakkaita on sekä taajamassa että sivukylillä. Lisäksi kotona asuvista veteraaniasiakkaista 10 on halunnut siirtyä yksityisen palveluntuottajan asiakkaiksi.

Koronaepidemia toi haasteita ja muutoksia kotihoidon toiminnan järjestämiselle. Korona on vaikuttanut kaikkien työhön jollain tavalla. Ohjeistukset ovat vaatineet sopeutumista ja uusien toimintaohjeiden omaksumista kaikilta. Kotihoidossa ja asumispalveluyksiköissä on noudatettu sosiaali- ja terveysministeriön ja Terveys- ja hyvinvoinninlaitoksen sekä Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin antamia ohjeita ja suosituksia. Vierailut ovat olleet sallittuja erityisjärjestelyin heinäkuulta alkaen. Korona-aika on ollut ymmärrettävästi raskasta asukkaille ja läheisille, kun tapaamiset ja muu sosiaalinen elämä on ollut rajallista. Lisäresurssina on ollut avustavaa henkilöstöä, jotta kerroksissa olisi työparit ja vanhustentalon asukkaiden aterioiden jakelu kotiin on voitu hoitaa.

Katajan päivätoiminta oli lakkautettuna maaliskuusta elokuun loppuun. Iäkkäiden päivätoimintaa järjestettiin melontakeskuksen tiloissa syys- ja lokakuun aikana. Koronarajoitteiden vuoksi marras- ja joulukuussa päivätoimintaa järjestettiin kuntouttavana päivätoimintana asiakkaan kotona.

Muistitutkimuksia tehtiin vuoden aikana 75. Muistityön RAI-toimintakykyarviointeja tehtiin 28. Muisti-asiakkaiden päivittäinen avuntarve toimintakyvyn vajeiden ja terveyteen liittyvien ongelmien vuoksi mittariston mukaan luokitellaan kohtalaiseksi palvelutarpeeksi. Diagnoosin saaneille tehdään 3 kuukauden päästä lääkkeen arviointikäynti ja puolen vuoden päästä kontrollikäynti kotona.

Palveluohjauksen asiakassegmentti painottuu vahvasti omaishoidon asiakasperheisiin, kotihoidon asiakkaisiin sekä ikääntyneisiin kuntalaisiin. Palvelutarpeen arvioinnit ja palveluohjaajan muut kotikäynnit liittyvät kotihoidon asiakkuuksiin, omaishoidon asiakkaisiin, tulosidonnaisiin palveluseteleihin sekä hyvinvointia lisääviin kotikäynteihin 75 vuotta täyttäneille. Kotihoidon uusissa ja olemassa olevissa asiakkuuksissa tehdään palvelujen ja asiakkuuden aloituksia, järjestetään palveluita sekä suoritetaan arviointi ja seuranta. Omaishoidon asukkaille vastaavanlaisesti tehdään uusien asiakkaiden arvioinnit, lakisääteiset väli- ja vuosiarvioinnit sekä toimitetaan muut omaishoidon asiakasperheitä koskevat palvelut (omaishoidon setelit jne). Tulosidonnaisiin palveluseteleihin kuuluvat tilapäiset ja säännölliset setelit, arviointi, myöntäminen tai hylkääminen, vaikuttavuuden seuranta ja jatkotoimenpiteet

Ennaltaehkäisevä työ on jäänyt koronan aiheuttamien muutosten takia vähemmälle ja vuodelle 2021 toimintatapaan (palvelun tarjoamiseen) on tehty muutoksia. Muutoksia on tehty palveluasumiseen hakevien palvelutarpeen arviointeihin sekä muiden yhteydenottojen perusteella tehtäviin palvelutarpeen arviointeihin sekä huoli-ilmoituksiin vastaamisiin. Huoli-ilmoituksissa tilanteet tarkistetaan ja järjestetään tarvittavat jatkotoimet ja -palvelut.

Tukisidonnaisia tukipalvelusetelipäätöksiä yhteensä		56 henkilöä	
joista säännöllisiä	43 henkilöä	tilapäisiä	13 henkilöä
Tukipalvelusetelien piirissä yhteensä 62 kpl			
Omaishoitajia	91 henkilöä	omaihoidettavia	95 henkilöä
Palveluseteli myönnetty 3 henkilölle hoitopalkkion sijasta			
Omaishoidon sijaishoidon toimeksianto-sopimuksia	27 henkilöä		
Omaishoidon lakisääteiset vapaat sijaishoito	13 henkilöä		
Omaishoidon kotihoidon tuki- ja hoivapalveluseteli yhteensä 85 henkilöä			
Omaishoidon kotihoidon tuki- ja hoivapalvelusetelin lakisääteisten vapaapäivien sijasta valinneet	41 henkilöä (puolisot/muut hoidettavat/samassa talouksissa asuvat, yht. 85 henkilöä)		
Vapaapäiviä käyttämättömiä omaishoitajia 1 henkilö			

Seteliasiakkaiden määrä kertoo kotona asuvien kotihoidon asiakkaiden toimintakyvyn heikkenemisestä sekä kokonaisuhoitoisuuden lisääntymisestä; tukitoimien tarve väistämättä kasvaa. Haasteeseen on pyritty vastaamaan lisäämällä niin kotihoidon palveluja kuin tukipalvelujakin juuri kotona asumista mahdollistamaan. Arvonlisäverottoman (alv 0 %) sosiaalipalvelun ostaminen suoraan palveluntuottajilta on helpottanut asiakkaiden itseohjautuvuutta sekä tarvittavien palvelujen hankkimista.

Yhä useammalle omaishoitajalle omaishoidon kotipalvelun tuki- ja hoivapalveluseteli lakisääteisten vapaapäivien sijaan on arjessa eniten kannatteleva ja voimavaroja lisäävä tukimuoto. Moni valitsee tämän myös sen monikäyttöisyyden takia; vapaan lisäksi kotiin on mahdollista saada esimerkiksi pihatöitä, siivousta ja muuta raskaampaa työtä. Vapaapäivistä ja tarjotuista tukitoimista kieltäytymisen on kirjattu hoito- ja palvelusuunnitelmaan. Vertailuna vuonna 2015 henkilöitä, jotka eivät käyttäneet lainkaan lakisääteisiä vapaitaan (tai muita vapaiden sijasta valittavia tukitoimia) oli vielä 18. Pitkäjänteinen työ omaishoitajan oman terveyden ja jaksamisen sekä ennaltaehkäisyyn painottaminen ovat tuottaneet siis tulosta.

Vuodeosastolla on noudatettu Sosiaali- ja terveysministeriön, Terveyden- ja hyvinvointilaitoksen, aluehallintoviraston ja sairaanhoitopiirin ohjeistuksia koronaviruksen osalta. Vierailukiellot (lukuun ottamatta saattohoitoa) olivat voimassa osastolla kesäkuun loppuun saakka. Tämän jälkeen vierailut ovat olleet mahdollisia tietyin rajoituksin.

Varautumissuunnitelmassa on varauduttu mahdollisten koronapotilaiden hoidon järjestämiseen, henkilöstön käyttöön ja suojavarusteiden riittävyyden turvaamiseen. Korona-aikana on ollut toiminnallista ja taloudellista muutosta. Arjen toimintaa on kuormittanut koronaepäiltyjen potilaiden suojaeristyksen toteuttaminen. Jossain määrin poikkeusolot ovat nostaneet stressitasoa, joskin hyvä yhteisöllisyys ja arjessa asioista keskustelu on tukenut henkilöstön jaksamista.

Kirjaamisen kehittämistyötä on tehty tavoitteellisesti. Rakenteisuuden avulla asiakkaan ja potilaan tiedot ovat yhteisesti käytettävissä riippumatta organisaatiosta tai järjestelmästä. Ajantasaisesti käytettävissä oleva yhdenmukainen tieto tukee asiakas- ja potilasturvallisuutta. Henkilöstölle on järjestetty kirjaamisen koulutusta tammikuussa ja toinen laajempi koulutus toteutui toukokuussa. Rakenteinen kirjaaminen luo selkeän tiedon potilaan hoidosta ja koetaan loppuarviointia ja tiedon kulkua helpottavana.

Talouden toteutuminen

Sosiaali- ja terveystoimen tulot muodostuvat pääsääntöisesti asiakasmaksuista, myytävistä palveluista ja vuokrista. Toimintatuottojen osalta emme päässeet suunniteluun, vaan budjetti alittui 125 682,16 €, pääosin johtuen koronan vuoksi tehdyistä toimintojen suluista ja supistuksista.

Covid-19 koronaviruksesta johtuvat hankinta- ja toimintakulut kirjattiin omalle pandemia kustannuspaikalle. Suurimpia menoeriä aiheuttivat suojavarustehankinnat. Lisäksi tehtiin vainajakylmiön ja nostolaitteen hankinnat ennakoiden mahdollista tarvetta vaikka talousarvioon ei oltu varattu ko. määrärahoja. Pandemiasta johtuneet kustannukset olivat lopulta 214.116,39 €. Elokuulla aloitettiin maskien ilmaisjakelu vähävaraisille. Jakelu tapahtuu terveyskeskuksen neuvonnasta ja seurakunnasta.

Koneiden ja laitteiden kunnossapitoon sekä lääkkeisiin ja hoitotarvikkeisiin on kulunut suunniteltua enemmän. Edelleenkin lääke- ja hoitotarvikemenojen kasvun vuoksi tapahtui ylitystä yhteensä 68.600 €. Poliklinikan ja vuodeosaston lääke- ja hoitotarvikekulut muodostuvat kalliista haavahoitotarvikkeista ja antibiooteista. Ilmaisjakeluna jaettavat hoitotarvikekulut ovat jatkuvasti kasvava kulu, koska tehostuneen diagnostiikan myötä uniapnea- ja diabetespotilaiden määrä kasvaa ja asiakasryhmille kuuluu hoitotarvikkeita ilmaisjakeluna.

Huhtikuun lopussa tehdyistä röntgenlaitteen laitekorjauksista aiheutui yllättävä noin 36.000 euron menoerä. Laitteet ovat toimineet moitteettomasti korjauksen jälkeen.

Suurimman haasteen suunnitellussa talousarviossa pysymiselle aiheuttivat sairaanhoitopiiriltä hankitut erikoissairaanhoidon ostot. Koko vuoden ostojen määrä oli 4.834.894,10 euroa, kun talousarvioon oli varattu 4.196.990,10 miljoona euroa. Yli 10.000 euron laskuja oli 87 kpl (2.223.002,00 euroa) ja yli 100.000 euron 2 kappaletta (254.653 €). Valtuusto myönsi 760.000 euron lisämäärärahan, joka ei vielä riittänyt kattamaan kaikkia kustannuksia. Lisäksi vuoden lopussa tuli vielä reilun 100.000 euron suuruinen tasausrahaston lisälasku.

Määräraha ylittyi myös lääke- ja hoitotarvikemenoissa yhteensä 47.302 euroa. Poliklinikan ja vuodeosaston lääke- ja hoitotarvikekulut muodostuvat kalliista haavahoitotarvikkeista, antibiooteista ja kauden aikana olleisiin epidemia hoitoihin liittyvistä tarvikkeista. Ilmaisjakelutarvikkeissa oli ylitystä 83.210 euroa. I-typin diabeteksen hoitosuosituksen kuuluu potilaille annettavat kalliit seurantalaitteet. Huonossa hoitotasapainossa oleville potilaille nämä ovat välttämättömiä ja ennaltaehkäisevät liitännäissairauksia. Uniapnea-asiakkaiden määrä on kasvava ja heille kuuluu ilmaisjakeluna laitteet ja siinä tarvittavat välineet. Kotihoidossa ilmaisjakelutarvikekuluja nostaa ikääntyminen ja kasvavat asiakasmäärät. Kaikkinensa aineet ja tarvikkeet ylittyivät 111.793,73 € (114,8 %).

Sosiaali- ja terveystoimen vuosikatteen (ulkoinen) tuli vuodelle 2020 16.339.137,70 € (101,7 %), kun talousarvioon oli varattu 16.060.000,00 euroa, jolloin ylitystä tulee 279.137,70 €. Ylitystä selittää sairaanhoitopiirin ostot kyseisen vuoden aikana, sekä koronasta johtuvat kustannukset ja maksutuottojen aleneminen.

		Talousarvio	Toteutuma	Jäljellä	TOT%	TOT vrt
	ulkoinen	+muutokset	kuluva vuosi			edv %
LT50	Sosiaali- ja terveyslautakunta					
*	Tulot	2 096 390,00	1 973 065,12	123 324,88	94,10	106,37
*	Menot	-18 156 390,00	-18 312 202,82	155 812,82	100,90	105,30
**	Netto	-16 060 000,00	-16 339 137,70	279 137,70	101,70	105,17

Investoinnit 2020

- Katajan ulkoilun alueen valmistuminen ja terveyskeskuksen ulkoseinien saneeraus sekä maalaus.
- Jalkäprässi ja kompressori.
- IT- ja ohjelmistot: Digitaalisten palveluiden kehittäminen, kansalaisten ajanvaraus järjestelmän käyttöönotto, LifeCare videon käyttöönotto, tekstiviestipalvelun käyttöönotto.
- Vainajakylmiö ja nosto- ja siirtovaunu 23 485,60 €.
- Expert matic LUX E25 L 4128 €.

2.7. Sivistyslautakunta

Toiminnan sisältö ja painoalueet sekä toimintaympäristön muutokset

Sivistyspalveluiden tehtävänä on tuottaa tai järjestää kuntalaisille varhaiskasvatus-, opetus-, kirjasto-, kulttuuri- ja vapaa-aikatoimen sekä kansalaisopiston palveluja, kehittää niitä sekä suorittaa hallintotehtävät mahdollisimman tehokkaasti. Lisäksi sivistyspalvelujen tehtävänä on tuottaa kunnan ravitsemishuollon ja työllistämisen tukipalvelutehtävät.

Maailmanlaajuisesta koronapandemiasta johtunut poikkeustila Suomessa aiheutti maaliskuusta alkaen merkittäviä muutoksia sivistyspalvelujen toimintaan. Se tarkoitti käytännössä sitä, että erilaisten palvelupaikkojen sulkemisen ja palvelujen keskeytysten vuoksi määrällisiä tavoitteita oli kaikilta osin mahdotonta saavuttaa. Nämä sivistystoimesta riippumattomat syyt aiheutti monissa yksiköissä määrärahojen alitusta, koska toimintaa ja fyysisiä tapahtumia ei voitu järjestää suunnitelman mukaisesti.

Viranomaispäätöksillä muun muassa peruskoulut ja lukio olivat etäopetuksessa keväällä ja lukio vielä uudelleen joulukuussa. Kansalaisopistossa oli jonkin verran etäopetusta, mutta suurimmaksi osaksi opetus oli keskeytyneenä keväällä. Varhaiskasvatuksessa lapsia oli runsaasti kotihoidossa kevään ja kesän aikana. Kirjasto ja nuorisotilat sekä uimahalli olivat suljettuna. Toimintoja pyrittiin kuitenkin hoitamaan mahdollisimman hyvin pandemiarajoitusten puitteissa ja muuttamaan niitä sähköisiksi. Kehittämistoimet kuitenkin hidastuivat joiltakin osin koronasta johtuen. Koronarajoitukset hidastivat esimerkiksi uuden lukion opetussuunnitelman laadintaa ja perusopetuksen uuden opetussuunnitelman sekä varhaiskasvatuksen uuden varhaiskasvatussuunnitelman uuden toimintakulttuurin jalkauttamista käytäntöön. Toisaalta etäopetustekniikkaa ja käytänteitä kehitettiin ennakoitua enemmän.

Kulttuuri- ja vapaa-aikatoimessa toimintoja korvattiin mahdollisuuksien mukaan sähköisinä palveluina. Siitä aiheutui muun muassa Päätaloviikon osalta paljon lisätyötä, koska Päätaloviikon ohjelma oli ehditty suunnitella jo valmiiksi ennen rajoituksia ja sen jälkeen kaikki jouduttiin perumaan ja suunnittelemaan/koordinoimaan uutta sähköistä ohjelmaa. Myös Naperoviikon ohjelmistoa korvattiin pääosin sähköisellä ohjelmistolla.

Varhaiskasvatuksessa subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajaus (20 h/vk) poistettiin lainsäädännön muutoksella 1.8.2020 ja se yhdessä muiden, myös koronarajoituksista aiheutuneiden, hoidon tarpeen muutosten kanssa aiheutti haasteita varhaiskasvatuspaikkojen tila- ja henkilöstöjärjestelyissä. Varhaiskasvatukseen tulevien lasten määrää ja hoidon tarvetta on yhä vaikeampi arvioida etukäteen. Varhaiskasvatuksessa myös säädöksiä varhaiskasvatusmaksuista muutettiin siten, että maksut pienenevät ja sillä oli vaikutusta saatuihin tuloihin.

Työllistämisyksiköllä oli entistäkin vaikeampi löytää ja saada palkkatukityöllistettyjä. Tämä on voinut johtua osittain siitä, että valtakunnallisesti koronasta johtuvat lomautukset yms. ovat kuormittaneet TE-palveluja.

Ateriapalveluissa jouduttiin lisäämään kotipalveluaterioiden määrää ja panostamaan ruuan jakeluun koronarajoituksista johtuen. Etäopetuksen aikana kouluruokailua korvaavaa ruokailua kotona jouduttiin tukemaan elintarviketuella ja koulukuljetusten keskeytymisen vuoksi jouduttiin maksamaan korvauksia sopimuskuljettajille. Toisaalta koulujen ollessa etäopetuksessa normaaleista päivittäisistä kustannuksista säästyti määrärahaa ja muissa toiminnoissa fyysisten tapahtumien ja tilaisuuksien merkittävä väheneminen vaikutti tapahtumiin ja tilaisuuksiin varattujen määrärahojen alittumiseen.

Perusopetuksessa oli oppilaita 28 vähemmän kuin edellisenä syksynä, yhteensä 430 oppilasta. Vähennystä on tapahtunut pääasiassa Kirkonkylän alakoululla. Lukiossa on tällä hetkellä 43 päiväopiskelijaa, joten opiskelijamäärä on pysynyt vakaana.

Muiden toiminta-alueiden painoalueet ja niissä mahdollisesti tapahtuneet toimintaympäristön muutokset sisältyvät seuraavaan kunkin toiminta-alueen kohdalle.

Sivistystoimessa toteutettiin Taivalkosken kunnan kuntastrategiaan perustuvia yksiköiden kehittämissuunnitelmia vv. 2019 – 2021 koronarahoitusten ja resurssien puitteissa.

Toiminnalliset tavoitteet ja niin toteutuminen

Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatuksen tarkoitus on tukea lasten kasvua, kehitystä ja oppimista kokonaisvaltaisesti yhteistyössä huoltajien kanssa sekä ehkäistä syrjäytymistä ja edistää tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta. Varhaiskasvatuksessa lapsi oppii tietoja ja taitoja, jotka vahvistavat lasten osallisuutta sekä aktiivista toimimista yhteiskunnassa.

Kunnan päivitetty varhaiskasvatussuunnitelma on otettu käyttöön 1.8.2019 lukien. Varhaiskasvatuksen sisältöjen kehittämistä ja jalkauttamista jatkettiin päivitetyn varhaiskasvatussuunnitelman ja lasten vasujen mukaisesti. Keskiössä on ollut varhaiskasvatuksen laadun arviointi vuoden 2019 lopulla valmistuneen varhaiskasvatuksen arvioinnin vuosikellon mukaisesti. Lapsia oli kuitenkin keväällä ja kesällä koronarajoitusten vuoksi kotihoidossa, keväällä varhaiskasvatuksessa oli noin kolmannes lapsista. Tämä hidasti jonkin verran uusien käytänteiden jalkauttamista toimintaan. Tietojen siirtämistä Varda -varhaiskasvatuksen tietojärjestelmään on jatkettu valtakunnallisen aikataulun mukaisesti ja tulorekisteri on otettu käyttöön ohjeiden mukaisesti.

Varhaiskasvatussuunnitelman mukaiset vasu-keskustelut, joihin lapset puheeksi -keskustelu on yhdistetty, on pyritty käymään kaikille hoidon aloittaville lapsille ja päivittämään muille kerran vuodessa. Vuoden lopulla on kuitenkin tullut uusia lapsia varhaiskasvatukseen, joille vasuja ei ole vielä voitu tehdä. Kunnan varhaiskasvatussuunnitelman mukaisesti lapset puheeksi -keskustelu käytiin myös tuleville esikoululaisille alkuvuoden aikana samalla kun täytettiin esikouluun siirtolomake yhdessä vanhempien kanssa.

Lasten liikuntaa on edistetty lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman mukaisesti. Liikuntatoimi on suunnitellut arkiliikuntaa ja liikuntapisteitä lapsille sekä järjestänyt ohjattua uintia tammi-helmikuussa.

Henkilöstön palavereja on pidetty Teams -yhteyden avulla ja joissakin ryhmäperhepäiväkodeissa on järjestetty halukkuuden mukaan virkistyspäivä korona-ajasta huolimatta. Perhepäivähoitajille on järjestetty normaalit kuukausikokoukset. Kevään ja kesän aikana järjestettiin hoitajille useampi koulutus etänä.

Yhteistyötä muun muassa neuvolan, sosiaalitoimen, esikoulun ja eri kuntouttavien työntekijöiden kanssa on jatkettu ja tieto perheistä ja lapsista kulkee tarkoituksenmukaisesti eri toimijoiden välillä. Edelleen vahvistetaan toimintamalleja ja järjestelyjä maahanmuuttajaperheiden ja sosiaalitoimen varhaiskasvatukseen osoittamien lasten osalta.

Päivähoitorajauksen poistaminen ja monet muut nopeat muutokset perheiden tilanteissa vaikuttivat siihen, että varhaiskasvatukseen tulevien lasten määrää on ollut vaikea ennakoida ja lisäksi myös koronatilanne on vaikuttanut lasten määrään, joten vuoden aikana tiloja ja hoitajia on jouduttu järjestelemään uudelleen useaan kertaan.

Toteutettiin päivähoidon kehittämissuunnitelmaa vuosille 2019 – 2021 resurssien ja koronarajoitusten puitteissa.

Perusopetus

Perusopetuksella on sekä kasvatus- että opetustehtävä. Tavoitteena on tukea oppilaiden kasvua ihmisinä ja yhteiskunnan jäseninä sekä opettaa tarpeellisia tietoja ja taitoja. Perusopetus tuottaa kaikille saman jatko-opintokelpoisuuden.

Perusopetus toimi etäopetuksessa koronan takia keväällä 18.3. – 18.5.2020. Tämä on osaltaan vaikuttanut siihen, että syksyllä on pitänyt keskittyä olennaiseen. Todistuskaavakkeita on uudistettu opetushallituksen ohjeiden mukaisesti.

Kevään etäopetusjakson seurauksena päätettiin valita yksi alusta etäopetukseen ja valittiin Teams. Järjestelmää on opastettu henkilökunnalle, oppilaille ja huoltajille. Monet palaverit pidetään etänä. Teamsin käyttöönoton takia myös oppilaille päätettiin tehdä sähköpostitunnukset. Postien käyttöönotto on siirtynyt vuodelle 2021 muun muassa Wilman uudistumisen takia. Alakoulun saneerauksen 2. vaiheen yhteydessä purettiin tietokonealuokka. Syksyn aikana on ollut kannettavia tietokoneita käytössä ja niistä on tykätty. Ipadeissa käytettiin muuan vuosi Cupplan alustaa. Siitä jouduttiin kesän aikana luopumaan ja käyttöön otettiin monipuolisempi Tieran alusta. Myös päätös langattoman tulostuksen käyttöönotosta eri laitteilla on tehty.

Vertaissovittelu-, kummi- ja tukioppilastoimintoja sekä Lapset puheeksi -työmallin käyttöä jatkettiin korona huomioiden. Henkilöstön virkistyspäiviä ei ole voitu järjestää.

Lasten ja nuorten hyvinvoinnin tukemiseksi perusopetuksen, lukion ja OSAOn Taivalkosken yksikön oppilaille/opiskelijoille järjestettiin maksutonta laskettelua ja uintia.

Kehittämissuunnitelmaa on toteutettu korona huomioiden. Yksi suuri kohde on alakoulun 3. vaiheen saneeraus.

Toisen asteen koulutus, lukio

Taivalkosken lukio on verkostoitunut, moderneja opetusmenetelmiä ja tietoliikenneyhteyksiä käytävä sekä kansainvälisiä yhteyksiä ja toisen asteen yhteistyötä hyödyntävä oppilaitos. Se antaa opetusta sekä nuorille että aikuisille siten, että he sijoittuvat kilpailukykyisesti jatko-opintoihin ja työelämään, ovat aktiivisia kansalaisia sekä kykenevät toimimaan kansainvälisesti.

Tuettiin opiskelijoiden osallisuutta ja hyvinvointia moniammatillisesti. Etäopetuksen aikana keväällä ryhmänohjaajat ja kuraattori piti yhteyttä opettajien lisäksi opiskelijoihin. Keväällä järjestettiin picnic koskimelontakeskuksessa. Syksyllä kaikille ryhmille järjestettiin tiimiytymistä normaalia enemmän.

Syksyllä vaihdettiin uudet, monipuoliset koneet kahdelle vuosikurssille. Koneissa on valmiina kaikki ohjelmat, joita opiskelussa ja ylioppilaskirjoituksissa tarvitaan. Sähköisten materiaalien käyttöön on tarjottu lisäkurssia ja sille on osallistuttu kiitettävästi.

Lukio oli koronan takia etäopetuksessa keväällä 18.3.2020 alkaen kesälomaan saakka sekä joulukuussa 4.12.2020 – 10.1.2021. Keväällä etäopetuksessa käytettiin jonkin verran erilaisia alustoja. Syksyllä otettiin käyttöön Teams ja tämän ohjelman käyttöön Lason koulutettu opettajat ja opiskelijat. Keväällä järjestettiin ylioppilastalvi juhla turvajärjestelyin ilman yleisöä ja tilaisuus striimattiin ylioppilaiden läheisille. Ylioppilastalvit olivat varsin hyvät ja ylioppilaat pääsivät hyvin jatkokoulutukseen.

Pienten lukioiden verkostossa ja eLukio-verkostossa on toimittu aktiivisesti ja vaihdettu tietoja muun muassa koronatilanteen aiheuttamiin käytänteisiin.

Uutta opetussuunnitelmaa on laadittu ja opettajia perehdytetty aiheeseen. Tavoitteena on, että uusi opetussuunnitelma on käytössä syksyllä 2021.

Kehittämissuunnitelmaa on toteutettu korona huomioiden. Liikettä lukemisen lomassa -hankkeen kautta opiskelijoille on tarjottu muun muassa asiantuntijaohjausta, välineitä ja lippuja kuntosalille.

Kansalaisopisto

Kansalaisopisto mahdollistaa elinikäisen oppimisen tarjoamalla yleissivistävää koulutusta, kansalaisvalmiuksia ja ammattitaitoa kehittäviä kursseja sekä harrastustoimintaa kaikenikäisille toimialueensa asukkaille. Toiminnan tavoitteena on kannustaa kuntalaisia aktiiviseen itsensä kehittämiseen sekä lisätä kuntalaisten aktiivista kansalaisuutta, yhteisöllisyyttä ja tasa-arvoa yhteiskunnassa. Kansalaisopisto on aktiivisesti mukana alueensa kehittämistyössä tekemällä laaja-alaista yhteistyötä. Opisto on vahva kulttuurinen toimija, joka edistää toiminta-alueensa asukkaiden terveyttä ja hyvinvointia.

Kansalaisopistossa järjestettiin kursseja kaikenikäisille. Kaikki opistossa järjestettävät kurssit tukevat kuntalaisten osallisuutta, itsensä kehittämistä, terveyttä ja hyvinvointia. Kansalaisopiston toiminnassa mukana oleminen on aktiivista kansalaisuutta, se myös edistää yhteisöllisyyttä ja tasa-arvoa.

Opetusohjelmassa otettiin huomioon yleiset koulutustarpeet ja kuntalaisten toiveet mahdollisuuksien mukaan. Opetusta järjestettiin sivukyllillä 862 tuntia eli tavoitetta enemmän. Opiston kursseja uudistettiin ja markkinoitiin aktiivisesti. Kansalaisopistolla on käytössä facebook-sivut ja Instagram.

Ikääntyville tarjottiin senioritanssia, päiväjumppaa, tuolijumppaa Hutussa ja tietotekniikkakursseja. Maahanmuuttajille järjestettiin Cafe International. Erityisryhmän bändi oli toiminnassa. Sinikellossa toimi käsityöpaja mielenterveyskuntoutujille. Nuorille tarjonnassa oli lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman mukaisesti muun muassa musiikin, liikunnan ja kuvataiteen kursseja.

Paikallisesti yhteistyötä tehtiin kunnan eri toimijoiden, Päätalo-instituutin sekä järjestöjen kanssa. Taivalkosken näyttämöyhdistyksen kanssa yhteistyössä tehty näytelmä Äkkilähti Tallinaan oli ensi-illassa 14.2.2020. Kesän näytelmä peruuntui koronapandemian vuoksi. Kiinteää yhteistyötä Posion, Kuusamon, Pudasjärven ja Ranuan opistojen sekä Meri-Pohjolan opistopiirin kanssa jatkettiin.

Kansalaisopisto toteutti kehittämissuunnitelmaa resurssien puitteissa ja oli aktiivisesti mukana useissa kehittämishankkeissa. Kansalaisopisto oli mukana seuraavissa Meri-Pohjolan opistopiirin hankkeissa: Digikärpäsen puremat (saatu avustus yht. 90.000 €), Puolen Suomen Monisivistyspalvelujen Kehittämishanke (98.600 €), Meri-Pohjolan opistopiirin jäsenopistoille yhteisiä kehitysaskelaita Euroopasta (46.297 €). Digittää (200.000 €), KETTERÄ ja turvallisen johtamisen kehittäminen – tullevaisuuden osaamista Meri-Pohjolan opistopiirissä (67.150 €), PST# -Puolen Suomen tekijät parantamassa suunnitelmallisesti taideoosaamista -hanke (73.000 €). Yhteistyössä Koillis-opistojen kanssa saatiin laatu- ja kehittämisavustusta hankkeelle KEKO - kestävän elämäntavan Koillis-opistot (42.500 €). Opintoteliavustusta saatiin 3.500 €, josta osa siirtyi käytettäväksi vuodelle 2021.

Suomen hallituksen linjauksen mukaisesti Taivalkosken kansalaisopiston opetus keskeytyi 17.3.2020 koronaviruspandemiasta johtuvan poikkeustilan vuoksi ja oli keskeytettynä 13.5.2020 saakka. Etäopetusta voitiin tarjota vain muutamalla kurssilla. Kutomolla pystyi käymään tekemässä keskeneräisiä töitä 14.5. – 18.6.2020 omatoimisesti. Toiminnassa otettiin huomioon turvallisuus. Kesäksi suunnitellut kuvataidekurssit lapsille ja aikuisille järjestettiin suunnitellusti. Lisäksi järjestettiin hygieniapassikoulutus, koska monet tarvitsivat sitä kesätyötä varten. Keväällä suunniteltiin lukuvuoden 2020 – 2021 opetus normaalisti ja opinto-ohjelma painettiin yhteistyössä Posion kansalaisopiston kanssa. Etäopetuksen osuutta lisättiin muun muassa kielissä. Opiston syyslukukausi pystyttiin järjestämään suunnitellusti lähiopetuksena, ainoastaan teatteriryhmän harjoitukset keskeytyivät, kun uusi lähiopetuskielto tuli voimaan 2.12.2020. Lähiopetuksen keskeyttäminen kevätlukukaudella vähensi opiston järjestämää kokonaistuntimäärää. Lähiopetuksen keskeyttäminen sekä koronapandemia ylipäänsä vähensivät myös opiskelijoiden määrää. Suuri osa opiston opiskelijoista on riskiryhmiin kuuluvia, jotka eivät voineet osallistua opiston toimintaan. Lisäksi ryhmäkokoja pienennettiin turvallisten opiskeluolosuhteiden takaamiseksi.

Kirjastotoimi

Yleisten kirjastojen kirjasto- ja tietopalvelujen tavoitteena on edistää väestön yhtäläisiä mahdollisuuksia sivistykseen, kirjallisuuden ja taiteen harrastukseen, jatkuvaan tietojen, taitojen ja kansalaisvalmiuksien kehittämiseen, kansainvälistymiseen sekä elinikäiseen oppimiseen. Kirjastoiminnassa tavoitteena on edistää myös virtuaalisten ja vuorovaikutteisten verkkopalvelujen ja niiden sivistyksellisten sisältöjen kehittymistä.

Taivalkosken kirjasto toimii ihmisten ja sisältöjen kohtaamispaikkana yksilön elämää rikastuttavalla tavalla. Kirjaston toiminnan tavoitteena on parantaa kuntalaisten hyvinvointia ja ehkäistä syrjäytymistä.

Kirjaston toiminnassa painotettiin lasten- ja nuorten kirjastotyötä tuottamalla lukuintoa ja tarinallisia elämyksiä sekä kuntalaisten hyvinvoinnin edistämistä ja osallistumismahdollisuuksien lisäämistä muun muassa jatkamalla kirjaston kehittämistä kulttuuriseksi kohtauspaikaksi. Hutun koululla kirjastopalvelut tarjottiin vaihtuvilla kokoelmilla ja itsepalvelulainaus otettiin käyttöön.

Fyysisiä tapahtumia järjestettiin itse ja yhteistyössä Pääatalo-keskuksen muiden toimijoiden kanssa maaliskuulle saakka. Syksyllä järjestettiin esimerkiksi Naperoviikon ohjelmaa virtuaalisten tapahtumien muodossa. Koulujen ja varhaiskasvatuksen kanssa yhteistyö painottui satutunteihin ja kirjaston käytön opastukseen sekä verkkokirjaston ja e-aineistopalveluiden esittelyyn. Perhekerho koontui kirjastossa maaliskuulle saakka.

Taivalkosken kirjasto on ollut mukana OUTI-kirjastokimpassa, johon kuuluu nyt jo yhteensä 16 eri kaupungin- ja kunnankirjastoa, joilla on yhteinen aineisto- ja asiakasrekisteri sekä sama kirjastojärjestelmä. Kokoelman kehittämisessä on tehty yhteistyötä muiden kirjastojen kanssa. Kainuun ja Pohjois-Pohjanmaan yhteinen eKirjasto on ollut käytössä helmikuusta 2019. eKirjasto sisältää 11 e-aineistopalvelua muun muassa e-äänikirjoja, e-kirjoja, e-lehtiä, elokuvia ja musiikkia. Vuoden alusta uutena tuli etäkäyttöinen eMagz-palvelu, jonka myötä osa aikakausilehdistä on luettavissa myös kirjaston tilojen ulkopuolella. Sähköisten aineistojen määrä on lisääntynyt huomattavasti eKirjaston julkaisun myötä, mikä hyödyttää kaikkia alueen kirjastoja. Fyysisten aineistojen valinnassa pystyttiin huomioimaan oman kunnan asiakkaiden tarpeet esimerkiksi kaikkea erityisalojen aineistoa tai vieraskielistä kirjallisuutta ei tarvitse hankkia, koska se on saatavissa muualta verkostossa.

Vuotta 2020 leimasi maailmanlaajuinen koronapandemia, mikä vaikutti myös kirjaston toimintaan läpi vuoden. Kirjasto oli avoinna normaalein aukioloajoin 17.3.2020 saakka, jonka jälkeen korona sulki kirjastot 31.5.2020 asti. Uloslainaaminen tuli mahdolliseksi 4.5.2020 alkaen, jolloin asiakkaat saivat hakea aineistoa kirjaston ovelta ennakkoon sovittuna ajankohtana. Joulukuussa tuli voimaan tiukempia koronarajoituksia Pohjois-Pohjanmaan siirtyessä epidemian leviämisvaiheeseen. Lehtisali jouduttiin sulkemaan ja satutunnit peruttiin toistaiseksi. Muutoin palveltiin normaalisti suosien pika-asiointia.

Fyysisten käyntien ja lainojen määrä laski viime vuoteen verrattuna, mikä johtuu koronan aiheuttamasta sulusta ja rajoituksista. Koronatilanteen takia satutunteja sekä muita tapahtumia ei myöskään voitu järjestää normaalisti, mikä myös osaltaan selittää kävijämäärien laskua. Lainojen määrässä sulkuaika näkyy huomattavasti vähemmän, koska lisääntynyt e-aineistojen lainaus kompensoi fyysisten lainojen vähentymistä. Sähköisten e-lainojen määrä lisääntyi 45 % edelliseen vuoteen verrattuna.

Kirjaston kehittäminen kuntalaisten kohtauspaijaksi jatkui omatoimikirjastohankkeella. Omatoimikirjasto mahdollistaa aukioloaikojen laajentamisen ja lisää palvelujen saatavuutta. Omatoimikirjastojärjestelmä valittiin vuoden lopulla ja se asennetaan ja otetaan käyttöön ensi vuoden puolella. Järjestelmän hankintaan saatiin valtionavustusta 15.000 €.

Kirjaston kehittämissuunnitelman toteuttamista jatkettiin resurssien ja koronatilanteen puitteissa.

Kulttuuritoimi

Kulttuuripalvelut edistävät omalla toiminnallaan ja yhteistyöllä asukkaiden hyvinvointia, vilkastuttavat kyläkuva ja näin edistävät Taivalkosken matkailun kehittymistä ja Taivalkosken kunnan positiivisen imagon luomista ja yleensäkin kunnan elinvoimaa. Kulttuuripalveluiden tehtävänä on luoda edellytyksiä taiteen ja kulttuurin tekemiselle, kokemiselle ja jakamiselle.

Päätalo-keskuksen toimijat, kulttuuritoimi, kansalaisopisto, kirjasto ja Päätalo-instituutti, joilla kaikilla on oma roolinsa, toimivat joustavasti yhteisen toiminta-ajatuksen pohjalta, tavoitteena monipuolinen pohjoinen kirjoittajakoulutus- ja kulttuurikeskus. Toimijat tekevät keskenään yhteistyötä.

Kulttuurituottaja suunnitteli ja koordinoi Päätaloviikon ja Naperoviikon ohjelman, mutta koronaviruspandemiasta johtuvien rajoitusten vuoksi sivistyslautakunta päätti perua fyysisen Päätaloviikon tapahtumat ja pääosin Naperoviikon fyysinen järjestämisen peruttiin koulujen epidemiarajoitusten ja -ohjeiden vuoksi. Näin ollen kumpaakaan tapahtumaviikkoa ei voitu kuitenkaan fyysisesti järjestää. Päätaloviikon ja Naperoviikon tapahtumat ja varatut esiintyjät jouduttiin perumaan. Tapahtumia korvattiin mahdollisuuksien mukaan virtuaalisella ohjelmistolla, joita suunnitteli ja koordinoi kulttuurituottaja ja teknisessä toteutuksessa oli mukana tapahtumakoordinaattori. Videoita esitettiinkin Päätaloviikolla runsaasti muun muassa Asko Jaakkolan ansiokkaasti vuosikymmeniä Päätaloviikoilla ym. isoissa tapahtumissa Taivalkoskella kuvaamasta materiaalista leikatut videot kiinnostivat yleisöä. Virtuaalisia esiintyjä oli vielä niukasti saatavana. Napero-viikolla 12. – 18.10.2020 virtuaalinen ohjelmisto oli helpommin järjestettävissä, koska kohderyhmät olivat tiedossa (koulut, varhaiskasvatus). Niinpä osin virtuaalista ohjelmaa esimerkiksi Napero-viikolla voidaan harkita järjestettävän tulevaisuudessakin. Elokuvasunnuntai kuitenkin järjestettiin fyysisenä tapahtumana siten, että tapahtumassa noudatettiin ennakoilmoittautumista ja muita terveysturvallisuusohjeita. Fyysisten tapahtumien peruminen sekä uuden virtuaalisen ohjelman suunnittelu ja järjestely aiheuttivat paljon lisätyötä.

Muita kulttuuritapahtumia järjestettiin alkuvuodesta ja alkusyksystä. Koronarajoitusten vuoksi tapahtumia ei saanut järjestää lainkaan 18.3. – 31.5.2020. Syksyn alussa järjestetyissä tapahtumissa yleisöä oli kuitenkin tavallista vähemmän epidemian vuoksi. Niinpä syksyn ohjelmistoa siirrettiin vuodelle 2021. Joulukuussa tulikin voimaan rajoitukset, joilla kiellettiin yli 10 hengen kokoontumiset. Fyysisten tapahtumien sijaan pystyttiin järjestämään muutamia virtuaalisia tapahtumia, ja niissä oli mukavasti osallistujia. Fyysisten tapahtumien kävijämäärät luonnollisesti vähenivät koronaepidemiasta johtuvista syistä. Päätaloviikon ja Naperoviikon fyysisiä osallistujia pystyttiin kuitenkin korvaamaan virtuaaliseen ohjelmaan osallistujilla.

Suomen hallituksen linjauksen mukaisesti kirjaston lukusalissa sijaitseva taidenäyttelytila ja Pääatalo-näyttely olivat suljettuina 18.3. – 31.5.2020 ja 2.12.2020 lukien. Tämän johdosta kaksi taide näyttelyä peruuntui. Sulku pienensi myös kävijämääriä.

Kotiseutumuseo oli avoinna 23.6. – 2.8.2020 ja museon esineistön uudelleen järjestelyä ja luettelointia jatkettiin kesällä. Koululaisten museopäivä järjestettiin 28.8.2020. Ystävyyskuntatoiminnan puitteissa tšubalaiset ehtivät käydä lyhyellä vierailulla Taivalkoskella helmikuussa ennen koronarajoituksia.

Sota-ajan perinnehuonehankkeen aloitus siirtyi syyskuulle koronarajoitusten vuoksi, koska se edellytti ikäihmisten haastatteluja. Hanke jatkuu vastaavasti seuraavalle vuodelle. Hankepäättöksen mukaan hankkeeseen saadaan avustusta noin 50.000 €. Lisäksi osallistuttiin Elämysten tapahtumamaakunta -hankkeeseen.

Kirjailijaprofessori Kalle Pääatalon elämäntyön vaalimiseksi perustettu Kallioniemi-Säätiö täytti 30 vuotta. Sivistyslautakunta myönsi Kallioniemi-Säätiölle Pääatalo-mitalin arvokkaasta työstä Kalle Pääatalon elämäntyön vaalimiseksi ja esille tuomiseksi sekä kirjoittajakoulutuksen edistämiseksi.

Kulttuuritoimi on ollut ylläpitäjänä ja sisällöntuottajana Päätaloviikon, Napero-viikon, Taivalkosken kotiseutumuseon, Pääatalo-keskuksen ja Tuhansien tarinoiden Taivalkoski Facebook -sivuilla. Kulttuuripalvelut on ylläpitänyt myös Taivalkoski Nostalgia Facebook -sivustoa. Lisäksi markkinointia on tehty muun muassa erillisellä markkinointikampanjalla sähköisissä medioissa ja perinteisellä tiedottamisella esimerkiksi Taivalkosken Sanomissa. Alustavaa keskustelua alueellisen kulttuuriyhteistyön uudelleen virittämisestä on käyty.

Ostettiin edelleen musiikkiopistopalveluja Kuusamon kaupungilta resurssien puitteissa. Kulttuuripalvelut oli mukana aluetatteritoiminnassa ja Konsertti joka kouluun -toiminnassa.

Kulttuuripalveluita ja sanataiteen opetusta ostettiin edelleen Pääatalo-instituutilta erillisellä kulttuurin yhteistyö- ja ostopalvelusopimuksella. Pääatalo-instituutin kehittämiseen maksettiin 31.000 euroa avustusta.

Toteutettiin kulttuurin kehittämissuunnitelmaa vv. 2019 - 2021 resurssien ja koronatilanteen puitteissa.

Vapaa-aikatoimi

Nuorisotoimi

Nuorisotoimi tukee lasten ja nuorten kasvua sekä osallisuutta. Tätä työtä tehdään tarjoamalla mielekkäitä ajanviettopaikoja ja mahdollisuuksia keskusteluun luotettavan aikuisen kanssa sekä antamalla vaikuttamismahdollisuuksia nuorten asioihin kunnassamme. Lähtökohtana on siten kaikkien taivalkoskelaisten lasten ja nuorten omien toiveiden huomioonottaminen toiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa sekä heidän osallistaminen näihin toimintoihin. Näin pyritään tukemaan nuorten valmiuksia vastuunottoon ja tulevaisuuden rakentamiseen sekä ehkäisemään syrjäytymistä.

Nuorisotyötä on toteutettu koronarajoitukset huomioiden lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman mukaisesti. Erilaisia tapoja työn tekemiseen on ideoitu pitkin vuotta. Nuorisotyössä on pyritty huomioimaan lasten ja nuorten kasvua sekä tuettu osallisuuteen. Erilaisia ajanviettopaikoja on kehitelty etäyhteyksillä ja lähikohtaamiset on hyödynnetty erityisesti tänä aikana. Työtä on pyritty tekemään somessa näkyväksi, jotta nuoret rohkenevat tarvittaessa olemaan yhteydessä. Vaikuttamismahdollisuuksia on järjestetty nuoria koskeviin asioihin erityisesti somea hyödyntäen. Toiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa on huomioitu toiveita ja samalla osallistettu lapsia ja nuoria toimimaan mukana. Nuorisovaltuuston työtä on tuettu.

Nuorisotyötä on tehty vapaa-aikatoimen eettisten periaatteiden mukaan ja kehittämissuunnitelmaa on toteutettu mahdollisuuksien mukaan. Vapaa-ajan palvelut on pyritty järjestämään mahdollisimman monen ja mahdollisimman helposti saavutettavaksi. Palveluiden tarjonta rajoitusten vuoksi on ollut laajemmin mahdollista etäyhteyksin myös sivukylillä, kun toimintaa muutoin ei sinne ole voinut järjestää. Nuorisotilat ovat olleet avoinna suunniteltua vähemmän. Aukipitämistä on rajoittanut koronarajoituksista johtuvat sulut ja pienempi työvoimaresurssi. Tämän vuoksi aukiolopäiviä nuorisotiloilla on ollut tavoitetta vähemmän, mutta kävijöitä harvempina aukiolopäivinä on ollut päivittäin aikaisempaa enemmän. Erilaista toimintaa nuorisotiloilla on mahdollisuuksien mukaan järjestetty vapaa-aikaohjaajan työajan puitteissa. Esimerkiksi lounasnuokkarit yläkoululaisille ovat olleet suosittuja.

Tiedottamisessa on hyödynnetty nuorten käyttämiä kanavia kuten instagramia ja facebookia sekä Taivalkosken sanomia ja koulujen ilmoitustauluja.

Avustuksia ja ostopalveluja myönnettiin, mutta suurin osa jäi käyttämättä koronarajoitusten vuoksi. Avustuksia hakeneet eivät pystyneet järjestämään suunniteltua toimintaa, joten avustuksia tai ostopalveluja ei voitu maksaa.

Kansainvälistä nuorten leiritoimintaa ei koronaepidemian vuoksi järjestetty.

Yhteistyötä muiden toimijoiden kuten kunnan eri yksiköiden ja seurakunnan kanssa on jatkettu eri tavoilla. Yhteistyön kautta on saatu järjestettyä erilaisia toimintoja ja mukavia kohtaamisia. Lisäksi nuorisotyö on mukana eri yhteistyöryhmissä, joissa käsitellään lapsia ja nuoria koskevia asioita. Esi-merkkinä nuorten ohjaus- ja palveluverkosto, lapsi- ja perhepalveluiden Lape-ryhmä sekä hyte-ryhmä.

Yhteistyössä sosiaalitoimen kanssa on valmisteltu lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaa vuoteen 2025. Päivitetty suunnitelma voidaan ottaa käyttöön vuoden 2021 aikana, mikäli se hyväksytään.

Etsivä nuorisotyö on tarjonnut nuorille kokonaisvaltaista tukea ja ohjausta elämänhallintaan ja arkielämän taitoihin käyttäen menetelminä muun muassa kahdenkeskisiä keskusteluja, tekemällä oppimista ja muita toiminnallisia menetelmiä. Etsivä nuorisotyö on jatkanut aktiivista yhteistyötä ja toiminnan kehittämistä yhdessä kunnan työllistymistä edistävien tahojen, TE-toimiston ja paikkakunnalla olevien hankkeiden kanssa. Etsivä nuorisotyö on hyödyntänyt luontoa ja ympäristöä ohjaustoitinnassaan aktiiviseksi ja se on koettu hyväksi toimintatavaksi. Erilaisten Instagram-stories kyselyjen ja osallistavien tehtävien kautta nuoria on tavoitettu kertomaan omia ideoitaan ja mahdollistettu tulla kuulluksi. Etsivä nuorisotyö on ollut mukana järjestämässä erilaisia tapahtumia nuorille. Nuorten kannustinrahaa myönnettiin 79 nuorelle opiskelijalle.

Liikuntatoimi

Liikuntatoimi tukee toiminnallaan Taivalkosken liikuntapalvelutarjontaa. Liikuntatoimi tuottaa itse palveluja sekä tukee muita kyseisten palvelujen tarjoajia. Tavoitteena on mahdollisimman monipuolinen liikuntatarjonta, joka on mahdollisimman monen tavoitettavissa. Liikuntatoimi tukee omalla erityisosaamisellaan myös Taivalkosken matkailua, matkailualan toimijoita sekä liikuntamatkailuun liittyvän infran kehittämistä.

Liikuntatoimessa kehitettiin edelleen melontakeskuksen, Taivalvaaran hiihtokeskuksen, kiipeily- ja frisbeegolfradan, reitistöjen sekä seikkailupuiston toimintaa siten, että toiminnoilla tuetaan sekä kuntalaisten omaa liikkumista että matkailua. Ainoana melontakilpailuna koronapandemian vuoksi voitiin järjestää vain syyskuun SM-kisat, jotka olivat samalla avoin kansainvälinen kilpailu, jossa oli osallistujia Virosta ja Latviasta, mutta ei esimerkiksi Venäjältä rajan sulkeutumisen vuoksi. Yksittäisiä melojia oli liikkeellä hyvin, mutta ulkomaalaisten melontaleirejä ei ollut koronaepidemian vuoksi. Taivalvaaran olosuhteita ja palveluita kehitettiin edelleen tukemaan myös harjoittelu- ja kilpailutoimintaa. Hiihtokeskuksen toiminta oli edelleen yrittäjävetoista. Taivalvaaraa hyödynnettiin myös kesätoiminnassa kuten esimerkiksi frisbeegolfissa. Taivalvaaran kiipeilypaikka oli suljettuna koronaepidemian vuoksi. Maastopyöräilyreitistöjä on kehitetty ja uudistettu monin paikoin Taivalvaaralla ja muualla kunnan alueella. Reiteiltä uusittiin pitkiä pätkiä pitkospuita sekä korjattiin siltoja. Maastopyöräilyreitit eivät ole vain pyöräilykäyttöön vaan reittejä voivat käyttää myös niin kävelijät kuin polkujuoksijatkin. Taivalvaaralla oleva liikuntapuisto on ollut paikallisten lasten ja nuorten aktiivisessa käytössä läpi kesän. Nykyisellään sieltä löytyy beachvolley- ja tenniskentät, leikkipuisto, trampoliini, ulkokuntosali ja kuntoportaat.

Liikuntatoimessa paneuduttiin lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman mukaisesti erityisesti lasten ja nuorten liikuntaan sekä yleisesti terveystuottoon. Liikuntatoimi järjesti muun muassa vesijumpaa, ohjattuja kuntoliikuntaryhmiä ja lasten liikuntakerhoa. Yhteistyössä nuorisotoimen kanssa järjestettiin Hutun koululla nuorille liikuntakerhoa kahdessa ryhmässä. Ohjattu liikunta oli koronarajoitusten takia tauolla ja uimahalli suljettuna 18.3. – 26.5.2020 ja 2. – 31.12.2020, mikä vaikutti muun muassa uimahallin kävijämääriin, mutta kävijätavoite kuitenkin saavutettiin. Sosiaalisen median kautta kuntalaisia pyrittiin kuitenkin tällöinkin liikuttamaan erilaisia jumppa- ja liikuntaohjeita jakamalla sekä esimerkiksi liikuntabingolla. Koululaiskilpailuja järjestettiin hiihdossa ja yleisurheilussa. Otteluita ja Koillismaan yhteisiä kisoja peruuntui koronarajoitusten vuoksi. Vapaa-aikatoimi osallistui liikuntapäivien järjestämiseen ja antoi omaa erityisosaamistaan koulujen käyttöön myös muun muassa seuraavissa lajeissa: laskettelu, kiipeily, jousiammunta, melonta sekä riverboogie. Liikuntapäiviä järjestettiin niin ylä- kuin alakoulullekin sekä erilaisia tapahtumia, joista mainittakoon helmikuussa järjestetty Ice Skating tour yhteistyössä luisteluliiton kanssa sekä helmikuussa pidetyt Lasten Lumipäivät.

Korona vaikutti myös urheiluseurojen kanssa tehtävään yhteistyöhön. Osa ostopalveluina toteutettavista liikuntakerhoista ja puulaakeista jäi toteutumatta ja näin ollen kaikkia avustuksia ja ostopalveluja ei voitu maksaa.

Rajalta Rajalle -hiihtäjät hiihtivät Taivalkosken läpi neljän ryhmän voimin, yhteensä noin 240 hiihtäjää.

Liikunnan, kulttuurin, yhdistysten ja muiden tapahtumien järjestäjien tapahtumien koordinoitua hoiti liikunnanohjaaja hänelle määrättyinä lisätehtävänä. Tapatumakoordinaattori oli mukana järjestämissä kumparelaskun Eurooppa cupin kisoja ja maastohiihdon Suomen cupia. Peruuntuneissa maastohiihdon Hopeasompakisoissa koordinaattori ehti tehdä paljon ennakoivaa valmistelua tiedottamisen saralla ja rakentamalla XCX-radat. Kisan peruunnuttua rata oli kuitenkin kovassa harjoittelukäytössä. Virtuaalisella Päätaloviikolla koordinaattori latasi sisältöä kunnan Youtube-kanavalle sekä toteutti Amazing Taivalkoski videon. Koordinaattori editoi Suomen cup kisaa varten lyhyen mainosvideon, joka näytettiin YLEn TV-lähetysten alussa. Markkinointimateriaalia muun muassa kuva- ja videomateriaalipankkia on laajennettu ja sen kuvaamista jatketaan. Kuvamateriaalia on hyödynnetty muun muassa kunnan uusilla nettisivuilla. Lisäksi koordinaattori muun muassa ylläpiti tapahtumakalenteria ja päivitti tapahtumia kunnan nettisivuille.

Koronapandemian vuoksi sekä Uuden Vuoden tapahtuma että jo kahdenkymmenen vuoden ajan Taivalkoskella järjestetty Koski Palaa -tapahtuma jouduttiin perumaan. Iijoki-soudun korvasi pienimuotoisempi Elävä Iijoki -tapahtuma.

Vapaa-aikatoimessa kehittämissuunnitelmaa toteutettiin resurssien ja koronarajoitusten puitteissa.

Työllistämisyksikkö

Työllistämisyksikössä hoidetaan palkkatuella työllistäminen kuntaorganisaatioon ja nuorten työpaja-toiminta. Toiminnan tavoitteena on nuorten ja pitkäaikaistyöttömien syrjäytymisen ehkäisy työllistämisen sekä koulutukseen ja kulloinkin tarvittaviin palveluihin ja työhön ohjauksen avulla siten, että he voivat myöhemmin työllistyä avoimilla työmarkkinoilla tai muutoin voivat olla aktiivisesti osallisina yhteiskunnan toiminnassa.

Työllistämisyksikössä työllistettiin yhteensä 40 henkilöä. Palkkatukipaikkoihin oli entistäkin vaikeampi löytää työntekijöitä. Nykyiset säädökset yksityisyydensuojasta ja tietojen jakamisesta estävät ja hankaloittavat tiedon kulkua TE-toimiston ja yhteistyökumppaneiden välillä ja vaikeuttavat kunnan palkkatukipaikkojen täyttämistä. Tähän on saattanut vaikuttaa myös koronaepidemian aiheuttamat muutokset TE-toimistojen työmäärään lomautettujen ja työttömien määrän kasvaessa valtakunnallisesti. Työllistämisyksikölle avattiin Facebook-sivut, joiden kautta kokeiltiin rekrytointeja sekä muuta tiedottamista. Yhteydenottoja työnhakijoilta saatiin jonkin verran tätä kautta ja tätä aiotaan jatkaa myös tulevaisuudessa. Myös työnohjaaja etsi mahdollisia työllistettyjä.

Työmarkkinatuella olevien määrä kasvoi kevään ja kesän aikana, koska muun muassa kuntouttavaa työtoimintaa ei koronasulun aikana ollut saatavilla. Edellä mainitusta huolimatta vuoden lopussa työmarkkinatuella olevia oli 28 eli vähemmän kuin tavoitteena ollut 30 henkilöä, joten asetettu tavoite saavutettiin. Työnantajille maksettavaa tukea työllistämiseen jatkettiin edelleen. Ensi vuonna työllistäminen on entistäkin tärkeämpää koronaepidemian mahdollisesti päättyessä, koska epidemian aikaiset poikkeukset työttömien tukiin päättyvät ja työllistämistarvetta on yhä enemmän, jotta työmarkkinatuet eivät merkittävästi nousisi eikä yhä useampi syrjäydy pysyvästi avoimilta työmarkkinoilta.

Työpajatoiminnassa painotettiin nuorten elämähallintaitoja ja urasuunnittelua sekä nuorten hyvinvoinnin lisäämistä lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman mukaisesti. Suunniteltiin nuorten työpajan muuttamista ensi vuoden aikana työnohjauksesta entistä enemmän elämähallintaitojen ohjaukseen suuntautuvaksi nuorten muuttuneen tilanteen ja tarpeiden mukaisesti.

Yhteistyötä työvoimaviranomaisten, sosiaali- ja terveystoimen sekä etsivän nuorisotyön kanssa jatkettiin. Jatkettiin työllistämistä yhteistyössä Taivalkosken Kuuhu ry:n kanssa (yhdessä muiden hallintokuntien kanssa) kunnanhallituksen päätöksen mukaisesti. Tehtiin yhteistyötä työllistymistä tukevien hankkeiden kuten Nuoret Urapolulle -hankkeen ja Taival Työhön -hankkeen kanssa. Uusia käytänteitä ja toimintatapoja otettiin käyttöön ja kokeiltiin yhteistyössä em. yhteistyökumppaneiden kanssa.

Toteutettiin kehittämissuunnitelmaa resurssien puitteissa.

Ateriapalvelut

Ruokahuollon tehtävänä on tuottaa ateriapalvelut kaikille kunnan laitoksille ja sosiaalihuollon (vanhukset, vammaiset) asiakkaille sekä mahdollisesti ammattioppilaitoksen oppilaille.

Kirkonkylän alakoulun remontin vuoksi noin 100 oppilasta ruokaili syksystä alkaen entisellä ammattioppilaitoksella sijaitsevilla tiloilla ja loput yläkoulun ruokasalissa, joten ruokailuja jouduttiin porrastamaan enemmän.

Yhteistyökokouksia ruokahuollon sekä sosiaali- ja terveystoimen vastuuhenkilöiden kesken järjestettiin, osin sähköisinä. Henkilökunnalle järjestettiin virkistyspäivä. Laadullista kehittämistä jatkettiin. Työvoimaa käytettiin tarvittaessa joustavasti eri keittiöillä. Välipalatarjoilu kouluissa vakiintui.

Koulujen etäopetuksen aikana valmistettiin vain muutamia kouluaterioita. Etäopetuksessa olevien oppilaiden kouluruokailun korvaavaa lounasruokailua tuettiin elintarvikeostoilla. Muiden aterioiden kuten kotipalveluaterioiden määrä lisääntyi ja se aiheutti muun muassa pakkaustyön lisääntymistä. Epidemian vuoksi tiukennettiin hygieniakäytäntöjä ja lisättiin puhtaanapitoa sekä keittiöissä että ruokasaleissa. Myös astiahuoltoa tehostettiin. Myös vanhusten ruuanjakeluun tuli epidemian vuoksi muutoksia, jotka vaativat enemmän työvoimaa. Aterioiden määrä yhteensä väheni etäopetuksesta johtuen, mutta kotipalveluaterioiden määrä lisääntyi.

Ruokahuollon kehittämissuunnitelmaa toteutettiin resurssien puitteissa.

Sitovat tavoitteet

Tavoite 2021	Tavoite 2020	Mittari/arviointi
Ennalta ehkäisevät kuntapalvelut	<p>Järjestetään ohjattua nuorten ja muiden kuntalaisten terveyttä ja hyvinvointia tukevaa nuoriso- ja liikuntatoimintaa</p> <p>Kirjasto toimii ihmisten ja sisältöjen kohtaamispaikkana</p> <p>Järjestetään kansalaisopistossa monipuolista kuntalaisten hyvinvointia lisäävää koulutusta</p> <p>Varhaiskasvatuksessa ohjausresursseja erityisen tuen tarpeessa olevien lasten tukemiseen</p> <p>Uusien varhaiskasvatussuunnitelmien ja päivitysten määrä</p>	<p>Nuorisotiloilla käynnit/vuosi 2.797. Nuorisotilojen aukiolopv/vuosi 65. Uimahallikäynnit ilman uimaopetusta kertaa/vuosi 4.274. 6.luokan oppilaista osaa uida 92,9 %. Sivukylillä nuorisotoimintaa kertaa/vuosi 5. Kerhotoimintaa sivukylillä kertaa/vuosi 40.</p> <p>Lainausten määrä 58.717*. Käyntien määrä kirjastossa 27.004.</p> <p>Kansalaisopiston opetustuntien määrä vuodessa 3.685. Opiskelijamäärä kansalaisopistossa (kerran laskettuna) 642. Asiakastytyväisyysindeksi 4,6/4,3. Uusia opiskelijoita % (tietoa ei saatavissa järjestelmästä). Uusia kursseja % 14 %.</p> <p>Kyllä/ei: Kyllä</p> <p>83 %:lle varhaiskasvatuksen piirissä olevien lasten määrästä.</p>
Nuorten syrjäytymisen vähentäminen	<p>Nuorten aktivointi</p> <p>Etsivä nuorisotyöntekijä</p> <p>Kaikki peruskoululaiset saavat päättötodistuksen ja mahdollisimman moni jatko-opiskelupaikan</p> <p>Työmarkkinatuella olevien määrän kasvun estäminen</p>	<p>Nuorisovaltuuston ja nuorten toimintaryhmien järjestämien tapahtumien määrä/vuosi 6.</p> <p>Kyllä/ei: Kyllä</p> <p>Päättötodistuksen peruskoulusta saaneet 100 %. Jatko-opintopaikan saamatta jääneet 0 %.</p> <p>Henkilömäärä vuoden lopussa 28.</p>
Taivalkoski on Koillismaan kulttuuriveturi	<p>Laadukkaat ja monipuoliset kulttuuripalvelut</p> <p>Kunta ostaa Päätalo-instituutilta kulttuuripalveluita</p>	<p>Kulttuuritilaisuuksiin osallistuneiden määrä yhteensä 12.723*. Erikseen Päätalo-viikon tapahtumiin osallistuneet 8.062*. Paikalliset hankkeet/vuosi kpl 1. Yhteistyöhankkeet kpl 1. Päätalo-keskuksen kävijämäärä (sis. taidenäyttelyt) henk./vuosi 4.316.</p> <p>Kunta tekee Päätalo-instituutin kanssa yhteistyö- ja ostopalvelusopimuksen Kyllä/ei: Kyllä</p>

Kilpailukykyinen ja houkutteleva lukio	<p>Säilytetään laaja kurssitarjonta käyttäen apuna myös eLukiota ja toimitaan joustavasti aktiiviharrastuksen (esim. urheilu) hyväksymisessä soveltaviksi kursseiksi</p> <p>Opetus säilytetään korkeatasoisena</p>	<p>Kyllä/ei: Kyllä</p> <p>Ylioppilaskirjoitusten tulokset keskiarvo keväällä 4,3. Opiskelijoiden sijoittuminen jatkokoulutukseen % keväällä kirjoittaneista 62 %. Keskeyttäneet (ilman uutta opiskelupaikkaa jääneet) 0 %.</p>
Yhteisöllisyyden kehittäminen	<p>Koordinaattoritoiminta, jolla kehitetään yhdistysten yms. tapahtumien järjestämistä ja markkinointia</p> <p>Tapahtumien järjestäminen ja järjestämisen tukeminen</p>	<p>Kyllä/ei: Kyllä</p> <p>Kyllä/ei: Kyllä</p>

*sisältää sähköiset lainaukset ja sähköisiin tapahtumiin osallistujat

Keskeiset toimenpiteet

Sivistyspalvelujen toiminta on pyritty säilyttämään niukentuvista resursseista huolimatta laadukkaana ja monipuolisena luovilla ratkaisuilla ja etsimällä uusia toimintatapoja ja yhteistyökumppaneita sekä käyttämällä tarvittaessa ostopalveluja. Henkilöstössä on pyritty säilyttämään ja lisäämään kehittävää ja innostunutta työtettä huolehtimalla työhyvinvoinnista esimerkiksi kehityskeskusteluihin, työnohjauksiin ja säännöllisiin kokouksiin sekä mahdollistamalla tarpeellinen ajankohtainen koulutus ja virkistäytyminen. Keskeisenä toimintatapana on ollut kaikissa yksiköissä ennalta ehkäisevä toimintakulttuuri ja kuntalaisten hyvinvoinnin lisääminen. Nuoriso- ja liikuntatoimessa yhä enemmän on painotettu kokonaisvaltaista kuntalaisten hyvinvoinnin lisäämistä. Tietotekniikan ja sähköisten välineiden käyttöä on kehitetty lähtökohtana todelliset tarpeet ja hyödyt. Erityisesti koulujen etäopetusvalmiuksia on kehitetty. Sähköisten ylioppilaskirjoitusten hyvästä laiteympäristöstä ja siinä tarvittavasta sekä opettajien että opiskelijoiden tietotekniikkaosaamisesta on huolehdittu. Varhaiskasvatuksessa on suunnattu ohjausresurssia erityisen tuen tarpeessa olevien lasten tukemiseen ja päivitettyjen varhaiskasvatuksen opetussuunnitelmien jalkauttamiseen. Nuorten palveluja on pyritty koordinoimaan siten, että ne olisivat mahdollisimman hyvin nuorten saavutettavissa. Otettu huomioon toiminnassa sote-uudistuksesta johtuvat mahdolliset muutokset esim. ruokapalveluihin. Kaikissa yksiköissä on kuitenkin toteutettu resurssien ja koronarajoitusten puitteissa valtuuston hyväksymien kuntastrategian linjausten mukaisia yksiköiden kehittämissuunnitelmia vv. 2019 – 2021.

Koronaepidemia vaikutti merkittävästi sivistystoimen toimintaan ja toi uusia ennen näkemättömiä haasteita esimerkiksi koulujen opetukseen, varhaiskasvatukseen ja kaikkien muidenkin toimintayksiköiden toimintaan. Etäopetusta ja muiden yksiköiden fyysistä toimintaa korvaavaa virtuaalista toimintaa jossain määrin kuitenkin pystyttiin järjestämään.

Talouden toteutuminen

Vuonna 2020 sivistyslautakunnan toimintamenot olivat noin 497.723 €, tulot noin 121.319 € ja nettomenot noin 376.404 € pienemmät kuin edellisenä vuonna (2019). Kustannusten väheneminen johtui pääasiassa koronaepidemiasta johtuvista perusopetuksen ja lukion etäopetuksesta, varhaiskasvatuksen kotihoidosta ja muista suluista sekä muun fyysisen toiminnan ja tapahtumien peruuntumista tai muuttamisesta virtuaalisiksi.

Toimintatuotot

Talousarvioon verrattuna tulot alittuivat noin 38 t€. Tulojen ylitystä tuli ateriapalveluissa noin 45 t€. Alituksia tuli varhaiskasvatuksessa noin 19 t€, työllistämisyksikössä vajaat 40 t€, aikuiskoulutuksessa noin 6 t€ ja muilla toiminta-alueilla pienempiä alituksia noin 500 € - 6 t€, yhteensä noin 38 t€. Ateriapalveluissa vanhusten aterioiden määrä lisääntyi, joten tulotkin lisääntyivät. Työllistämistuet määrääntyvät jokaisesta työllistetystä hänen henkilökohtaisen työmarkkina-asemansa ja TE-toimiston päätöksen mukaisesti, joten niitä ei voi tietää etukäteen. Arvio perustui aikaisemmin työllistettyjen tukien keskimääriin tukiryhmittäin. Koska työllistettyjen saatiin ennakoitua vähemmän ja menotkin olivat ennakoitua pienemmät, tuetkin olivat vastaavasti pienemmät. Varhaiskasvatuksessa lapsia oli koronaepidemian vuoksi pois hoidosta ja perittävät maksut laskivat kesken vuoden (säädökset muuttuivat). Kansalaisopistossa opetus oli keskeytyneenä keväällä ja maksuja hyvitetiin syksyn kurssimaksuista, joten tulot alenivat. Muissa yksiköissä toimintaa ja tapahtumia ei voitu koronarajoitusten vuoksi fyysisesti järjestää kuten tavallisesti, joten pääsylipputuloja ja muita tuloja jäi saamatta. Kulttuurissa ja kirjastossa hankkeita siirtyi koronan vuoksi ensi vuodelle, joten rahoituskin tulee ensi vuodelle tuloksi.

Toimintakulut

Talousarvioon verrattuna menot alittuivat noin 766 t€ pääasiassa sen vuoksi, että toiminta muuttui merkittävästi koronaepidemian vuoksi. Alituksesta noin 311 t€ oli henkilöstömenoja. Henkilöstömenot alittuivat eniten varhaiskasvatuksessa noin 131 t€ ja työllistämisyksikössä noin 127 t€ ja ateriapalveluissa noin 52 t€, vapaa-aikatoimessa noin 19 t€ ja aikuiskoulutuksessa (kansalaisopisto) noin 17 t€ ja kulttuurissa noin 11 t€ sekä kirjastossa noin 2 t€. Peruskoulutuksessa palkat ylittyivät noin 24 t€ ja toisen asteen koulutuksessa (lukio) noin 24 t€.

Henkilöstömenojen alitukset johtuivat niistä muutoksista, mitkä aiheutuivat koronasuluista ja -rajoituksista. Varhaiskasvatuksessa lapsia oli keväällä ja vielä kesälläkin kotihoidossa, joten hoitajia ei tarvittu suunnitellun mukaisesti. Ateriapalveluissa kouluaterioita valmistettiin ja tarjoiltiin vain pieni osa normaalista perusopetuksen ja lukion etäopetuksen aikana, joten henkilökuntaa ei tarvittu niin paljon vaikka ruuan jakeluun, hygieniaan ja puhtaanapitoon jouduttiinkin käyttämään tavallista enemmän työpanosta ja vanhusten ateriapalvelu lisääntyi. Kansalaisopistossa opetus oli suurimaksi osaksi keskeytyneenä poikkeusolojen ajan ja vapaa-aikatoimessa nuorisotilat ja uimahalli olivat suljettuna ja nuorisotoimessa nuoriso-ohjaajan toimi jäi avoimeksi kesken vuoden. Kulttuuritoimessa Sota-ajan perinnehuone -hanke alkoi suunniteltua myöhemmin syyskuussa epidemian vuoksi, joten palkkamenot ei siltä osin tullut tälle vuodelle. Työllistämisyksikköön ei saatu enempää työllistettyjä. Perusopetuksessa ylitys johtui lähinnä koulukäynninohjaajien ennakoitua suuremmasta tarpeesta ja toisen asteen koulutuksessa (lukio) lähinnä peruskoulun yläkoulun kanssa yhteisten opettajien tuntien jakautumisesta koulujen kesken.

Muut kuin henkilöstökulut alittuivat yhteensä noin 455 t€. Niistä suurimmat alitukset tulivat palvelujen ostoista noin 332 t€. Siitä oli koulukuljetuksia noin 161 t€. Aineet, tarvikkeet ja tavarat alittuivat yhteensä noin 47 t€. Avustukset yhteensä noin 17 t€ ja muut toimintakulut yhteensä noin 59 t€. Koulukuljetusmenot alittuivat, koska sekä perusopetus että lukiokoulutus olivat etäopetuksessa keväällä ja lukio vielä joulukuussakin eikä koulukuljetuksia niiltä osin käytetty. Myöskään urheiluseurojen ja muiden yhdistysten ostopalvelut eivät toteutuneet suunnitellusti. Muiden palveluiden ostoissa, aineissa ja tarvikkeissa sekä muissa toimintamenoissa tuli alituksia lähes kaikilla toiminta-alueilla, koska koronarajoitukset käytännössä estivät normaalin fyysisen toiminnan ja tapahtumien järjestämisen ja kuntalaiset muutoinkin varoivat osallistumista toimintaan, esim. kulttuuritoimessa ei Päätalviikkoa eikä Naperoviikkoa järjestetty fyysisesti vaan tarjottiin pääasiassa virtuaalista ohjelmaa. Joiltakin osin kuitenkin esim. tiukentuneiden hygieniavaatimusten vuoksi muun muassa aineisiin ja tarvikkeisiin jouduttiin panostamaan aikaisempaa enemmän (esim. ateriapalvelut). Yhdistyksille liikunta- ja nuorisoavustuksia ja ostopalveluja maksettiin suunniteltua vähemmän, koska yhdistykset eivät voineet järjestää toimintaa sovitusti koronan vuoksi.

		Talousarvio	Toteutuma	Jäljellä	TOT%	TOT vrt
	ulkoinen	+muutokset	kuluva vuosi			edv %
LT60	Sivistyslautakunta					
*	Tulot	950 991,00	913 290,84	37 700,16	96,00	88,27
*	Menot	-9 050 991,00	-8 284 610,18	-766 380,82	91,50	94,33
**	Netto	-8 100 000,00	-7 371 319,34	-728 680,66	91,00	95,14

2.8. Tekninen lautakunta

Toiminnan sisältö ja painoalueet

Teknisen toimen tehtävänä on järjestää laadukkaat yhdyskuntatekniset palvelut sekä ylläpitää kunnan kiinteistöt ja toimitilat taloudellisesti ja tarkoituksenmukaisesti sekä edistää hyvää rakennustapaa ja terveellisen, turvallisen ja viihtyisän elinympäristön toteuttamista.

Teknisen lautakunnan palvelutoiminta-alueet:

- kunnan kiinteistöjen ylläpito
- kunnan maa- ja metsätilojen hoito
- toimitilapalvelut: kiinteistöhoitopalvelut ja toiminnan kehittäminen (huomioidaan konsernikiinteistöt)
- kaukolämpölaitostoiminta: kunnan jakeluverkosto ja varalämpökeskus sekä yhteistyö Taivalkosken Voima Oy:n kanssa
- taajaman vesi- ja viemärilaitostoiminta ja kunnan alueen vesihuollon kehittäminen
- jätehuollon järjestäminen ja kehittäminen
- kaavateiden ja yksityisteiden hoito (yksityistiet hoitosopimuksin)
- kunnan asuntoviranomaisasiat
- puistojen, yleisten alueiden ja ympäristön hoito
- maankäytön suunnittelu/kaavoituksen valmistelut
- liikuntapaikat ja reitistöt (mm. hiihtokeskus, melontakeskus, vaellusreitit)
- väestönsuojelun osatehtävät (valmiussuunnittelu/varautuminen häiriö- ja poikkeusolosuhteisiin) ja palo- ja pelastustoiminnan rahoitus
- kunnan investointitoiminnan koordinointi ja toteutus
- konsernitehtävät: toimintasektorinsa osalta konsernin osatehtävissä ja osassa hallintoja
- mukanaolo toimialaan liittyvissä elinkeinoelämän ja muiden sidosryhmien kehittämistehtävissä ja yhteistyöhankeissa

Lautakunta toimii rakennusvalvontaviranomaisena. Rakennusvalvontaviranomainen hoitaa eri laeissa kunnalle tai sen toimielimille määrätyt rakennusvalvontaan liittyvät tehtävät ja tuottaa kuntalaisille rakennus- ja maankäyttölainsäädännön vaatimat palvelut.

- Valvoo yleisen edun kannalta rakennustoimintaa sekä osaltaan huolehtii, että rakentamisessa noudatetaan, mitä laissa tai sen nojalla säädetään ja määrätään.
- Huolehtii kunnassa tarvittavasta rakentamisen yleisestä ohjauksesta ja neuvonnasta.
- Ympäristöterveydenhuolto ja ympäristönsuojelu (ml. maa-ainesten ottamistoiminta) toteutetaan ostopalveluna Kuusamosta.
- Rakennusvalvonta on tarvittaessa mahdollisuus toteuttaa kuntayhteistyönä.

Tekninen toimiala tuottaa merkittävässä määrin kunnan sisäisiä tukipalveluja toisten hallintokuntien käyttöön esimerkkinä kiinteistöhoito ja -huolto (sisältäen myös siivouspalvelut), joka sitoo toimialan henkilöstöresursseista yli puolet. Toisena selkeänä palvelukokonaisuutena ovat liikelaitostyyppiset palvelut (lämpö, vesi, jätehuolto), joiden kustannukset kokonaisuudessaan katetaan asiakasmak-suin. Kolmantena kokonaisuutena ovat pääosin verorahoituksella tuotetut/ostetut palvelut kuten kaavoitus, palo/pelastus, tienpito, puistot, yleiset alueet, liikuntapaikat ja reitistöt.

Teknisten palveluiden toimintaympäristön muutoksina ennakoidaan edelleen kunnan väkimäärän hienoista pienenemistä. Digitalisaation voimakasta etenemistä myös teknisten kuntapalveluiden osalta. Henkilöstön vaihtuvuus ikärakenteen takia lisääntyy vuosittain, kun iso osa henkilöstöstä eläköityy. Tärkeää onkin varmistaa ns. hiljaisen tiedon siirtymisestä uusille henkilöille. Osaamisen kehittäminen on tärkeää muuttuvissa tilanteissa. Myös organisaatiota on mahdollista uudistaa sara-navaiheissa. Maakuntahallinnon uudistukset sote-ratkaisuineen heijastuvat myös teknisen toimen järjestämiin tukipalveluihin ja soten kiinteistömassaan. Lisäksi mahdollisia toimintaympäristön muutoksia aiheuttavat kunnan myymien palveluiden yhtiöittämistarkastelut.

Kunnan teknistä toimialaa on kehitetty pitkäjänteisesti palvelukeskus -ajatuksella. Kuntasuunnitelmaan kirjatut toimialan painopisteet ja tavoitteet tukevat strategiassa linjattuja konsernin painopiste-alueita. Toiminnan kehittämisellä, kustannusten toimintayksikkölähtöisellä kohdentamisella ja seurannalla on kyetty ja pystytään palvelutuotanto sopeuttamaan kysyntään ja resursseihin. Tärkeää on myös ennakoita sektorin tulevaisuuteen vaikuttavat asiakkuudet ja niissä tapahtuvat muutokset. Kunnan kiinteistöomaisuuden syvälinen tarkastelu ja kiinteistöstrategian luominen on yksi keskeisistä toimienpiteistä tulevaisuudessa.

Kunnan investointitarpeet suuntautuvat pääosin rakennetun kunnallistekniikan ja rakennuskannan saneeraus- ja uusinvestointien alueelle. Taivalkosken kunta on kuitenkin omarahoitteisestikin melko hyvin pystynyt hoitamaan investointitarpeet ja varsinkin kunnallisten laitosten osalta on huolehdittu, että korjausvelkaa ei syntyisi. Kunta on ottanut myös merkittävää vastuuta alempiasteisen tieverkon ylläpidon rahoituksesta.

EU-rahoitusta on saatu lähinnä yleishyödyllisiin sekä elinkeinopoliittisiin perustein toteutettuihin hankkeisiin.

Toimialan henkilöstön ikärakenne on suppea ja keski-ikä korkea. Eläköityminen ei tapahdu kaavamaisesti laskettujen eläkkeellesiirtymisaikojen puitteissa vaan usein erilaisina ”ennenaikaisina” eläkkeelle siirtymisinä. Keski-ikä noudettaessa erilaiset työperäiset sairaudet ovat lisääntymään päin. Henkilöstöpolitiikka on entistä suurempi haaste henkilöstön edelleen ikääntyessä. Toimialalla on edelleen suoritettava ennakoivaa ja joustavaa rekrytointia ja käytännön työhyvinvointitoimenpiteitä työvoimaresurssin turvaamiseksi. Osaamisen kehittäminen ja varmistaminen muuttuvissa tilanteissa on tärkeää.

Rakennuslupien sähköinen asiointi (Lupapiste.fi) on otettu kunnassa käyttöön maaliskuussa 2016. Lupapiste on sähköinen asiointipalvelu, jossa kansalaiset, yritykset ja yhteisöt hoitavat lupa- ja ilmoitusasiansa vuorovaikutuksessa viranomaisten ja muiden osapuolten kanssa. Lupapiste koostuu neuvontapalvelusta ja hakemuspalvelusta. Syksyllä 2020 Taivalkosken rakennustarkastaja irtisanoutui. Tämä avasi mahdollisuuden käynnistää kokeilun rakennusvalvonnan osittaisesta ulkoistamisesta. Valtuuston päätöksellä 17.11.2020 § 78 puolen vuoden yhteistyösopimus Pudasjärven kaupungin rakennusvalvonnan kanssa solmittiin vuoden 2020 lopussa.

Asetus haja-asutusalueiden jätevesien käsittelystä tuli voimaan vuoden 2004 alusta (ja sen muutos 2017) ja vanhat jätevesijärjestelmät tuli saattaa asetuksen mukaiseksi 31.10.2019 mennessä. Uudisrakentamista ja merkittäviä peruskorjauksia asetus on koskenut heti sen voimaan tultua.

Ympäristöterveydenhuollon ja ympäristönsuojelun alueellista yhteistyötä koskevat päätökset tehtiin Kuusamon, Posion ja Taivalkosken kunnissa ja valvontayksikkö aloitti vuoden 2011 alusta Kuusamossa. Viranomaistehtävien hoito siirtyi uudelle yksikölle.

Liikelaitostyyppisillä toiminnoilla (kaukolämpö- ja vesilaitos) toimintaperiaatteena on kustannus-vas-
taavuus, toimintavarmuus ja kohtuullisen koron tuottaminen omistajan sijoittamalle pääomalle. Tuot-
teiden hintaan kohdennetaan kaikki kustannusten osatekijät tariffilaskennassa. Lisäksi tariffeissa
otetaan huomioon laitosten investointitarpeet, joten laitosten investointiohjelmat katetaan kuluttaja-
maksuista, eivätkä laitokset näin ollen rasita kunnan taloutta. Liikelaitosten osalta yksi suunnittelu-
kauden painopiste on valmiussuunnittelun pitäminen ajan tasalla ja tehokas varautuminen arjen
poikkeustilanteisiin.

Seuraava merkittävä kehityskohde on taajaman varavedenottamohanke.

Kaukolämmön markkina-asema on ollut viime vuosina erittäin hyvä. Kunnassa on 90-luvulta saakka
tehty vuosittain lämpöverkoston saneeraustöitä ja pääosa runkolinjoista ja osa talolinjoista on uudis-
tettu eli niin sanottua ”korjausvelkaa” ei ole. Varautumisen osalta linjaston varrella oleva LK1 (6
MW) on varmistettu 2013 omalla sähkögeneraattorilla ja Taivalkosken Voima Oy on rakentanut vuo-
den 2017 aikana generaattorilla toimivaa varautumistehoa myös teollisuusalueen päävoimalaan.

Kunnan lämpölaitos tekee tiivistä yhteistyötä yhtiötetyn lämmöntuotannon (Taivalkosken Voima Oy)
kanssa. Yhtiö on kasvanut ja kehittänyt toimintaansa.

Toiminnalliset tavoitteet ja niiden toteutuminen

Hallinto, kaavoitus

Rekrytointeja toteutettu jo useamman vuoden kuluessa henkilöstön kapean/korkean ikähaitarin ti-
lanteessa palveluiden jatkuvuuden turvaavalla tavalla. Tekninen johtaja vaihtui toukokuussa 2020,
kun edellinen jäi eläkkeelle. LVI-tekniikko irtisanoutui joulukuussa 2020. Toiminnassa ei muuten
merkittäviä poikkeamia edelliseen vuoteen. Kaavoituksessa valmisteltiin muun muassa ydinkeskus-
tan asemakaavan tarkistus ehdotusvaiheeseen, Kirkonseudun asemakaavamuutosta ja teollisuus-
alueen kaavamuutos hyväksyttiin valtuustossa sahan tulevien ja mittavien investointien mahdollista-
miseksi.

Liikenne- ja yleiset alueet

Toiminnassa ei ole merkittäviä poikkeamia edelliseen vuoteen eikä kertomusvuoden käyttösuunni-
telmaan. Uuden 1.1.2019 voimaan astuneen yksityistielain vaikutusten jalkauttaminen jatkui. Liikun-
tapaikkastrategiaa toteutettiin yhdessä sivistyslautakunnan kanssa.

Vesilaitos, kaukolämpölaitos, jätehuolto, varasto ja konekeskus

Liikelaitostyyppisillä toiminnoilla (kaukolämpö- ja vesilaitos) toimintaperiaatteena on kustannus-vas-
taavuus, toimintavarmuus ja kohtuullisen koron tuottaminen omistajan sijoittamalle pääomalle. Toi-
minnassa ei ole merkittäviä poikkeamia edelliseen vuoteen eikä nykyiseen käyttösuunnitelmaan.
Vesilaitoksella on taksan tarkistustarve edelleen lähinnä tulevia investointeja silmällä pitäen. Läm-
pölaitoksen osalta on ennakoitu, että Taivalkosken Voima Oy:n tuottaman energian hinta on 2020
tasolla, joka mahdollistaa kuluttajahintojen ennallaan pitämisen.

Kunnan rakennukset

Toimialalla on edelleen toimittu kunnan käytöstä vapautuneiden kohteiden saamiseksi uusiokäyttöön tai myyntiin. Pitkäjänteisen ja ammattimaisen kiinteistönpidon näkökulmasta on tärkeää luoda Taivalkosken kunnalle oma kiinteistöstrategia. Kiinteistöstrategiatyö käynnistettiin joulukuussa 2020 ja sen on tarkoitus valmistua keväällä 2021.

Kunnanhallituksen päätöksen mukaisesti käynnistettiin kunnan omistamien osakekiinteistöjen myynti yhteistyössä Tunturi LKV:n kanssa vuoden 2020 loppupuolella. Toiminnassa ei ole merkittäviä poikkeamia edelliseen vuoteen eikä kertomusvuoden käyttösuunnitelmaan. Vuokratulot toteutuneet lähes suunnitellusti. Sähköiseen talokirjajärjestelmään siirtyminen on suunniteltu vuodelle 2021, koska tietojen kirjaaminen järjestelmään edellyttää henkilöstöresursointia.

Rakennusvalvonta

Edetty suunnitellulla uralla. Rakennuslupahakemukset käsitellään 1 – 5 viikkoa hakemuksen jättämisestä. Toiminnassa ei ole merkittäviä poikkeamia edelliseen vuoteen eikä kertomusvuoden käyttösuunnitelmaan. Lupamäärä tammi-joulukuussa on 127 kpl sisältäen toimenpideilmoitukset.

	2017	2018	2019	2020
Rakennusluvut	170	137	127	107
Valmistuneet asunnot	29	7	8	5
Valmistuneet/käyttöön otetut rakennukset	50	48	48	38
Suunnittelutarveratkaisut	1	0	0	0
Poikkeamislupien lausunnot	6	8	6	8
Maisematyöluvut	1	1	7	5

Talouden toteutuminen

- Ydintaajamassa (Kauppatie 16) havaittiin öljyä maaperässä ja kunta (jälkitorjuntaviranomaisena) teetti selvityksen ja suojaumpppauksen kohdealueesta ELY:n viranomaisohjeistuksen mukaan. Selvitysten pohjalta viranomaiset linjaavat, miten jatkotoimet alueella suoritetaan ja kustannetaan. Kunta on hakenut 2019 – 2020 syntyneitä kustannuksia korvattavaksi kunnalle öljynsuojelurahastolta.
- Ydintaajamassa (Kauppatie 11) toisessa kohteessa havaittiin myös öljyä maaperässä ja kunta (jälkitorjuntaviranomaisena) teetti selvityksen kohdealueesta ELY:n viranomaisohjeistuksen mukaan. Selvitysten pohjalta viranomaiset linjaavat, miten jatkotoimet alueella suoritetaan ja kustannetaan. Asian jatkokäsittely jatkuu vuodelle 2021.

		Talousarvio	Toteutuma	Jäljellä	TOT%	TOT vrt
ulkoinen		+muutokset	kuluva vuosi			edv %
LT70	Tekninen lautakunta					
*	Tulot	2 957 920,00	3 055 658,24	-97 738,24	103,30	96,78
*	Menot	-5 557 920,00	-5 708 882,77	150 962,77	102,70	103,73
**	Netto	-2 600 000,00	-2 653 224,53	53 224,53	102,00	113,09

Investoinnit

Talonrakennus

Sosiaali- ja terveystoimen hankkeet

Suurin hanke oli terveyskeskuksen ulkoseinien pinnoitussaneeraus. Muina kohteina toteutettiin sosiaali- ja terveystoimen tilojen pienempiä remontteja: Katajan ulkoilualue, sosiaalitoimiston wc-remontit, Sinikellon saunaremontti. Katajan keittiöosan vesikate uusittiin. Tämä ei ollut investointiohjelmassa.

Talousarviossa määrärahaa oli varattu 220.000,00 €. Toteuma oli 224.592,00 €. TA-ylitys 4.592,00 euroa. Ylitys johtui Katajan keittiöosan vesikatteen pinnoitteen uusimisesta.

Sivistystoimen hankkeet

Suurin hanke oli Kirkonkylän alakoulun saneeraus vaihe 3. (700.000,00 €), joka alkoi syyskuussa 2020 ja jatkuu vuoden 2021 kesäkuun loppuun saakka. Muina kohteina toteutettiin sivistystoimen kiinteistöihin kohdistuvia pienempiä remontteja: Töpinän terassi, Hutun koulun pyöräkatos, museon aittojen tuohikatteen uusiminen. Keskuskeittiön, lainausautomaatin ja sota-ajan perinnehuoneen investoinnit siirretty vuodelle 2021.

Talousarviossa määrärahaa oli varattu 815.000,00 €. Toteuma oli 802.710,00 €. Toteuma jäi 12.290,00 € alle määrärahan.

Kiinteistöt hankkeet

Suurin hanke oli uuden paloaseman rakentaminen (2.800.000,00 €), joka alkoi kesäkuussa 2020. Muita toteutettuja kohteita: metsäoppilaitoksen rivitalon A vesikattosaneeraus, Pitkälammen varasto ja jätekatos, teollisuushalli 1:n lvi-saneerausta.

Talousarviossa oli määrärahaa varattu 3.090.000,00 € Toteuma oli 1.602.270,00 €. Toteuma jäi 1.487.730,00 € alle määrärahan.

Toteuman alijäämä johtuu siitä, että paloaseman rakentaminen jatkuu vuoden 2021 kesäkuun loppuun saakka.

Muut kohteet

Talousarviossa oli määrärahaa varattu 60.000,00 €. Toteuma oli 53.944,00 €. Toteuma jäi 6.056,00 € alle määrärahan.

Muut kohteet sisältää OSAOille vuokrattujen kiinteistöjen investointeja. Kohteena 2020 oli yhden opipilasuntolarakennuksen käyttövesiputkisaneeraus.

Taloussuunnitelman investointiohjelma: brutto 4.185.000/toteuma: brutto 2.687.000,00.

Kiinteät rakenteet ja laitteet

Liikenneväylät

Talousarviossa määrärahaa varattiin yhteensä 640.000 €. Tekninen lautakunta päätti toteutettavista kohteista 16.6.2020 § 67. Määrärahaa käytettiin yhteensä 699.479 €, TA-määrärahat ylittyivät 59.479 €. Ylitys johtui seuraavasta syystä:

- Katujen ja väylien rakentamismenoiksi on kirjattu maarakennusmestarin palkkamenot koko vuoden ajalta (tammikuu-joulukuu) yhteensä 56.258 €. Kohde toteutettiin touko-lokakuussa (6 kk) ja maarakennusmestarin todelliset palkkamenot ovat ko. kohteelta noin 15.000 € eli noin 3 henkilötyö-kk.
- Saha-alueen tiet ja alueet, ylitys 9.000 €. Ylitys johtui T1 tien arvioitua suuremmasta leikkausmassojen poistosta (parkkia oli ainakin kaksinkertainen määrä).
- Katujen ja alueiden suunnittelut, ylitys 3.779 €. Teollisuusalueen tielle T1 jouduttiin tekemään muutossuunnitelma
- Tievalaistuksen rakentamiskustannukset ylittyivät 2.663 €:lla.

Puistot ja yleiset alueet

Talousarviossa määrärahaa varattiin yhteensä 30.000 €. Toteutuma oli 24.589 €. Toteutuma jäi 5.411 € alle varatun määrärahan.

Urheilu-, liikunta ja virkistyspaikat

Talousarviossa määrärahaa varattiin yhteensä 90.000 euroa. Tekninen lautakunta päätti toteutettavista kohteista 16.6.2020 § 69. Toteutuma oli 94.027 €. Toteutuma ylittyi 4.027 eurolla. HS 80 hypyryn alamäen kunnostuslaitteen sähkövinssin hankinta- ja asennuskustannukset olivat arvioitua suuremmat

Liikelaikokset

Kaukolämpölaitos

Talousarviossa määrärahaa varattiin yhteensä 200.000 euroa. Toteutuma oli 260.614 €. Toteutuma ylittyi 60.614 €:lla. Mäkitien kaukolämpölinjan saneerauksen toteutuneet kustannukset olivat noin 9.000 euroa arvioitua suuremmat saneerauksessa eteen tulleiden lisätöiden johdosta. Uuden palo-aseman kohdalla jouduttiin tekemään muutostöitä olemassa olevan kaukolämpölinjaan. Lisäksi toteutettiin uusien kaukolämpöliittymien rakentamisesta (6 uutta liittymää) sekä Hirsikankaalle edellisenä syksynä rakennetun kaukolämpölinjan viimeistelyt.

Vesihuoltolaitos

Talousarviossa määrärahaa varattiin yhteensä 220.000 euroa. Tekninen lautakunta päätti toteutettavista kohteista 16.6.2020 § 68 ja 17.9.2020 § 99. Vesihuoltoinvestointien toteutuneet kustannukset olivat 272.963 €, joten toteutuma ylittyi 52.963 €:lla.

- Taivalvaaran syöttövesijohdon saneeraus suunniteltiin alun perin toteutettavaksi kahdessa vaiheessa vuosina 2020 ja 2021. Saneeraustyön aikana todettiin vanha syöttövesijohto niin huonokuntoiseksi, että se päätettiin saneerata kokonaan yhdessä vaiheessa. Saneerauksesta syntyi noin 8.000 euron lisäkustannus.
- Jätevedenpuhdistamon lietteen sakeuttamon laahakoneisto rikkoontui äkillisesti syksyllä. Jätevedenpuhdistamon toiminnan varmistamiseksi koneisto jouduttiin uusimaan joulukuussa. Koneiston uusimisen kustannuksiksi tuli 45.147 €. Tekninen lautakunta päätti koneiston uusimisesta 26.11.2020 § 149.

Irtaimiston hankinta + pitkävaikutteiset menot

Muut pitkävaikutteiset menot

Talousarviossa varattiin määrärahaa yksityisteiden perusparannuksiin yhteensä 100.000 €. Toteutuma oli 96.854 €. Perusparannustyönä toteutettiin Metsäkylässä yksityisteiden sorastusta yhteensä 5.968 tn ja sivuojien kaivua yhteensä 12.000 jm.

Reitistöjen kunnostuksiin talousarviossa varauduttiin 30.000 €:lla. Toteutuma oli 31.325 €. Suurin yksittäinen kohde oli Jokijärven Kantoniemen sillan perusparannustyö. Lisäksi tehtiin reitistön kunnostuksia kunnan alueen reiteillä.

Kunnan vesihuollon kehittäminen, määrärahaa yhteensä 10.000 €, joka käytettiin pienten vesilaitosten varautumishankkeeseen yhteistyöprojektissa Pudasjärven ja Kuusamon laitosten kanssa. EU-rahoitteinen 2-vuoden hanke, jossa kunkin kunnan osuus on 20.000 € ja EU-rahamen osuus yhteensä 60.000 €. Hanke päättyy vuonna 2021.

Ilojen yhteishankkeet, määrärahaa yhteensä 10.000 €, jota ei ole käytetty ollenkaan. Kunnanhallituksen alainen hanke.

2.9. Tytäryhtiöt

Kiinteistö Oy Koillismaakeskus

Yhtiö omistaa monitoimirakennuksen, jossa sijaitsevat hotelli- ja ravintolatilat sekä alakerrassa uima-allastilat. Yhtiöjärjestyksen ja osakepääoman omistuksen nojalla tiloja hallitsee Taivalkosken kunta. Kunta on vuokrannut hotelli- ja ravintolatilat yksityiselle yrittäjälle.

Kiinteistö Oy Koillismaakeskuksen tiloissa on tehty vuosittain merkittävä määrä vuosihuolto- ja kunnostustöitä kiinteistön kunnan ylläpitämiseksi. Kiinteistöyhtiön palveluksessa ei ole ollut päätoimista henkilökuntaa.

Talous	2020	2019
Liikevaihto	201 613	204 032
Liikevoitto/Hoitokate	13 813	270
Tilikauden tulos	10	1
Oma pääoma	2 169 412	2 169 401
Vieras pääoma	20 165	35 761

Kiinteistö Oy Siikataival

Yhtiö omistaa ja hallitsee kiinteistöjä sekä ylläpitää kohtuuhintaisia vuokra-asuntoja Taivalkoskella.

Kiinteistöjen huoneistoille on tehty pintakorjauksia sekä muita kuntoarvion mukaisia vuosittaisia korjauksia. Vuosittaiset korjaustarpeet tulevat lisääntymään kiinteistöjen ikääntyessä. Kunnan asukasluvun pienentyessä asuntojen käyttöaste heikentyy ja luo haastetta yhtiön taloudelle. Asuntojen käyttöaste oli vuoden lopussa 93,7 %.

Talous	2020	2019
Liikevaihto	1 304 790	1 337 297
Liikevoitto/Hoitokate	378 949	365 081
Tilikauden tulos	-20 448	-7 374
Oma pääoma	1 298 960	1 319 408
Vieras pääoma	3 235 289	3 572 827

Taivalkosken Kyläverkot Oy

Yhtiö on perustettu vuonna 2013. Yhtiön omistus palautettiin Taivalkosken kunnalle syksyllä 2017, kun todettiin, että kuntaomistus on laajakaistarakennuksen kokonaistaloudellisuuden kannalta paras vaihtoehto. Taivalkosken Kyläverkot Oy:n tarkoituksena on rakentaa tilaajayhteysverkko Taivalkosken kunnan alueella sekä hallinnoida tätä verkkoa. Verkon rakentamiseen on saatu rahoitusta Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskukselta Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelmasta 2007-2013 ja suunnitelmasta 2014-2020.

Runkoverkon rakentamisesta on vastannut Kairan Kuitu Oy. Taivalkosken Kyläverkot Oy:n osalta rakentaminen painottui vuosiin 2014 – 2016. Vuonna 2017 rakennettiin enää yksittäisiä kesken jääneitä liittymiä. Runkoverkon osalta Kairan Kuitu Oy sai verkon valmiiksi vuoden 2015 loppuun mennessä. Taivalkosken Kyläverkot Oy:llä ja Kairan Kuitu Oy:llä on sopimus tilaajayhteysverkon käytöstä.

Talous	2020	2019
Liikevaihto	123 000	101 000
Liikevoitto (-tappio)	71 915	49 195
Tilikauden tulos	42 101	18 111
Oma pääoma	-262 299	-304 400
Vieras pääoma	1 644 015	1 717 720

Kiinteistö Oy Taivalkosken Hallit

Yhtiö omistaa ja hallitsee kiinteistön rakennuksineen. Tilat on vuokrattu konepajatoimintaan ja sitä palvelemaan toimintaan. Kunnan omistusosuus on 84,02 %. Vuonna 2020 on käynnistetty LeaseGreen Group Oy:n toteuttama energiatehokkuushanke, johon Business Finland on myöntänyt tukirahoitusta. Lisäksi vuoden 2020 aikana toteutettiin henkilöstön sosiaalitulojen perusparannusurakka sekä teollisuushallin katon notkahdusvaurion korjausurakka.

Talous	2020	2019
Liikevaihto	343 200	325 200
Liikevoitto (-tappio)	65 769	65 634
Tilikauden tulos	37 710	45 384
Oma pääoma	1 852 978	1 815 269
Vieras pääoma	1 727 178	1 432 031

2.10. Tuloslaskelmaosan toteutuminen

Taivalkosken kunta		Kunta Tuloslaskelma U+S, lyhyt			26.2.2021 22:25:42	
INTIME/SISÄINEN LASKENTA		TILIVUOSI 012020-122020 KAUSI 122020 VYÖRYTETTY 26/02/21				
		Talousarvio + muutokset	Toteutuma kuluva vuosi	Jäljellä	TOT%	TOT ed.vuosi
1	Taivalkosken kunta					
	TULOSLASKELMA					
	TOIMINTATUOTOT					
*	Myyntituotot	4 093 946,00	4 255 982,10	-162 036,10	104,00	4 340 455,93
*	Maksutuotot	1 611 620,00	1 484 866,65	126 753,35	92,10	1 514 240,54
*	Tuet ja avustukset	358 398,00	245 790,74	112 607,26	68,60	324 989,18
*	Muut toimintatuotot	2 490 864,00	2 699 881,94	-209 017,94	108,40	2 626 986,68
****	TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	8 554 828,00	8 686 521,43	-131 693,43	101,50	8 806 672,33
***	Valmistus omaan käyttöön	0,00	185 226,20	-185 226,20	0,00	238 884,06
	TOIMINTAKULUT					
	Henkilöstökulut					
**	Palkat ja palkkiot	-13 302 942,98	-12 885 744,51	-417 198,47	96,90	-12 583 006,11
	Henkilösivukulut					
*	Eläkekulut	-3 134 854,24	-2 967 052,60	-167 801,64	94,60	-2 976 855,48
*	Muut henkilösivukulut	-395 584,78	-407 398,78	11 814,00	103,00	-376 293,26
**	Henkilösivukulut	-3 530 439,02	-3 374 451,38	-155 987,64	95,60	-3 353 148,74
***	Henkilöstökulut yht.	-16 833 382,00	-16 260 195,89	-573 186,11	96,60	-15 936 154,85
*	Palvelujen ostot	-14 666 554,00	-13 840 330,59	-826 223,41	94,40	-13 897 604,13
*	Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-3 458 116,00	-3 694 842,56	236 726,56	106,80	-3 444 899,29
*	Avustukset	-1 465 380,00	-1 394 997,17	-70 382,83	95,20	-1 418 661,22
*	Muut toimintakulut	-2 458 606,00	-2 519 920,42	61 314,42	102,50	-2 474 661,04
****	TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-38 882 038,00	-37 525 060,43	-1 356 977,57	96,50	-36 933 096,47
	TOIMINTAKATE	-30 327 210,00	-28 838 539,00	-1 488 671,00	95,10	-28 126 424,14
**	Verotulot	12 310 000,00	12 483 139,35	-173 139,35	101,40	11 978 750,60
**	Valtionosuudet	19 280 000,00	20 463 259,45	-1 183 259,45	106,10	18 058 694,00
	Rahoitustuotot ja -kulut					
*	Korkotuotot	0,00	1 143,33	-1 143,33	0,00	1 238,61
*	Muut rahoitustuotot	93 000,00	71 096,00	21 904,00	76,40	77 597,36
*	Korkokulut	-70 000,00	-38 807,28	-31 192,72	55,40	-43 102,15
*	Muut rahoituskulut	-7 000,00	-1 460,18	-5 539,82	20,90	-2 494,50
**	Rahoitustuotot ja -kulut yht.	16 000,00	31 971,87	-15 971,87	199,80	33 239,32
	VUOSIKATE	1 278 790,00	4 139 831,67	-2 861 041,67	323,70	1 944 259,78
	Poistot ja arvonalentumiset					
*	Suunn.mukaiset poistot	-2 400 000,00	-2 454 856,68	54 856,68	102,30	-2 456 272,51
*	Arvonalentumiset	0,00	0,00	0,00	0,00	-250 000,00
	TILIKAUDEN TULOS	-1 121 210,00	1 684 974,99	-2 806 184,99	-150,30	-762 012,73
*	Poistoeron lis.(-)tai väh.(+)	11 240,00	1 151,16	10 088,84	10,20	11 243,19
	TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄ)	-1 109 970,00	1 686 126,15	-2 796 096,15	-151,90	-750 769,54

Taivalkosken kunta		Kunnan tuloslaskelma U, lyhyt			26.2.2021 22:25:47	
INTIME/SISÄINEN LASKENTA		TILIVUOSI 012020-122020 KAUSI 122020 VYÖRYTETTY 26/02/21				
		Talousarvio	Toteutuma	Jäljellä	TOT%	TOT ed.vuosi
		+ muutokset	kuluva vuosi			
1	Taivalkosken kunta					
	TULOSLASKELMA					
	TOIMINTATUOTOT					
*	Myyntituotot	3 002 537,00	2 933 584,28	68 952,72	97,70	2 973 532,83
*	Maksutuotot	1 611 620,00	1 484 866,65	126 753,35	92,10	1 514 240,54
*	Tuet ja avustukset	358 398,00	245 790,74	112 607,26	68,60	324 989,18
*	Muut toimintatuotot	1 117 826,00	1 094 088,19	23 737,81	97,90	1 099 782,96
****	TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	6 090 381,00	5 758 329,86	332 051,14	94,50	5 912 545,51
***	Valmistus omaan käyttöön	0,00	185 226,20	-185 226,20	0,00	238 884,06
	TOIMINTAKULUT					
	Henkilöstökulut					
**	Palkat ja palkkiot	-13 302 942,98	-12 885 744,51	-417 198,47	96,90	-12 583 006,11
	Henkilösivukulut					
*	Eläkekulut	-3 134 854,24	-2 967 052,60	-167 801,64	94,60	-2 976 855,48
*	Muut henkilösivukulut	-395 584,78	-407 398,78	11 814,00	103,00	-376 293,26
**	Henkilösivukulut	-3 530 439,02	-3 374 451,38	-155 987,64	95,60	-3 353 148,74
***	Henkilöstökulut yht.	-16 833 382,00	-16 260 195,89	-573 186,11	96,60	-15 936 154,85
*	Palvelujen ostot	-13 917 816,00	-12 884 701,58	-1 033 114,42	92,60	-12 968 316,96
*	Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-3 102 876,00	-3 285 776,26	182 900,26	105,90	-3 008 459,22
*	Avustukset	-1 465 380,00	-1 394 997,17	-70 382,83	95,20	-1 418 661,22
*	Muut toimintakulut	-1 098 137,00	-956 424,16	-141 712,84	87,10	-946 261,46
****	TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-36 417 591,00	-34 596 868,86	-1 820 722,14	95,00	-34 038 969,65
	TOIMINTAKATE	-30 327 210,00	-28 838 539,00	-1 488 671,00	95,10	-28 126 424,14
**	Verotulot	12 310 000,00	12 483 139,35	-173 139,35	101,40	11 978 750,60
**	Valtionosuudet	19 280 000,00	20 463 259,45	-1 183 259,45	106,10	18 058 694,00
	Rahoitustuotot ja -kulut					
*	Korkotuotot	0,00	1 143,33	-1 143,33	0,00	1 238,61
*	Muut rahoitustuotot	93 000,00	71 096,00	21 904,00	76,40	77 597,36
*	Korkokulut	-70 000,00	-38 807,28	-31 192,72	55,40	-43 102,15
*	Muut rahoituskulut	-7 000,00	-1 460,18	-5 539,82	20,90	-2 494,50
**	Rahoitustuotot ja -kulut yht.	16 000,00	31 971,87	-15 971,87	199,80	33 239,32
	VUOSIKATE	1 278 790,00	4 139 831,67	-2 861 041,67	323,70	1 944 259,78
	Poistot ja arvonalentumiset					
*	Suunn.mukaiset poistot	-2 400 000,00	-2 454 856,68	54 856,68	102,30	-2 456 272,51
*	Arvonalentumiset	0,00	0,00	0,00	0,00	-250 000,00
	TILIKAUDEN TULOS	-1 121 210,00	1 684 974,99	-2 806 184,99	-150,30	-762 012,73
*	Poistoeron lis.(-)tai väh.(+)	11 240,00	1 151,16	10 088,84	10,20	11 243,19
	TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄ)	-1 109 970,00	1 686 126,15	-2 796 096,15	-151,90	-750 769,54

2.11. Investointiosan toteutuminen

	TA	TA muutos	TA	TOT	Jäljellä	TOT %
90 Kunnanhallituksen inv.proj.						
8010 Yksitysteiden perusparannukset						
* Hankinnat yht.	-100 000	0	-100 000	-96 854	-3 146	97
8013 Reitistöt						
* Hankinnat yht.	-30 000	0	-30 000	-31 325	1 325	104
8015 Kunnan vesihuollon kehittäminen						
* Hankinnat yht.	-10 000	0	-10 000	-10 000	0	100
8016 lijoen yhteishankkeet						
* Hankinnat yht.	-10 000	0	-10 000	0	-10 000	0
8050 Maa-alueiden myynti ja osto						
Investointien netto	0	0	0	7 203	-7 203	0
90 Kunnanhallituksen inv.proj. YHTEENSÄ						
* Hankinnat yht.	-150 000	0	-150 000	-138 179	-11 821	92
Investointien netto	-150 000	0	-150 000	-130 976	-19 024	87
92 Sote investointiproj						
8080 Terveyskeskuksen peruskorjaus						
* Hankinnat yht.	-120 000	0	-120 000	-159 529	39 529	133
8081 Henkilökunnan asuntola/Sosiaal						
* Hankinnat yht.	-60 000	0	-60 000	-28 642	-31 358	48
8082 Palv.keskus Katajan saneeraus						
* Hankinnat yht.	-40 000	20 000	-20 000	-36 421	16 421	182
8083 Sos. ja terv.toimen irtaimisto						
* Hankinnat yht.	-96 000	0	-96 000	-76 793	-19 207	80
92 Sote investointiproj YHTEENSÄ						
* Hankinnat yht.	-316 000	20 000	-296 000	-301 386	5 386	102
Investointien netto	-316 000	20 000	-296 000	-301 386	5 386	102
93 Sivistystoimen investointiproj						
8200 Yläkoulun remontti						
* Hankinnat yht.	-40 000	30 000	-10 000	-13 802	3 802	138
8201 Alakoulun saneeraus						
* Hankinnat yht.	-700 000	-200 000	-900 000	-766 087	-133 913	85

Tilinpäätös 2020

8203	Sivistystoimen irtaimistot						
*	Hankinnat yht.	-85 000	0	-85 000	-17 028	-67 972	20
8205	Keskuskeittiö lattia hyllystö						
*	Hankinnat yht.	-20 000	20 000	0	0	0	0
8206	Hutun koulu pyöräkatos piharak						
*	Hankinnat yht.	-10 000	0	-10 000	-8 821	-1 179	88
8207	Kirjasto,lainausautomaatit ym.						
*	Hankinnat yht.	-25 000	15 000	-10 000	0	-10 000	0
8208	Sota-ajan perinnehuone						
*	Hankinnat yht.	-10 000	5 000	-5 000	0	-5 000	0
8209	Museon aittojen katot/aita						
*	Hankinnat yht.	-10 000	0	-10 000	-14 000	4 000	140
8304	Vapaa-aikat.irtain omaisuus						
*	Hankinnat yht.	0	0	0	-20 804	20 804	0
93	Sivistystoimen investointiproj YHTEENSÄ						
*	Hankinnat yht.	-900 000	-130 000	-1 030 000	-840 542	-189 458	82
	Investointien netto	-900 000	-130 000	-1 030 000	-840 542	-189 458	82
94	Teknisten palveluiden inv.proj						
8450	Ammattikoulun tilojen saneeraus						
*	Hankinnat yht.	-110 000	90 000	-20 000	-24 890	4 890	124
8452	Kiinteistöjen energiataloustoi						
*	Hankinnat yht.	-50 000	0	-50 000	-4 980	-45 020	10
8455	Paloasema, hankesuunnittelu						
*	Hankinnat yht.	-2 800 000	40 000	-2 760 000	-1 466 903	-1 293 097	53
*	Rahoitusosuudet yht.	190 000	0	190 000	0	190 000	0
	Investointien netto	-2 610 000	40 000	-2 570 000	-1 466 903	-1 103 097	57
8456	Teollisuushallit saneeraus						
*	Hankinnat yht.	-10 000	0	-10 000	-9 827	-173	98
*	Myyntit yht.	0	0	0	18 584	-18 584	0
	Investointien netto	-10 000	0	-10 000	8 758	-18 758	-88
8457	B-talon/amm.koulun asunt.kunn.						
*	Hankinnat yht.	-30 000	20 000	-10 000	-4 665	-5 335	47
8459	Metsäoppilait.rivitalo/vesikat						
*	Hankinnat yht.	-80 000	0	-80 000	-84 832	4 832	106

8460 Pitkälampi/varasto jätekatos							
* Hankinnat yht.	-10 000	0	-10 000	-7 242	-2 758	72	
8550 Liikenneväylien suunnittelu							
* Hankinnat yht.	-10 000	0	-10 000	-13 779	3 779	138	
8551 Rakentaminen ja päällystäminen							
* Hankinnat yht.	-150 000	0	-150 000	-135 676	-14 324	90	
8553 Tievalaistus							
* Hankinnat yht.	-60 000	0	-60 000	-122 663	62 663	204	
8554 Maanpohjakorvaukset/toimitukse							
* Hankinnat yht.	-10 000	0	-10 000	0	-10 000	0	
8555 Opastus ja viitoitus							
* Hankinnat yht.	-10 000	0	-10 000	0	-10 000	0	
8556 Teollisuusal.tontit/saha							
* Hankinnat yht.	-400 000	0	-400 000	-409 489	9 489	102	
8601 Taajaman ympäristö							
* Hankinnat yht.	-20 000	0	-20 000	-17 227	-2 773	86	
8602 Leikkikentät, kalusteiden uusi							
* Hankinnat yht.	-10 000	0	-10 000	-7 362	-2 639	74	
8707 Kumparelaskurinteen jyrkentämi							
* Hankinnat yht.	0	0	0	26 499	-26 499	0	
8709 Hyppyrimäen saneeraus							
* Hankinnat yht.	0	0	0	-7 540	7 540	0	
8710 Taivalvaaran rinnevalot uusint							
* Hankinnat yht.	0	0	0	-4 524	4 524	0	
8711 Urh.kent/jääkiekkok puku-wctil							
* Hankinnat yht.	-20 000	0	-20 000	0	-20 000	0	
8712 Ankkurihissin kunnostaminen							
* Hankinnat yht.	0	0	0	-77 860	77 860	0	
8714 Alamäen kaiteet HS80							
* Hankinnat yht.	-20 000	0	-20 000	-4 103	-15 897	21	
8717 Taivalv.rinnerak ja liik.puist							
* Hankinnat yht.	-20 000	0	-20 000	0	-20 000	0	

8718 Alakoulun kaukalon pohja

*	Hankinnat yht.	-30 000	0	-30 000	0	-30 000	0
---	----------------	---------	---	---------	---	---------	---

94 Teknisten palveluiden inv.proj YHTEENSÄ

*	Hankinnat yht.	-3 850 000	150 000	-3 700 000	-2 377 062	-1 322 938	64
*	Rahoitusosuudet yht.	190 000	0	190 000	0	190 000	0
*	Myyntit yht.	0	0	0	18 584	-18 584	0
	Investointien netto	-3 660 000	150 000	-3 510 000	-2 358 477	-1 151 523	67

99 Muut investointi projektit**9000 Osekk:lle vuokratut kiinteistöt**

*	Hankinnat yht.	-60 000	0	-60 000	-53 944	-6 056	90
---	----------------	---------	---	---------	---------	--------	----

9010 Suunnittelu, verkosto ja laito

*	Hankinnat yht.	-10 000	0	-10 000	-13 049	3 049	130
---	----------------	---------	---	---------	---------	-------	-----

9011 Puhdistamon jälkivalutuskenttä

*	Hankinnat yht.	-10 000	0	-10 000	0	-10 000	0
---	----------------	---------	---	---------	---	---------	---

9012 Vesihuollon rakent./saneeraus

*	Hankinnat yht.	-100 000	0	-100 000	-203 898	103 898	204
---	----------------	----------	---	----------	----------	---------	-----

9014 Jv-puhdistamo lietteensakeutin

*	Hankinnat yht.	-100 000	-40 000	-140 000	-45 147	-94 853	32
---	----------------	----------	---------	----------	---------	---------	----

9015 Vedenottamon saneeraus

*	Hankinnat yht.	0	0	0	-10 869	10 869	0
---	----------------	---	---	---	---------	--------	---

9030 Verkostosaneeraus

*	Hankinnat yht.	-200 000	0	-200 000	-61 302	-138 698	31
---	----------------	----------	---	----------	---------	----------	----

9032 Mäkitien kl-verkoston saneerau

*	Hankinnat yht.	0	0	0	-199 312	199 312	0
---	----------------	---	---	---	----------	---------	---

99 Muut investointi projektit YHTEENSÄ

*	Hankinnat yht.	-480 000	-40 000	-520 000	-587 521	67 521	113
	Investointien netto	-480 000	-40 000	-520 000	-587 521	67 521	113

KAIKKI YHTEENSÄ

*	Hankinnat yht.	-5 696 000	0	-5 696 000	-4 244 690	-1 451 310	75
*	Rahoitusosuudet yht.	190 000	0	190 000	0	190 000	0
*	Myyntit yht.	0	0	0	25 787	-25 787	0
	Investointien netto	-5 506 000	0	-5 506 000	-4 218 903	-1 287 097	77

2.12. Rahoitusosan toteutuminen

	TA2020	TA2020 muutos	TA2020 muutosten jälkeen	Toteutuma 2020	Poikkeama
Toiminnan ja investointien rahavirta					
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate	2 038 790	-760 000	1 278 790	4 139 832	-2 861 042
Satunnaiset erät					
Tulorahoituksen korjauserät					
Myyntivoitot ja -tappiot					
Muut korjauserät				3 584	-3 584
Tulorahoituksen korjauserät				3 584	-3 584
Toiminnan rahavirta	2 038 790	-760 000	1 278 790	4 143 416	-2 864 626
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-5 696 000		-5 696 000	-4 244 690	-1 451 310
Rahoitusosuudet investointimenoihin	190 000		190 000		190 000
Pysyvien vastaavien luovutustulot				22 203	-22 203
Investointien rahavirta	-5 506 000		-5 506 000	-4 222 487	-1 283 513
Toiminnan ja investointien rahavirta	-3 467 210	-760 000	-4 227 210	-79 071	-4 148 139
Rahoituksen rahavirta					
Antolainauksen muutokset					
Antolainasaamisten lisäykset					
Antolainasaamisten vähennykset				336	-336
Antolainauksen muutokset					
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	3 500 000		3 500 000		3 500 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-537 691		-537 691	-537 691	
Lainakannan muutokset	2 962 309		2 962 309	-537 691	3 500 000
Oman pääoman muutokset					
Muut maksuvalmiuden muutokset					
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset				14 259	-14 259
Vaihto-omaisuuden muutos				-6 904	6 904
Saamisten muutos				-114 233	114 233
Korottomien velkojen muutos				-169 941	169 941
Muut maksuvalmiuden muutokset				-276 819	276 819
Rahoituksen rahavirta	2 962 309		2 962 309	-814 173	3 776 482
Rahavarojen muutos	-504 901	-760 000	-1 264 901	-893 244	-371 657
Rahavarat 31.12.				1 430 493	-1 430 493
Rahavarat 1.1.				2 323 737	-2 323 737
Rahavarojen muutos				-893 244	893 244

2.13. Yhteenveto sitovien erien toteutumisesta

	MÄÄRÄRAHAT 1 000 EUR						TULOARVIOT 1 000 EUR				
	Sito- vuus 1) N	Alkup. TA	TA muutos	TA muu- tosten jälkeen	Toteu- ma	Poik- keama	Alkup. TA	TA muutos	TA muu- tosten jälkeen	Toteu- tuma	Poik- keama
KÄYTTÖTALOUSOSA											
Keskusvaalilautakunta	N	-2		-2	-1	-1					
Tarkastuslautakunta	N	-30		-30	-33	3					
Valtuusto	N	-45		-45	-29	-16					
Kunnanhallitus	N	-3 490		-3 490	-2 410	-1 080					
Sosiaali- ja terveyslautak.	N	-15 300	-760	-16 060	-16 339	279					
Sivistyslautakunta	N	-8 100		-8 100	-7 371	-729					
Tekininen lautakunta	N	-2 600		-2 600	-2 653	53					
Yhteensä		-29 567	-760	-30 327	-28 836	-1 491					
TUOSLAKELMAOSA											
Verotulot	N						12 310		12 310	12 483	-173
Valtionosuudet	N						19 280		19 280	20 463	-1 183
Korkotulot	N							0	0	1	-1
Muut rahoitustulot	N						93		93	72	21
Korkomenot	N	-77		-70	-39	-31					
Muut rahoitusmenot	N	0		-7	-2	-5					
Satunnaiset kulut	N			0		0					
Yhteensä		-77		-77	-41	-36	31 683	0	31 683	33 019	-1 336
INVESTOINTIOSA											
Investoinnit	B	-5 696		-5 696	-4 219	-1 477	190		190	0	190
Yhteensä		-5 696	0	-5 696	-4 219	-1 477	190	0	190	0	190
RAHOITUSOSA											
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	N					0	3 500		3 500	0	3 500
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	N	-537		-537	-537	0					
Muut maksuvalmiuden muutokset	N			0	-277	277					
Yhteensä		-537		-537	-814	277	3 500	0	3 500	0	3 500
Kaikki yhteensä		-35 877	-760	-36 637	-33 910	-2 727	35 373	0	35 373	33 019	2 354

kohdassa 2.11..Investointiosan toteutuminen tarkempi selostus investoinneista

3. TILINPÄÄTÖSLASKELMAT

3.1. Tilinpäätöslaskelmia koskevat säännökset ja ohjeet

Tilinpäätöslaskelmia ovat tuloslaskelma, rahoituslaskelma, tase, konsernituloslaskelma ja -tase sekä konsernin rahoituslaskelma. Laatimisessa sovelletaan kirjanpitolakia ja noudatetaan kirjanpitolautakunnan yleisohjeita.

3.2. Tuloslaskelma

ulkoiset tulot ja menot

	2020		2019	
Toimintatuotot				
Myyntituotot	2 933 584,28		2 973 532,83	
Maksutuotot	1 484 866,65		1 514 240,54	
Tuet ja avustukset	245 790,74		324 989,18	
Muut toimintatuotot	1 094 088,19	5 758 329,86	1 099 782,96	5 912 545,51
Valmistus omaan käyttöön		185 226,20		238 884,06
Toimintakulut				
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	-12 885 744,51		-12 583 006,11	
Henkilösivukulut				
Eläkekulut	-2 967 052,60		-2 976 855,48	
Muut henkilösivukulut	-407 398,78		-376 293,26	
Palvelujen ostot	-12 884 701,58		-12 968 316,96	
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-3 285 776,26		-3 008 459,22	
Avustukset	-1 394 997,17		-1 418 661,22	
Muut toimintakulut	-956 424,16	-34 782 095,06	-946 261,46	-34 277 853,71
Toimintakate		-28 838 539,00		-28 126 424,14
Verotulot		12 483 139,35		11 978 750,60
Valtionosuudet		20 463 259,45		18 058 694,00
Rahoitustuotot ja -kulut				
Korkotuotot	1 143,33		1 238,61	
Muut rahoitustuotot	71 096,00		77 597,36	
Korkokulut	-38 807,28		-43 102,15	
Muut rahoituskulut	-1 460,18	31 971,87	-2 494,50	33 239,32
Vuosikate		4 139 831,67		1 944 259,78
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset poistot	-2 454 856,68		-2 456 272,51	
Arvonalentumiset	0,00	-2 454 856,68	-250 000,00	-2 706 272,51
Satunnaiset erät				
Satunnaiset tuotot				
Satunnaiset kulut		0,00		0,00
Tilikauden tulos		1 684 974,99		-762 012,73
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)		1 151,16		11 243,19
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)		1 686 126,15		-750 769,54

3.3. Rahoituslaskelma

	2020		2019	
Toiminnan rahavirta				
Vuosikate	4 139 831,67		1 944 259,78	
Tulorahoituksen korjauserät	3 584,42	4 143 416,09	-19 398,10	1 924 861,68
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-4 244 690,19		-3 271 764,95	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulo	22 203,00	-4 222 487,19	19 941,00	-3 251 823,95
Toiminnan ja investointien rahavirta		-79 071,10		-1 326 962,27
Rahoituksen rahavirta				
Antolainauksen muutokset				
Antolainasaamisten lisäykset				
Antolainasaamisten vähennykset	336,38	336,38	672,76	672,76
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäykset			3 500 000,00	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-537 691,00		-914 979,00	
Lyhytaikaisten lainojen muutos		-537 691,00		2 585 021,00
Oman pääoman muutokset				
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	14 258,64		11 290,25	
Vaihto-omaisuuden muutos	-6 903,51		20,77	
Saamisten muutos	199 378,19		-389 749,67	
Korottomien velkojen muutos	-483 551,84	-276 818,52	-403 315,28	-781 753,93
Rahoituksen rahavirta		-814 173,14		1 803 939,83
Rahavarojen muutos		-893 244,24		476 977,56
Rahavarojen muutos				
Rahavarat 31.12.	1 430 492,91		2 323 737,15	
Rahavarat 1.1.	2 323 737,15	-893 244,24	1 846 759,59	476 977,56

3.4. Tase

VASTAAVAA	2020	2019
PYSYVÄT VASTAAVAT	32 059 024,25	30 295 314,54
Aineettomat hyödykkeet	356 412,88	492 768,47
Aineettomat oikeudet	247 956,83	261 979,04
Muut pitkävaikutteiset menot	108 456,05	230 789,43
Aineelliset hyödykkeet	25 985 151,17	24 106 009,55
Maa- ja vesialueet	3 593 207,12	3 590 386,09
Rakennukset	13 074 489,86	13 778 492,16
Kiinteät rakenteet ja laitteet	5 194 408,95	4 504 528,82
Koneet ja kalusto	645 513,77	796 910,30
Muut aineelliset hyödykkeet	65 849,40	65 849,40
Ennakkomaksut ja keskener. hank.	3 411 682,07	1 369 842,78
Sijoitukset	5 717 460,20	5 696 536,52
Osakkeet ja osuudet	4 978 592,63	4 978 592,63
Muut lainasaamiset	717 607,51	717 943,89
Muut saamiset	21 260,06	
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	78 774,02	123 639,99
Valtion toimeksiannot	57 306,12	100 595,36
Muut toimeksiantojen varat	21 467,90	23 044,63
VAIHTUVAT VASTAAVAT	3 431 848,33	4 517 567,25
Vaihto-omaisuus	19 914,15	13 010,64
Muu vaihto-omaisuus	19 914,15	13 010,64
Saamiset	1 981 441,27	2 180 819,46
Pitkäaikaiset saamiset	282 386,42	309 735,41
Myyntisaamiset	201 786,42	229 135,41
Muut saamiset	80 600,00	80 600,00
Lyhytaikaiset saamiset	1 699 054,85	1 871 084,05
Myyntisaamiset	870 598,14	870 761,19
Lainasaamsiet		10 000,00
Muut saamiset	306 485,34	202 067,25
Siirtosaamiset	521 971,37	788 255,61
Rahat ja pankkisaamiset	1 430 492,91	2 323 737,15
VASTAAVAA YHTEENSÄ	35 569 646,60	34 936 521,78

VASTATTAVAA	2020	2019
OMA PÄÄOMA	22 798 355,60	21 112 229,45
Peruspääoma	11 252 197,19	11 252 197,19
Ed. tilikausien yli/alijäämä	9 860 032,26	10 610 801,80
Tilikauden yli/alijäämä	1 686 126,15	-750 769,54
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET	1 351 793,25	1 352 944,41
Poistoero	172 430,57	173 581,73
Vapaaehtoiset varaukset	1 179 362,68	1 179 362,68
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	153 115,00	183 722,33
Valtion toimeksiannot	78 626,39	116 559,83
Lahjoitusrahastojen pääomat	29 021,04	30 611,77
Muut toimeksiantojen pääomat	45 467,57	36 550,73
VIERAS PÄÄOMA	11 266 382,75	12 287 625,59
Pitkäaikainen	5 345 700,91	6 004 080,91
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	5 307 981,00	5 966 361,00
Saadut ennakot	37 719,91	37 719,91
Lyhytaikainen	5 920 681,84	6 283 544,68
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	658 380,00	537 691,00
Saadut ennakot	51 418,68	27 657,61
Ostovelat	2 044 489,68	2 116 879,41
Muut velat	270 446,01	352 325,88
Siirtovelat	2 895 947,47	3 248 990,78
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	35 569 646,60	34 936 521,78

3.5. Konsernilaskelmat

Konsernituloslaskelma

	2020	2019
Toimintatuotot	16 623 958,35	16 270 333,54
Valmistus omaan käyttöön		
Toimintakulut	-44 025 641,11	-43 064 159,09
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta	56 385,40	49 910,64
Toimintakate	-27 345 297,36	-26 743 914,91
Verotulot	12 483 139,35	11 978 750,60
Valtionosuudet	20 463 259,45	18 058 694,00
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	1 283,82	1 329,89
Muut rahoitustuotot	31 304,78	45 871,47
Korkokulut	-87 837,81	-91 674,27
Muut rahoituskulut	-5 180,69	-3 847,87
Vuosikate	5 540 671,53	3 245 208,90
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-3 485 379,65	-3 535 360,70
Omistuksen eliminointierot	-21,45	
Arvonalentumiset		-250 167,65
	-3 485 401,10	-3 785 528,35
Satunnaiset erät		
Tilikauden tulos	2 055 270,43	-540 319,45
Tilinpäätössirrot	-11 733,90	-1 319,28
Tilikauden verot	-1 086,36	-1 284,77
Laskennalliset verot	-34 080,40	-24 721,00
Vähemmistöosuudet	-6 852,58	-7 810,63
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	2 001 517,19	-575 455,13

Konsernin rahoituslaskelma

	2020		2019	
Toiminnan rahavirta				
Vuosikate	5 540 671,54		3 245 208,90	
Satunnaiset erät				
Tilikauden verot	-1 086,36		-1 284,77	
Tulorahoituksen korjauserät	-42 406,11	5 497 179,07	-143 468,58	3 100 455,55
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-6 659 903,38		-5 662 845,61	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	6 709,45			
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	28 777,73	-6 624 416,20	40 024,36	-5 622 821,25
Toiminnan ja investointien rahavirta		-1 127 237,13		-2 522 365,70
Rahoituksen rahavirta				
Antolainauksen muutokset				
Antolainasaamisten lisäykset	-29 429,49			
Antolainasaamisten vähennykset	1 470,38	-27 959,11	672,76	672,76
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäykset	3 678 200,00		3 528 972,39	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-2 366 740,33		-1 237 159,64	
Lyhytaikaisten lainojen muutos	15 067,83	1 326 527,50	850 269,65	3 142 082,40
Oman pääoman muutokset	0,00		118 292,71	
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	14 280,56		11 287,72	
Vaihto-omaisuuden muutos	-90 256,72		868,11	
Saamisten muutos	269 676,49		-426 622,68	
Korottomien velkojen muutos	-516 153,27	-322 452,94	-394 815,46	-809 282,31
Rahoituksen rahavirta		976 115,45		2 451 765,56
Rahavarojen muutos		-151 121,68		-70 600,14
Rahavarojen muutos				
Rahavarat 31.12.	3 295 075,90		3 446 197,57	
Rahavarat 1.1.	3 446 197,57	-151 121,67	3 516 797,71	-70 600,14

Konsernitase

VASTAAVAA	2020	2019
PYSYVÄT VASTAAVAT	44 801 846,45	41 593 838,28
Aineettomat hyödykkeet	567 414,35	688 668,68
Aineettomat oikeudet	317 152,02	339 790,30
Muut pitkävaikutteiset menot	178 563,36	308 785,49
Ennakkomaksut	71 698,97	40 092,89
Aineelliset hyödykkeet	42 265 739,28	39 072 238,96
Maa- ja vesialueet	4 393 767,42	4 459 223,97
Rakennukset	23 917 728,06	24 618 326,56
Kiinteät rakenteet ja laitteet	6 879 108,05	6 163 240,58
Koneet ja kalusto	1 242 071,79	1 391 962,78
Muut aineelliset hyödykkeet	116 428,70	559 345,11
Ennakkomaksut ja keskener. hank.	5 716 635,26	1 880 139,96
Sijoitukset	1 968 692,82	1 832 930,64
Osakkuusyhteisöosuudet	1 572 580,11	1 541 539,38
Muut osakkeet ja osuudet	363 439,96	286 677,62
Muut lainasaamiset	2 336,06	3 806,44
Muut saamiset	30 336,69	907,20
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	332 859,33	402 026,76
Valtion toimeksiannot	137 301,24	141 854,90
Muut toimeksiantojen varat	195 558,09	260 171,86
VAIHTUVAT VASTAAVAT	6 545 062,95	6 875 604,38
Vaihto-omaisuus	183 759,76	93 503,04
Aineet ja tarvikkeet	183 759,76	93 503,04
Saamiset	3 066 227,29	3 335 903,78
Pitkäaikaiset saamiset	282 750,91	309 735,41
Myyntisaamiset	201 786,42	229 135,41
Muut saamiset	80 964,49	80 600,00
Lyhytaikaiset saamiset	2 783 476,38	3 026 168,37
Myyntisaamiset	1 711 564,50	1 708 080,25
Lainasaamiset	0,00	10 000,00
Muut saamiset	400 662,24	381 273,06
Siirtosaamiset	671 249,64	926 815,06
Rahoitusarvopaperit	94 932,49	95 167,63
Osakkeet ja osuudet	131,86	131,86
Sijoitukset rahamarkkinainstrum.	94 800,63	95 035,77
Rahat ja pankkisaamiset	3 200 143,41	3 351 029,93
VASTAAVAA YHTEENSÄ	51 679 768,73	48 871 469,42

VASTATTAVAA	2 020	2 019
OMA PÄÄOMA	26 662 009,84	24 648 758,72
Peruspääoma	11 252 197,19	11 252 197,19
Yhdistysten ja säätiöiden pääoma	2 119,17	2 119,17
Muut omat rahastot	1 575 883,18	1 560 069,27
Ed. tilikausien yli/alijäämä	11 830 293,09	12 409 828,22
Tilikauden yli/alijäämä	2 001 517,21	-575 455,13
VÄHEMMISTÖOSUUDET	351 034,12	344 169,30
Vähemmistöosuudet	351 034,12	344 169,30
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
PAKOLLISET VARAUKSET	397 490,06	398 874,46
Muut pakolliset varaukset	397 490,06	398 874,46
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	407 926,20	462 813,06
Valtion toimeksiannot	137 397,04	141 854,90
Lahjoitusrahastojen pääomat	29 140,05	30 708,85
Muut toimeksiantojen pääomat	241 389,11	290 249,31
VIERAS PÄÄOMA	23 861 308,53	23 016 853,88
Pitkäaikainen	15 629 198,38	14 368 774,68
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	15 406 132,33	14 325 992,42
Saadut ennakot	37 719,91	37 719,91
Ostovelat		
Muut velat		
Siirtovelat		
Laskennalliset verovelat	185 346,14	5 062,35
Lyhytaikainen	8 232 110,15	8 648 079,20
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	1 045 881,74	799 494,15
Saadut ennakot	67 322,36	52 887,73
Ostovelat	2 612 132,45	2 700 076,33
Muut velat	501 328,24	566 403,01
Siirtovelat	4 005 445,36	4 383 014,60
Laskennallinen verovelka	0,00	146 203,38
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	51 679 768,75	48 871 469,42

4. TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

Tilinpäätöksen liitetiedoista on säädetty kuntalaissa sekä kirjanpitolaissa ja -asetuksessa. Kirjanpitolain 3.2 §:n mukaan tilinpäätöksen tulee antaa oikeat ja riittävät tiedot kirjanpitovelvollisen toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Tätä varten tarpeelliset lisätiedot on ilmoitettava liitetiedoissa.

4.1. Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Kunnan tilinpäätöksen laatimista koskevat periaatteet

Pysyvien vastaavien arvostus

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Poistoaikojä on tarkistettu rakennuksien osalta. Muutokset ovat perustuneet hyödykkeiden taloudellisen pitoajan uudelleenarviointiin. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa.

Sijoitusten arvostus

Pysyvien vastaavien sijoitukset on merkitty taseeseen hankintamenoon.

Vaihto-omaisuuden arvostus

Vaihto-omaisuus on merkitty taseeseen hankintameno määrällisenä.

Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Konsernitilinpäätöksen laajuus

Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty seuraavat tytäryhteisöt: Kiinteistö Oy Siikataival, Kiinteistö Oy Koillismaakeskus, Taivalkosken Kyläverkot Oy ja Kiinteistö Oy Taivalkosken Hallit sekä kuntayhtymät; Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymä ja Pohjois-Pohjanmaan liitto omistusosuuksien suhteessa. Osakkuusyhteisöistä on yhdistelty omistusosuutta vastaava määrä osakkuusyhteisön voitosta ja tappiosta sekä oman pääoman muutoksesta.

Vapaaehtoiset varaukset ja poistoero

Vapaaehtoiset varaukset ja poistoerot on siirretty omaan pääomaan edellisten tilikautien yli-/alijäämiin ja tilikauden yli-/alijäämiin ja laskennalliseen verovelkaan.

Sisäiset liiketapahtumat

Konserniyhteisöjen keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty sekä konserniyhteisöjen ja kunnan omistamien kuntayhtymien keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty vähäisiä liiketapahtumia lukuun ottamatta.

Keskinäisen omistuksen eliminointi

Kunnan ja sen tytäryhteisöjen keskinäisen omistuksen eliminointi on tehty hankintamenuon mukaisesti.

Suunnitelmapoistojen oikaisut

Kiinteistötytäryhteisöjen aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden poistot on oikaistu kunnan poistosuunnitelman mukaisiksi ja ero on kirjattu oman pääoman eriä Edellisten tilikausien ylijäämä/alijäämää ja Tilikauden ylijäämä/alijäämää vastaan.

4.2. Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

Toimintatuotot	Konserni		Kunta	
	2020	2019	2020	2019
Yleishallinto	75 104,52	208 609,54	1 541,86	103 851,10
Sosiaali- ja terveyspalvelut	11 262 036,34	10 666 679,98	1 973 065,12	1 854 922,61
Opetus- ja kulttuuripalvelut	913 290,84	1 034 610,32	913 290,84	1 034 610,32
Teknisen palvelut	4 373 526,65	4 360 433,70	2 870 432,04	2 919 161,48
Yhteensä	16 623 958,35	16 270 333,54	5 758 329,86	5 912 545,51
Verotulot			2020	2019
Kunnan tulovero			10 079 555,41	9 758 719,76
Osuus yhteisöveron tuotosta			1 560 537,00	1 304 638,83
Kiinteistövero			843 046,94	915 392,01
Yhteensä			12 483 139,35	11 978 750,60
Valtionosuudet			2020	2019
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus			14 581 575,45	14 365 402,00
Verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasaus			3 771 756,00	3 736 728,00
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet			-109 640,00	-218 742,00
Verotulomen.kompensaatio			2 219 568,00	175 306,00
Yhteensä			20 463 259,45	18 058 694,00
Palvelujen ostot			2020	2019
Asiakaspalvelujen ostot			7 705 142,85	7 387 013,05
Muiden palvelujen ostot			5 179 558,73	5 581 303,91
Yhteensä			12 884 701,58	12 968 316,96

Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet

Kuluvan käyttöomaisuuden poistojen määrittämiseen on käytetty ennalta laadittua poistosuunnitelmaa.

Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu käyttöomaisuuden hankintamenoista arvioidun taloudellisen käyttöiän mukaan.

Muut pitkävaikutteiset menot	tasapoisto	3 - 5 v
Maa-alueet	ei poistoa	
Rakennukset ja rakennelmat	tasapoisto	20-50 v
Kiinteät rakenteet ja laitteet	menojäännöspoist	10-25 %
Koneet ja kalusto	tasapoisto	5-10 v
Luonnonvarat	käytön mukaan	
Arvo- ja taide-esineet	ei poistoa	
Osakkeet ja osuudet	ei poistoa	

Pienet pysyvien vastaavien hankinnat, joiden hankintameno on alle 8400 euroa, on kirjattu vuosikuluksi.

Poistosuunnitelmaan tehdyt muutokset;

Valt.12.12.1996	Käyttöomaisuuden suunnitelmapoistojen perusteet
Khall.5.3.2011	Käyttöomaisuuden suunnitelmapoistot vuonna 2000
Khall 29.3.2005	Käyttöomaisuuden poistoaikojen muutoksia
Khall 3.12.2007	Käyttöomaisuuteen kuuluvan yläasteen kiinteistön poistoajan muutos
Valt.28.10.2009	Taivalkosken kunnan poistosuunnitelman muuttaminen Koillis-Pohjanmaan ammatillisen koulutuksen kuntayhtymältä kunnalle siirtyneen omaisuuden johdosta

Pakollisten varausten muutokset

	Konserni 2020	2019	Kunta 2020	2019
Potilasvahinkovakuutusmaksu 1.1.	384 875,85	409 892,60		
Lisäykset tilikaudella	12 614,20			
Vähennykset tilikaudella		-25 016,75		
Potilasvahinkovakuutusmaksu 31.12.	397 490,05	384 875,85		
Muut pakolliset varaukset 1.1.	13 998,60	48 258,00		
Lisäykset tilikaudella		13 998,60		
Vähennykset tilikaudella		-48 258,00		
Muut pakolliset varaukset 31.12.	13 998,60	13 998,60		
Pakolliset varaukset yhteensä	411 488,65	398 874,45		

4.3. Tasetta koskevat liitetiedot

Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

Aineettomat hyödykkeet

	Aineettomat oikeudet	Muut pitkä- vaik.menot	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	261 979,04	230 789,43	492 768,47
Lisäykset tilikaudella	0,00		0,00
Rah.osuudet tilikaudella			0,00
Vähennykset tilik. aikana			
Siirrot erien välillä	76 793,44	20 000,00	96 793,44
Tilikauden poisto	-90 815,65	-142 333,38	-233 149,03
Arvonlennukset ja niiden pal.			
Hankintameno 31.12.	247 956,83	108 456,05	356 412,88
Arvonkorotukset			
Kirjanpitoarvo 31.12.2020	247 956,83	108 456,05	356 412,88

Aineelliset hyödykkeet

	Maa- alueet	Liittymis- maksut	Raken- nukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Taide ja arvoesineet	Kesken- eräiset hankinnat	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	3 506 201,93	84 184,16	13 778 492,16	4 504 528,82	796 910,30	65 849,40	1 369 842,78	24 106 009,55
Lisäykset tilikaudella		10 024,03					4 213 406,10	4 223 430,13
Rahoitusosuudet tilikaudella								0,00
Vähennykset tilik. aikana	-7 203,00		-18 584,42					-25 787,42
Siirrot erien välillä			595 676,34	1 417 894,29	54 014,66		-2 164 378,73	-96 793,44
Tilikauden poisto			-1 281 094,22	-728 014,16	-205 411,19		-7 188,08	-2 221 707,65
Arvonl. ja niiden palautukset								0,00
Hankintameno 31.12.	3 498 998,93	94 208,19	13 074 489,86	5 194 408,95	645 513,77	65 849,40	3 411 682,07	25 985 151,17
Arvonkorotukset								0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.2020	3 498 998,93	94 208,19	13 074 489,86	5 194 408,95	645 513,77	65 849,40	3 411 682,07	25 985 151,17

Sijoitukset

Osakkeet ja osuudet

Muut laina- ja muut saamis

	Osakkeet konserni- yhtiöt	Kunta- yhtymä- osuudet	Osakkuus- yhteisö- osakkeet	Muut osakkeet ja osuudet	Muut sijoitukset svop	Saamis tytäryhtei- söiltä	Saamis muut yhteensä	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	2 577 644,06	1 879 877,26	249 474,67	271 596,64	0,00	715 589,33	2 354,56	5 696 536,52
Lisäykset								0,00
Vähennykset							-336,38	-336,38
Siirrot erien välillä								0,00
Hank.meno 31.12.	2 577 644,06	1 879 877,26	249 474,67	271 596,64	0,00	715 589,33	2 018,18	5 696 200,14
Arvonlennukset ja niiden palautukset								0,00
Arvonkorotukset								
Kirjanpitoarvo 31.12.2020	2 577 644,06	1 879 877,26	249 474,67	271 596,64	0,00	715 589,33	2 018,18	5 696 200,14
Palautuskelpoiset liittymismaksut								21 260,06

Tytäryhteisöt, kuntayhtymäosuudet sekä osakkuusyhteisöt

	Kotipaikka	Kunnan		Konsernin		Kuntakonsernin osuus (1000 euroa)		Tilikauden voitosta/ tappiosta
		omist.osuus %	omist.osuus %	omist.osuus %	omist.osuus %	Omasta pääomasta	Vieraasta pääomasta	
Tytäryhteisöt								
Kiint.Oy Koillismaakeskus	Taivalkoski	100,00	100,00			342 402	220 165	-84 993
Kiint.Oy Siikataival	Taivalkoski	100,00	100,00			791 892	3 750 878	-20 448
Kiint.Oy Taivalkosken Hallit	Taivalkoski	84,02	84,02			1 544 606	1 451 175	37 710
Taivalkosken Kyläverkot Oy	Taivalkoski	100,00	100,00			-144 006	1 644 015	42 101
			Yhteensä			2 534 893	7 066 232	-25 630
Kuntayhtymät								
Pohjois-Pohjanmaan SHP	Oulu	1,26	1,26			2 415 150	5 880 541	163 025
Pohjois-Pohjanmaan Liitto	Oulu	1,36	1,36			24 033	12 860	4 668
			Yhteensä			2 439 183	5 893 401	167 693
Osakkuusyhteisöt								
Taivalkosken Voima Oy	Taivalkoski	50,00	50,00			-289 943	412 334	54 965
Kiint.Oy Taivalkosken Yrittäjätal	Taivalkoski	26,83	26,83			144 692	988	0
As.Oy Taivalkosken Rautataival	Taivalkoski	23,10	23,10			10 754	2 210	1
Kairan Kuitu Oy	Taivalkoski	35,00	35,00			506 639	1 945 729	277
K-S Kehitt.yhtiö Naturpolis Oy	Kuusamo	20,90	20,90			137 426	97 853	13 124
			Yhteensä			498 814	2 459 113	68 367

Saamisten erittely

	2020	2019
Pitkäaikaiset saamiset		
Saamiset tytäryhteisöiltä		
Lainasaamiset		
Saamiset muilta		
Myyntisaamiset	201 786,42	229 135,41
Muut saamiset	80 600,00	80 600,00
Yhteensä	282 386,42	309 735,41
Lyhytaikaiset saamiset		
Saamiset tytäryhteisöiltä		
Myyntisaamiset	98 319,44	101 636,46
Saamiset osakkuusyhteisöiltä		
Myyntisaamiset	10 518,22	21 941,13
Siirtosaamiset	225 309,45	225 309,45
Saamiset muilta		
Myyntisaamiset	761 760,48	747 183,60
Muut saamiset	306 485,34	202 067,25
Siirtosaamiset	296 661,92	562 946,16
Lainasaamiset		10 000,00
Yhteensä	1 699 054,85	1 871 084,05
Saamiset yhteensä	1 981 441,27	2 180 819,46

Taseen vastattavia koskevat liitetiedot

Oman pääoman erittely	Konserni		Kunta	
	2020	2019	2020	2019
Peruspääoma 1.1.	11 252 197,19	11 252 197,19	11 252 197,19	11 252 197,19
Lisäykset				
Vähennykset				
Peruspääoma 31.12.	11 252 197,19	11 252 197,19	11 252 197,19	11 252 197,19
Yhdistysten ja säätiöiden peruspääoma	2 119,17	2 119,17		
Muut omat rahastot 1.1.	1 560 069,27	1 558 749,99		
Siirrot rahastoon	16 333,45	3 434,40		
Siirrot rahastosta	-519,54	-2 115,12		
Muut omat rahastot yhteensä 31.12.	1 575 883,18	1 560 069,27		
Edellisten tilikausien ylijäämä 1.1.	12 409 828,22	13 230 393,32	10 610 801,80	11 503 461,34
Siirto edell.tilikauden yli-/alijäämä	-575 455,13	-938 857,81	-750 769,54	-892 659,54
Aikaisempien tilikausien oikaisut	-4 080,00	118 292,71		
Edellisten tilikausien ylijäämä 31.12.	11 830 293,09	12 409 828,22	9 860 032,26	10 610 801,80
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	2 001 517,21	-575 455,13	1 686 126,15	-750 769,54
Erittely poistoerosta	2020	2019		
Investointivaraukseen liittyvä poistoero	172 430,57	173 581,73		
Pitkäaikaiset velat				
Pitkäaikaiset velat (yli viiden vuoden päästä erääntyvät)	2020	2019		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	1 305 109,00	1 886 566,00		
Yhteensä	1 305 109,00	1 886 566,00		
Pakolliset varaukset	Konserni		Kunta	
Muut pakolliset varaukset	2020	2019	2020	2019
Potilasvahinkovakuutusmaksuvastuu (ky)	397 490,06	384 875,86		
Muut pakolliset varaukset	0,00	13 998,60		
Yhteensä	397 490,06	398 874,46	0,00	0,00

Vieras pääoma	2020		2019	
	Pitkä aikainen	Lyhyt aikainen	Pitkä aikainen	Lyhyt aikainen
Velat tytäryhteisöille				
Ostovelat		40 000,00		3 828,00
Velat kuntayhtymille, joissa kunta on jäsenenä				
Ostovelat		275 043,84		421 627,06
Velat osakkuusyhteisöille				
Ostovelat		134 345,53		138 853,08
Velat muille				
Saadut ennakot	37 719,91	51 418,68	37 719,91	27 657,61
Ostovelat		1 595 100,31		1 552 571,27
Muut velat		270 446,01		352 325,88
Siirtovelat		2 895 947,47		3 248 990,78
Yhteensä	37 719,91	5 262 301,84	37 719,91	5 745 853,68
Muiden velkojen erittely	Konserni		Kunta	
	2020	2019	2020	2019
Muut velat				
Muut velat	501 328,24	566 403,01	270 446,01	352 325,88
Yhteensä	501 328,24	566 403,01	270 446,01	352 325,88
Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät	Konserni		Kunta	
	2020	2019	2020	2019
Lyhytaikaiset siirtovelat				
Palkkojen ja henkilösivukulujen jaksotukset	3 033 532,72	3 596 055,63	2 179 680,41	2 264 659,34
Korkojaksotukset	11 903,87	9 776,39	9 776,39	10 944,25
Muut menojäämät	960 018,77	778 519,42	706 490,67	973 387,19
Yhteensä	4 005 455,36	4 384 351,44	2 895 947,47	3 248 990,78

4.4. Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot

Velat, joiden vakuudeksi annettu kiinnityksiä kiinteistöihin

	Konserni		Kunta	
	2020	2019	2020	2019
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	16 452 014,07	15 125 486,57	5 966 361,00	6 504 052,00
Vakuudeksi annetut kiinnitykset	756 837,00	756 837,00		

Vakuudet	Konserni		Kunta	
	2020	2019	2020	2019
Metsähallitus/maanvuokrasopimus	5 000,00	5 000,00	5 000,00	5 000,00
Talletusvakuus/Matovaaran kaatopaikka	80 600,00	80 600,00	80 600,00	80 600,00

Vuokravastuut	Konserni		Kunta	
	2020	2019	2020	2019
Vuokravastuut				
Vuokravastuut, voimassa 30.11.2028	292 049,90	0,00		
seuraavalla tilikaudella maksettava osuus	0,00	0,00		
Leasingvastuut				
Seuraavalla tilikaudella maksettavat	152 789,34	154 781,48	144 718,67	154 654,51
Myöhemmin maksettavat	229 807,39	212 673,89	203 118,76	212 392,13
Yhteensä	382 596,73	367 455,37	347 837,43	367 046,64

Vastuusitoumukset	Konserni		Kunta	
	2020	2019	2020	2019
Takaukset samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta				
Alkuperäinen pääoma			8 262 420,67	8 262 420,67
Jäljellä oleva pääoma			7 761 906,73	7 540 740,56
Takaukset muiden puolesta				
Alkuperäinen pääoma	1 824 722,44	1 824 722,44	1 824 722,44	1 824 722,44
Jäljellä oleva pääoma	1 298 757,64	1 462 823,64	1 298 757,64	1 462 823,64

Vastuu Kuntien takauskeskuksen takausvastuista	2020	2019
Kunnan osuus Kuntien takauskeskuksen takausvastuista 31.12.	26 522 380,00	24 225 665,00
Kunnan mahdoll. vastuuta kattava osuus takauskeskuksen rahastosta 31.12.	16 526,00	15 939,00

Muut taloudelliset vastuut	Konserni		Kunta	
	2020	2019	2020	2019
Arvonlisäveron palautusvastuu	1 066 262,39	1 390 831,53	1 066 262,39	1 390 831,53

4.5. Henkilöstöä koskevat liitetiedot

Henkilöstön lukumäärä 31.12.	2020	2019
Yleishallinto	7	8
Sosiaali- ja terveystoimi	184	179
Opetus- ja kulttuuritoimi	172	177
Tekniset palvelut	49	48
Yhteensä	412	412

Henkilöstökulut	2020	2019
Henkilöstökulut tuloslaskelman mukaan	16 260 195,89	15 936 154,85
Henkilöstökuluja aktivoitu käyttöomaisuuteen		3 500,11
Henkilöstökulut yhteensä	16 260 195,89	15 939 654,96

Luottamushenkilön palkkioista perityt ja tilitetyt luottamushenkilömaksut

Puolue	2020	2019
Perussuomalaiset	285,75	525,00
Taivalkosken Keskustan kunnallisjärjestö	2 273,50	2 388,50
Taivalkosken Sos.dem työväenyhdistys ry	1 595,00	1 717,75
Vasemmistoliiton Taivalkosken yhdistys ry	850,13	781,50
Yhteensä	5 004,38	5 508,75

Tilintarkastajan palkkiot	2020	2019
Tilintarkastuspalkkiot	8 418,90	18 361,29
Tarkastuslautakunnan avustaminen	9 087,00	2 316,00
Muut palkkiot	984,20	
Yhteensä	18 490,10	20 677,29

5. ERIYTETYT TILINPÄÄTÖKSET

5.1. Vesihuoltolaitoksen erillistilinpäätös

Taivalkosken kunnan vesihuoltolaitos on kirjanpidossa laskennallisesti eriytetty yksikkö.

Tuloslaskelma

ulkoinen ja sisäinen	2020	2019
Liikevaihto	552 155,58	519 811,16
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet	-95 127,51	-78 080,11
Palvelujen ostot	-96 281,56	-85 570,20
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-54 395,06	-51 636,95
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-11 803,48	-11 628,78
Muut henkilösivukulut	-1 707,43	-1 562,77
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-118 764,70	-123 360,66
Arvonalentumiset		
Liiketoiminnan muut kulut	-3 956,62	-1 893,80
Liikelylijäämä (-alijäämä)	170 119,22	166 077,89
Ylijäämä (-alijäämä) ennen satunnaisia eriä	170 119,22	166 077,89
Ylijäämä (-alijäämä) ennen varauksia	170 119,22	166 077,89
Tilikauden ylijäämä (-alijäämä)	170 119,22	166 077,89

Rahoituslaskelma

	2020	2 019
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	288 883,92	289 438,55
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-13 618,72	-4 323,83
Toiminnan ja investointien rahavirta	275 265,20	285 114,72
Rahoituksen rahavirta		
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Saamisten muutos	-35 801,03	-217 642,84
Korottomien velkojen muutos	111 243,34	118 966,10
Rahoituksen rahavirta	75 442,31	-98 676,74
Vaikutus kunnan kassavaroihin	350 707,51	186 437,98

Tase

	2020	2019
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineelliset hyödykkeet		
Kiinteät rakenteet ja laitteet	1 083 897,64	937 658,23
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Saamiset		
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	177 264,46	191 804,04
VASTAAVAA YHTEENSÄ	1 261 162,10	1 129 462,27
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Jäännöspääoma	1 086 967,17	1 123 651,88
Edell. tilikausien yli-/alijäämä	-9 405,76	-175 483,65
Tilikauden yli-/alijäämä	170 119,22	166 077,89
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Lyhytaikainen		
Ostovelat	6 989,41	9 954,61
Lomapalkkajaksotus	6 492,06	5 261,54
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	1 261 162,10	1 129 462,27

5.2. Vesihuoltolaitoksen toimintakertomus

TAIVALKOSKEN KUNNAN VESIHUOLTOLAITOS 2020

Vuosi 2020 oli Taivalkosken kunnan vesihuoltolaitoksen 53. toimintavuosi ja 19. vuosi kunnan kirjanpidossa erillisenä laskennallisena taseyksikkönä toimiva laitos. Taivalkosken kunnan vesihuoltolaitos vastaa Taivalkosken taajaman vedenjakelusta ja jätevesien johtamisesta ja käsittelystä. Laitoksen piirissä oli kertomusvuoden lopussa 2.390 asukasta eli noin 60 % Taivalkosken kunnan asukkaista. Kunnan alueella toimii lisäksi yksitoista itsenäistä vesihuoltolaitosta, jotka huolehtivat alueillaan käyttöveden hankinnasta ja jakelusta asiakkailleen.

Tavoitteet ja niiden toteutuminen

Taivalkosken kunnan vesihuoltolaitoksen toiminta toteutui hyvin. Liikevaihto vuodelta 2020 oli 552.155,58 euroa. Toiminnan kulut ennen tuloutusta omistajalle olivat 382.036,36 €. Liikevaihdosta kiinteiden maksutulojen (liittymismaksu- ja perusmaksutulot) osuus on 93.376 euroa eli 16,9 %. Liittymismaksuja perittiin yhteensä 30.897 euroa. Vettä laskutettiin 144.500 m³ ja jätevettä 143.000 m³. Verkostoon pumpattu vesimäärä oli kertomusvuonna 189.088 m³. Puhdistamalla jätevettä käsiteltiin kertomusvuoden aikana 195.853 m³.

Kertomusvuoden aikana sanerattiin 2019 rikkoontunut syöttövesijohto Taivalvaaran vedenottamolta Talonpojantie/Mäkيتين liittymään saakka. Saneeraus toteutettiin sujuttamalla M 110 vesijohtoa vanhan 60-luvun alussa rakennetun himaniittiputken sisään yhteensä 1.366 metriä ja M 63 putkea yhteensä 145 metriä. Vesijohtoa uusittiin yhteensä 1.536 metriä. Lisäksi rakennettiin uusi syöttövesijohto Taivalvaaran tieltä Käpytielle yhteensä 170 metriä. Vedenottamalla rakennettiin vedenottamorakennuksen ohitusputki, johon asennettiin vesiasema. Toimenpiteen ansiosta vesi kunnan verkostoon voidaan pumpata ohi ottamorakennuksen esimerkiksi vedenottamalla syntyvien häiriötilanteiden aikana. Vesiasemasta voidaan ottaa vettä tarvittaessa. Em. saneeraukset toteutettiin urakkatyönä, jonka suoritti JP-Matic Oy. Jätevedenpuhdistamolla uusittiin lietesakeuttamon koneisto, joka rikkoontui äkillisesti syyskuussa. Koneisto oli alkuperäinen ja asennettu 1984. Sakeuttamon tyhjennys ja vanhan koneiston purku toteutettiin kunnan omana työnä. Uuden koneiston asensi T & A Mämmelä Oy Kalajoelta

Kertomusvuoden aikana Afry Oy laati lupahakemusasiakirjat Julmaharjun varavedenottamosta, jotka lähetettiin Pohjois-Suomen aluehallintovirastolle 30.12.2020.

Kertomusvuoden aikana laitoksen toiminnassa ei esiintynyt suurempia ongelmia. Runkovesijohdon rikkoontumisia tapahtui yhteensä kolme ja viemäritukoksia avattiin viidestä eri kohtaa verkostoa.

Talousvedestä otettiin valvontanäytteitä yhteensä kuusi ja niistä tehtyjen analyysien mukaan talousvetemme täyttää STM:n mukaiset vaatimukset. Jätevedenpuhdistamon velvoitetarkkailu osoitti, että puhdistamomme toimi kertomusvuoden aikana hyvin.

Liiketoiminta

Taivalkosken kunnan vesihuoltolaitos on toiminut erillisenä taseyksikkönä vuodesta 2002 alkaen. Taivalkosken kunnan vesihuoltolaitoksen liikevaihto oli 552.155,58 euroa. Liikevaihto kasvoi edelliseen vuoteen verrattuna 32.344,42 eli noin 6,2 %:lla. Liikevaihdon kasvu johtui vesihuoltotaksojen korotuksesta. Tilikauden ylijäämää kertyi kertomusvuoden aikana yhteensä 170.119,22 euroa.

Edellisiltä vuosilta alijäämää oli kertynyt yhteensä 170.119,22 euroa.

Taivalkosken valtuusto hyväksyi kokouksessaan 28.11.2002 § 59 laitokselle vesihuoltomaksujen maksuperusteet. Samassa yhteydessä se päätti, että laitoksen tulee maksaa kunnalle kohtuullinen tuotto, jonka suuruus on keskimäärin 5 %. Tuottoprosentti lasketaan jäännöspääomalle kymmenen vuoden keskiarvona. Kertomusvuoden aikana vesihuoltotaksoihin ei tehty tarkistuksia. Vuonna 2019 vesihuoltotaksoja korotettiin noin +5 %:lla

Henkilöstö

Taivalkosken kunnan vesihuoltolaitoksen kertomusvuoden henkilöstökulut (palkat, palkkiot ja henkilöstösivukulut) olivat 67.905,97 euroa, joka on noin 15 % laitoksen käyttömenoista. Henkilöstökulut vastaavat noin 1,5 htv. Laitoksella on yksi päätoiminen vesi- ja viemärlaitoksen hoitaja, joka toimii jätevedenpuhdistamon hoitajana ja vastaa puhdistamonhoidon ohessa myös muusta vesihuoltolaitoksen ylläpidosta ja valvonnasta. Tarvittaessa käytetään teknisten palveluiden muuta omaa henkilöstöä laitoksen kunnossapitotehtävissä ja hallinnollisissa tehtävissä (mm. vedenlaskutus ja laitoksen työnohjohtotehtävät), joiden henkilöstökulut sisältyvät em. henkilöstökuluihin.

Laitosta kuvaavat tunnusluvut

<i>Tunnusluvut</i>	<i>TP 2020</i>	<i>TP 2019</i>	<i>TP 2018</i>
Pumpattu vesi (1.000 m ³ /a)	189,1	206,2	215,7
Myyty vesi (1.000 m ³ /a)	144,5	145,0	146,5
Laskutettu jätevesi (1.000 m ³ /a)	143,0	143,5	143,5
Puhdistettu jätevesi (1.000 m ³ /a)	195,8	173,1	182,8
Vesijohtoverkosto (km)	49,23	49,06	48,53
Viemäriverkosto (km)	56,14	56,14	56,14
Verkostoon liitetyt kiinteistöt, kpl	679	677	677
Laitoksen asukasmäärä	2390	2390	2390
Ominaiskulutus (l/as/d)	n. 170	n. 170	n. 185
Kotitalouksien om.kulutus (l/as/d)	n. 120	n. 130	n. 130
Vesimaksu (€/m ³ ; sis. alv 24 %)	1,26	1,26	1,20
Jätevesimaksu (€/m ³ ; sis. alv 24 %)	3,38	3,38	3,22
Perusmaksu omakotitalo (€/vuosi; sis. alv 24 %)	136,40	136,40	130,20
Nettovaikutus talouteen (1.000 €)	+170,1	+166,1	+115,8
Talousveden valvontanäytteiden määrä kpl	6	6	6
STM:n raja-arvot täyttävien näytteiden määrä kpl	6	6	6
Puhdistamolta lähtevän jäteveden laatu:			
BOD7 mg/l, vuosikeskiarvo	5,6	4,1	4,7
BOD7:n puhdistusteho -%	96	98	97
Fosfori mg/l, vuosikeskiarvo	0,27	0,21	0,15
Fosforin puhdistusteho -%	96	98	98

Puhdistamon lupaehtojen (VHO 04/0353/3 5.11.2004) mukaiset raja-arvot:**BOD7 mg/l, puolivuosiskeskiarvo****< 15 mg/l, puhdistusteho > 90 %****Fosfori mg/l, puolivuosiskeskiarvo****< 0,5 mg/l, puhdistusteho > 90 %**

6. LUETTELOT JA SELVITYKSET

Käytetyt kirjanpito- ja kirjalliset:

		Säilytys <u>aika</u>	<u>paikka</u>
Tasekirja	sidottu	pysyvästi	Kunnanviraston arkisto
Päiväkirja	atk-tuloste	15 v.	
Pääkirja	atk-tuloste	15 v.	
Ostoreskontra	atk-tuloste	15 v.	
Myyntireskontra	atk-tuloste	15 v.	
Käyttöomaisuuskirjanpito	atk-tuloste	15 v.	
Palkkakortisto	atk-tuloste	50 v.	

Käytössä olevat tositelajit:

Intime 1.1.2019 alkaen:	
30 Pankkitositteet	5T Mediatri, työterveyslaskutus
31 Salaiset ostolaskut P2P	63 eMemo Payments
32 Ostolaskut P2P	70 Sisäiset laskut
34 Hyvitysten kohdistus OSRE	77 SIS Web-muistiotositteet
35 Ostolaskujen maksut	78 Sis.laskutus Intime/P2P
36 Ostolaskut käsin tallennetut	80 Web-muistiotosite
38 Toimeentulotuella maks.laskut	81 Käsinkirjatut muistiotositteet
39 Proconsona/Sosiaalityö	82 Matkalaskut M2
40 Myren viitesuoritukset	83 Yleismuistiot MYRE
41 Myre käsintallennetut suoritukset	84 Palkkatositteet
42 Intime yleislaskutus	85 Luottotappiot
44 Intime Web-laskutus hetilasku	86 Hyvitysten kohdistus MYRE
46 Viitesuoritukset/Perintätsto	87 Sumu-poistot
47 Myre enn.ja maksumäär.kohd.	88 Käyttöomaisuuden luovutukset
48 Sopimuslaskutus	89 Poistoeron muutokset
49 Korkolaskut	90 Vyörytykset
51 Mediatri-laskutus	91 KP laskennalliset
52 Päivähoidon laskut Proconsona	92 Kp automaattikirjaukset
55 Hellewi	93 SL laskennalliset
56 Vuokralaskutus	94 SL automaattikirjaukset
59 Konvertoidut avoimet laskut	95 Jaksotukset
5A Mediatri, Kotihoito	96 KP tulos
5B Mediatri, tk-maksut	97 KP tulos laskennallinen
5C Mediatri, hammashuolto	98 SL tulos
5D Mediatri, fysioterapia	99 SL tulos laskennallinen
5E Mediatri, hoitopäivämaksut	

Tositteiden säilytysaika on 10 vuotta, paitsi Eu-projektit, joiden osalta säilytysaika on 10 v. viimeisestä maksatuksesta ohjelmakauden päättymisestä lukien.

Säilytyspaikka: kunnanviraston arkisto

7. ALLEKIRJOITUKSET JA MERKINNÄT

Taivalkoskella 29. maaliskuuta 2021

TAIVALKOSKEN KUNNANHALLITUS

Urho Kätkä
Sanna Väinämö
Juha Vuorinen
Harjo

Aleksi Niemelä
Severi
Elu Namplu
...

TILINTARKASTUSMERKINTÄ

Suoritetusta tarkastuksesta on tänään annettu tilintarkastuskertomus.

Taivalkoskella 28/5 2021

BDO Audiator Oy
Tilintarkastusyhteisö

Rauno Lohi
HT, JHT